

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
DEVELOPMENT OF A LEARNING MODEL FOR ENHANCING MIDDLE ADOLESCENT
IDENTITY OF THAI STUDENTS IN SECONDARY SCHOOL

จตุพร บุญชัยยุทธศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ปฏิญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF A LEARNING MODEL FOR ENHANCING MIDDLE ADOLESCENT
IDENTITY OF THAI STUDENTS IN SECONDARY SCHOOL

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Curriculum Research and Development)
Graduate School, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ของ

จตุพร บุญชัยยุทธศักดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา สาลีหมัด) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดนุสดา จามจวีร์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิญญู อยู่นิล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ผู้วิจัย	จตุพร บุญชัยยุทธศักดิ์
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนิษฐา สาลีหมัด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ดนุลดา จามจวี

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในบริบทสังคมไทย 2) เพื่อพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ในการดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีวิจัย คือ วิจัยและพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตอนที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย จำแนกได้ 3 องค์ประกอบ และ 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) มี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) มี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) มี 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ตอนที่ 2 การพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า 1) ผู้เรียนหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัศึกษามีอัตลักษณ์วัยรุ่น สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 2) ผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีอัตลักษณ์วัยรุ่นเพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 3) ผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัศึกษามีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์มากกว่าร้อยละ 80

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้, อัตลักษณ์วัยรุ่น, วัยรุ่น

Title	DEVELOPMENT OF A LEARNING MODEL FOR ENHANCING MIDDLE ADOLESCENT IDENTITY OF THAI STUDENTS IN SECONDARY SCHOOL
Author	JATUPORN BOONCHAIYUTTASAK
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Khanittha Saleemad
Co Advisor	Associate Professor Danulada Jamjuree

This research aims to develop a learning model for forming middle adolescent identity of Thai students in secondary school. The purposes of this research are as follows: (1) to study the middle adolescent identity of secondary school students; (2) to develop a learning model for forming middle adolescent identity of Thai students in secondary school and (3) to study the effectiveness of a learning model for forming middle adolescent identity of Thai students in secondary school. The research methods used research and development. The results of the research revealed that in phase one, the characteristics of middle adolescent identity in the context of Thai society may be classified into three elements and ten behaviors. The first element is know yourself with three behavior indicators. The second element is know your social, with three behavior indicators. The third element is know your expression, with four behavior indicators. In phase two, the learning model for forming middle adolescent identity of Thai students in secondary school. The five steps in the learning management process: Step 1: Check yourself. Step 2: Learn the situation. Step 3: think yourself. Step 4: Reflect with others. Step 5: Reflect on yourself and change roles. In phase three, the effectiveness of the learning management model was found to be the following: (1) the results of measuring middle adolescent identity showed that they had higher levels of middle adolescent identity than before the learning with a statistical significance of .05; (2) the results indicated that a learning model for forming middle adolescent identity of Thai students in secondary school had a level of middle adolescent identity that increased over the experimental period with statistical significance at the level of .05; and (3) the results of measuring the middle adolescent identity showed students had middle adolescent identity score at a level higher than 80%.

Keyword : Learning model Middle Adolescence Identity adolescence

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา สาลีหมัด อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.ดนุลดา จามจวี อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ผู้ซึ่งให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนตรวจแก้ไขดุष्ฎินิพนธ์จนมีคุณภาพ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์ ประธานสอบดุष्ฎินิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยุฑฒม์ อยู่ในศีล กกรรมการสอบดุष्ฎินิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ และให้คำแนะนำตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงดุष्ฎินิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาและอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดุष्ฎินิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรา ดุष्ฎิเมธา อาจารย์ ดร. ทิชากร อาทิตวรากุล อาจารย์ณัฐเมธร์ ดุลคินิต และอาจารย์ศศิธร วรณพัฒน์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต สูงใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ ร่วมรุ่น และพี่ ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรทุก ๆ คน ที่คอยเป็นกำลังใจ ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ตลอดระยะเวลาในการเรียน และการทำดุष्ฎินิพนธ์ และขอขอบคุณอาจารย์และบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่คอยช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานด้านอื่น ๆ ในช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณด้วยใจจริง เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยสำนึกในบุญคุณของคุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว และพี่ชายที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และเป็นกำลังใจที่สำคัญจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

จตุพร บุญชัยยุทธศักดิ์

สารบัญ

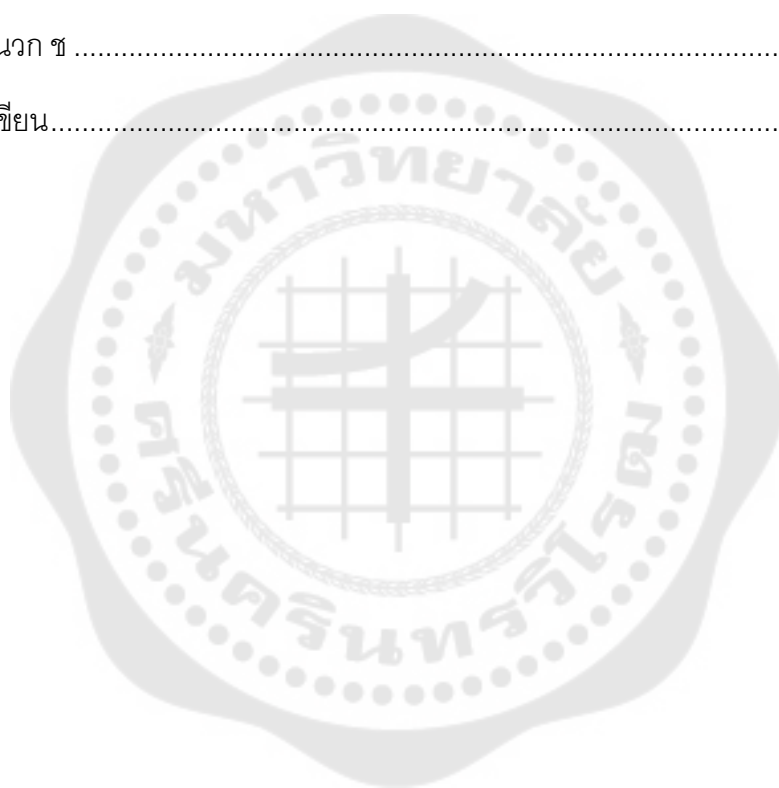
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
สมมุติฐานการวิจัย	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวัยรุ่น	15
1.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)	15
1.1.1 กระบวนทัศน์เกี่ยวกับอัตลักษณ์.....	15
1.1.2 ความหมายของอัตลักษณ์.....	19
1.1.3 ประเภทของอัตลักษณ์.....	20

1.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์กับวัยรุ่น.....	23
1.2.1 ความหมายของวัยรุ่น.....	23
1.2.2 พัฒนาการของวัยรุ่นกับอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	24
1.2.3 ความสำคัญของอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	27
1.3 คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	28
1.3.1 ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	28
1.3.2 องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	30
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	34
2.1 แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self).....	34
2.2 แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่น.....	37
2.3 แนวทางการวัดและประเมินอัตลักษณ์ของวัยรุ่น.....	40
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	43
3.1 การใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self).....	43
3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory).....	45
3.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism theory).....	49
3.4 การวัดและประเมินอัตลักษณ์ของวัยรุ่น.....	57
4. การวิจัยและพัฒนา (Research & Development).....	59
4.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ.....	61
4.2 ประเภทการวิจัยปฏิบัติการ.....	62
4.3 รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ.....	63
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	67
ระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	68

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	92
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	108
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา	123
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	137
วิธีดำเนินการวิจัย	137
สรุปผลการวิจัย	137
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	137
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	140
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา	143
อภิปรายผลการวิจัย.....	144
ข้อค้นพบจากการวิจัย.....	158
ข้อเสนอแนะ	160
1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	160
2. ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้.....	160
3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	162
บรรณานุกรม	163

ภาคผนวก.....	167
ภาคผนวก ก	168
ภาคผนวก ข	170
ภาคผนวก ค	174
ภาคผนวก ง.....	177
ภาคผนวก ฉ	193
ภาคผนวก ช	198
ประวัติผู้เขียน.....	224

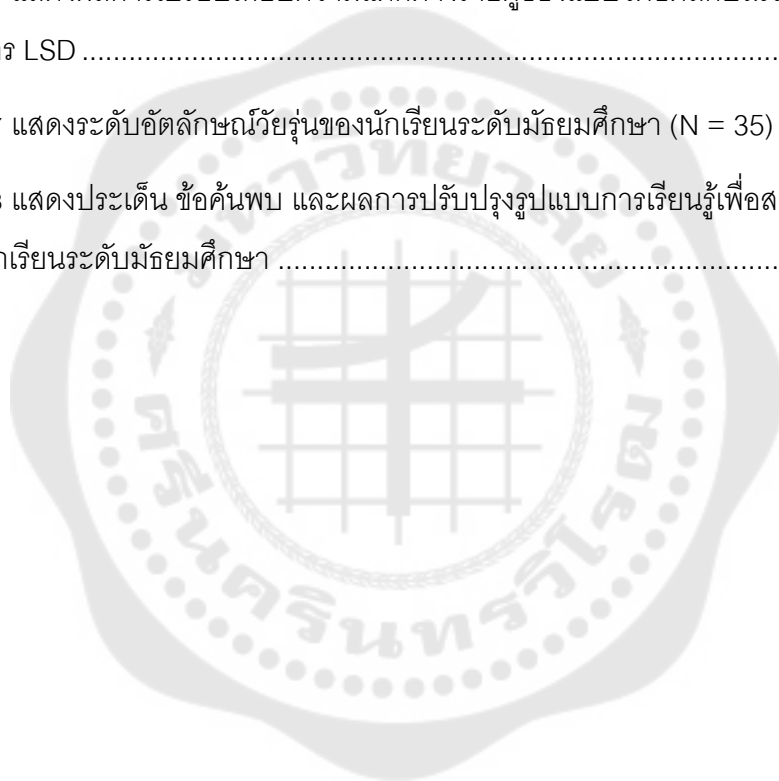

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม.....	22
ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการให้ความหมายของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่.....	29
ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น.....	31
ตาราง 4 หลักการและกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากการสังเคราะห์แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม.....	52
ตาราง 5 แสดงผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสารกับการสัมภาษณ์.....	99
ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	101
ตาราง 7 แสดงผลการปรับปรุงนิยาม และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	103
ตาราง 8 แสดงผลการปรับปรุงพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	104
ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	115
ตาราง 10 แสดงผลประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	118
ตาราง 11 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวม.....	124
ตาราง 12 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นจำแนกตามองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	126

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบ.....	127
ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา.....	127
ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นโดยรวม	128
ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยภาพรวม ด้วยวิธีการ LSD	129
ตาราง 17 แสดงระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (N = 35)	130
ตาราง 18 แสดงประเด็น ข้อค้นพบ และผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	135

สารบัญรูปร่างภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	12
ภาพประกอบ 2 การสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่	37
ภาพประกอบ 3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่น	39
ภาพประกอบ 4 สถานะทางอัตลักษณ์ตามทฤษฎีของมาร์เซีย (Identity status)	41
ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ของหลักการและกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	56
ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ภายในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ.....	64
ภาพประกอบ 7 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิส	66
ภาพประกอบ 8 แสดงภาพรวมการดำเนินการวิจัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	67
ภาพประกอบ 9 แสดงแบบแผนการวิจัยปฏิบัติการ (Kemmis & McTaggart. 1990) ในการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	85
ภาพประกอบ 10 แสดงแบบแผนการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	87
ภาพประกอบ 11 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นทั้ง 4 ครั้ง	125
ภาพประกอบ 12 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นรายด้าน ตามองค์ประกอบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยม.....	126
ภาพประกอบ 13 แสดงระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละช่วงเวลาของการประเมิน	131
ภาพประกอบ 14 ความสัมพันธ์ของทั้ง 3 องค์ประกอบกับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	148

ภาพประกอบ 15 ความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	157
---	-----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่รวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ดังนั้นในการที่จะทำให้อายุรุ่นมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ และพร้อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จำเป็นต้องส่งเสริมให้อายุรุ่นมีการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อจัดการกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ภายใต้อิทธิพลของสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น รวมไปถึงการสร้างตัวตน และการค้นหาตำแหน่ง (จุดยืน) ของตนในสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาวัยรุ่นตามแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่มุ่งเน้นให้อายุรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2560-2564, น. 11-14) แต่โลกในยุคปัจจุบันประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของสังคมสู่สังคมเสมือน การเพิ่มขึ้นของสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในวัยรุ่น และส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 1-4) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่เปิดกว้างต่อการรับวัฒนธรรมอื่นได้ง่ายมากขึ้น ส่งผลให้อายุรุ่นมีการเปิดรับค่านิยมสากลทั้งแบบตะวันตกและตะวันออก เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีความอิสระเสรีในการแสดงออกถึงตัวตนและความต้องการของตนเอง โดยไม่สนใจในคุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของสังคมที่อาศัยอยู่ ส่งผลให้อายุรุ่นเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาของตนเองและผู้อื่น ไม่สนใจในกฎระเบียบของสังคม เพียงเพื่อแสดงความเป็นตัวตนตามกลุ่มเพื่อนหรือกระแสในสังคม โดยเฉพาะการแสดงออกที่ไม่มีการคิดถึงผลกระทบที่ตามมาต่อสังคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้อายุรุ่นก่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสังคม ก่อความรำคาญให้บุคคลในสังคม หรือปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะการติดสารเสพติด โดยหนึ่งในสาเหตุมาจากการที่วัยรุ่นสับสนในตนเอง เกิดความไม่แน่นอนในตนเอง ขาดความมั่นใจในเป้าหมายการแสดงออกในสังคม ไม่สามารถวางแผนการใช้ชีวิตในสังคมของตนเองได้ กระทบตอบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีโอกาสเกิดความล้มเหลวในการใช้ชีวิตมากขึ้น (สาวิตรี เต็งถน ฤทธิศิริ, 2547, น. 15-16)

ประเด็นปัญหาที่เกิดกับวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการของวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการหลายด้าน โดยด้านที่สำคัญคือพัฒนาการของวัยรุ่นไปสู่วัยผู้ใหญ่ให้มีความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง คือ การพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) โดยช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงแห่งการพัฒนาและสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) ของตน ซึ่งอีริกสัน (Erikson, 1968b) ได้พัฒนาแนวคิดในการสร้างอัตลักษณ์และให้ความสำคัญกับความความเป็นตนเองที่สมบูรณ์ จากการที่วัยรุ่นยอมรับในตัวตนของตนเอง ทำให้สามารถประเมินและตัดสินใจด้วยตนเอง เข้าใจในจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และการเลือกบทบาทหน้าที่ในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของวัยรุ่นที่โดดเด่นขึ้นมา (Rice, 1968, p.33) แต่จากการที่วัยรุ่นเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การตีความในสังคมระหว่างตนเองและสังคม โดยไม่ใช่แค่การมองตนเองและนิยามอัตลักษณ์ของตนเอง แต่กลับเป็นอำนาจของสังคมที่ค่อยปรับแต่งอัตลักษณ์ของวัยรุ่นให้เป็นไปตามที่สังคมกำหนดและนิยามอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ ทำให้อัตลักษณ์ของวัยรุ่นไม่เพียงแต่พฤติกรรมในการแสดงออกเพียงหนึ่งเดียวอีกต่อไป แต่กลับมีแบบแผนของพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกตามสถานการณ์ที่เหมาะสมในสังคมได้ และในเมื่อวัยรุ่นอาศัยอยู่ในสังคม วัยรุ่นจะเริ่มสร้างอัตลักษณ์โดยผสมผสานกับสิ่งที่สังคมต้องการหรือการถูกกล่อมเกลาทางสังคม (Socialization) ส่งผลให้เกิดการนิยามอัตลักษณ์ของตนรวมถึงตำแหน่งและบทบาททางสังคมของตน เพื่อให้วัยรุ่นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยไม่ยึดติดแต่เพียงตนเอง แต่ยึดในความเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมที่ตนเองสามารถแปรเปลี่ยนตามบริบทของวัฒนธรรมตามยุคสมัย และผสมผสานองค์ประกอบที่หลากหลายทางสังคมในการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมา (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 9) ในทางกลับกันถ้าวัยรุ่นไม่สามารถค้นหาอัตลักษณ์ได้ก็จะเกิดความสับสนในอัตลักษณ์แห่งตน (Identity Confusion) ซึ่งอีริกสัน (Erikson, 1968b) เรียกสภาวะนี้ว่า วิกฤตแห่งอัตลักษณ์ (Identity crisis) เป็นสภาวะที่วัยรุ่นเกิดความสับสนในตนเอง ทั้งความไม่เป็นตัวของตัวเอง เข้ากับใครไม่ได้ วิตกกังวล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้งในสังคม ขาดความรับผิดชอบ กลุ้มใจ รู้สึกไม่พอใจในสภาพสังคมและชีวิต อาจถึงคิดฆ่าตัวตาย รวมไปถึงการให้อิทธิพลของสังคมเข้ามาครอบงำหรือขาดความเป็นตัวของตัวเองส่งผลต่อการสูญเสียอัตลักษณ์ของตน ทำให้ไม่สามารถแสดงบทบาทในสังคมที่เหมาะสมกับวัยและเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ, 2541, น. 25-27; รัชณี ลาขโรจน์, 2545, น. 264-265; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540, น. 39-40) ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นภายใต้วาทกรรมของสังคมที่ตนเองอาศัย ต้องมาจากการวิเคราะห์สังคมเพื่อให้เข้าใจในสิ่งที่สังคมวางกฎระเบียบไว้และสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตนเองเลือกได้ โดยใช้วิธีการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) จะช่วยให้วัยรุ่น

สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และพัฒนาตนเองไปสู่การดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (Foucault, 1988, p. 49) แนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นแนวคิดการสร้างอัตลักษณ์ของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ซึ่งเป็นแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) เป็นการสร้างอัตลักษณ์ภายใต้วาทกรรมของสังคม โดยแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่เชื่อว่ามนุษย์ถูกสร้างขึ้นผ่านความรู้ความจริง(วาทกรรม)ที่เกิดขึ้นจากอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคม ไม่ได้มาจากการสร้างตัวตนจากแนวคิดของตนเองอีกต่อไป (Marshall, 1996: 89-90)

ซึ่งในแนวคิดของอัตลักษณ์ (Identity) แบ่งออกได้เป็น 3 สำนักคิด กล่าวคือ ในยุคแรกๆของแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์จะอยู่ในกลุ่มของจิตวิทยาสังคม (David Myers, 2010) โดยในแนวคิดของกลุ่มจิตวิทยาสังคมมองว่าอัตลักษณ์เป็นผลมาจากการพัฒนาลักษณะภายในของบุคคลทั้งทักษะ ความสามารถ และความเชื่อของตนเอง พร้อมกับการเรียนรู้จากลักษณะภายนอก คือ ประสบการณ์จากสังคมรอบด้านที่ผ่านการตัดสินใจจากความเชื่อของตน ดังนั้นในการสร้างอัตลักษณ์ในมุมมองของจิตวิทยาสังคมเน้นไปที่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง โดยมาจากการยอมรับตนเองจากลักษณะของตนเอง ทั้งมาจากการเรียนรู้ของตนเองผ่านประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมได้ (Erikson, 1968b) สำหรับกลุ่มของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ (Stryker & Burke, 2000) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ว่าเป็นเรื่องลักษณะของกลุ่มคนในแต่ละวัฒนธรรม โดยอัตลักษณ์จะกล่าวถึงการมองบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะเจาะจงของกลุ่ม เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มสังคมนั้นจะเพิ่มความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง และในอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ตนอยู่ ซึ่งกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ตามแนวคิดสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย การจัดหมวดหมู่ทางสังคม (Social categorization) การระบุตัวตนทางสังคม (Social Identification) และการเปรียบเทียบทางสังคม (Social comparison) โดยในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เริ่มจากการจัดหมวดหมู่ทางสังคม เป็นกระบวนการที่บุคคลจัดกลุ่มทางสังคม เพื่อที่จะเข้าใจสังคมของตน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดผู้คนรวมทั้งตัวเองบนพื้นฐานของกลุ่มที่อาศัยอยู่ และการจัดหมวดหมู่ทางสังคมโดยทั่วไปจะให้ความสำคัญกับความคล้ายคลึงกันของคนในกลุ่มเดียวกันและความแตกต่างระหว่างคนในกลุ่มที่แยกจากกัน ตัวอย่างเช่น บุคคลสามารถกำหนดตัวเองว่าเป็นผู้บริหารธุรกิจคนรักสัตว์ และผู้รักสัตว์ เป็นต้น ขั้นตอนต่อมาคือการระบุตัวตนทางสังคมเป็นกระบวนการระบุตัวตนว่าเป็นสมาชิกกลุ่ม การระบุตัวตนทางสังคมกับกลุ่มทำให้บุคคลมีพฤติกรรมในแบบที่พวกเขาเชื่อว่าสมาชิกของกลุ่มนั้นควรประพฤติ ตัวอย่างเช่น หากบุคคลนิยามตัวเองว่าเป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเขาจะพยายามอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นการเป็นสมาชิกกลุ่มของตน ความนับถือตนเองจึงได้รับ

ผลกระทบจากสถานะของกลุ่ม เป็นต้น และในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มสังคมศาสตร์ คือการเปรียบเทียบทางสังคม เป็นกระบวนการที่ผู้คนเปรียบเทียบกลุ่มของตนกับกลุ่มอื่นในแง่ของศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคม เพื่อรักษาความภาคภูมิใจในตนเองโดยมองว่าคนในกลุ่มของตนมีสถานะทางสังคมที่สูงกว่ากลุ่มอื่น (Turner, Brown, & Tajfel, 1979, pp. 73-74) อีกสำนักหนึ่งที่ทำให้แนวคิดของอัตลักษณ์คือ มุมมองของยุคหลังสมัยใหม่(Post modern) โดยที่การสร้างอัตลักษณ์ถูกมองว่าไม่ได้เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคล เป็นสิ่งไม่ตายตัว ไม่ใช่สิ่งที่บุคคลสามารถสร้างขึ้นได้ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับบุคคลและมีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา อัตลักษณ์จึงเป็นการรับรู้บทบาท หน้าที่ และการแสดงออกในสังคมได้อย่างเหมาะสมภายใต้บริบทของสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตัวเองอย่างไรและคนอื่นรับรู้เราอย่างไรภายใต้กระบวนการทางสังคมกับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเอง (Jenkins, 2004, pp. 12-15) จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างตามบริบทของสังคม ในขณะที่แนวคิดทางจิตวิทยาสังคมเชื่อว่าอัตลักษณ์เกิดมาพร้อมกับมนุษย์ เป็นสิ่งที่ถูกพัฒนาจากตัวตนของตนเองตั้งแต่วัยเด็กแล้วติดตัวมนุษย์ไปตลอด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนอัตลักษณ์ในมุมมองสังคมศาสตร์เชื่อว่าอัตลักษณ์ของมนุษย์มีบางส่วนที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ คือ ความเป็นตัวตนของมนุษย์ แต่บางส่วนจะถูกเปลี่ยนแปลงตามประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางกลุ่มสังคม และสุดท้ายแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ที่เชื่อว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่ได้ติดตัวมนุษย์ แต่อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม เพื่อให้มนุษย์เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้ตนเองปรับตัวไปตามกระแสของสังคมในบริบทที่หลากหลาย

สำหรับผู้วิจัยให้ความสำคัญกับแนวคิดอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในกลุ่มแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) ตามแนวคิดฟูโกต์ (Foucault, 1988, p. 49) เนื่องจากแนวคิดอัตลักษณ์ยุคหลังสมัยใหม่ตามแนวคิดของฟูโกต์ เชื่อว่ามนุษย์ต้องอาศัย “วัตถุดิบ” ในการสร้างอัตลักษณ์ โดยอัตลักษณ์ของมนุษย์ถูกสร้างผ่านเทคนิค และการปฏิบัติที่เรียกว่า เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) อันหมายถึงแนวปฏิบัติที่ทำให้เราเข้าใจตัวตนและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของมนุษย์ ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้วาทกรรมของอำนาจ (Power Discourse) กล่าวคือ มนุษย์สามารถสร้างอัตลักษณ์ขึ้นได้ แต่อัตลักษณ์นั้นต้องเข้ากันได้กับระบบสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ การสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์จึงเป็นการสร้างและหล่อหลอมอัตลักษณ์จากวาทกรรมและแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งตรงกับที่คาร์ล มาคส์ (Karl Marx, 1852) ได้กล่าวไว้ว่ามนุษย์สร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ไม่ใช่เป็นการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นจากการเลือกของตน หากเป็นการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นภายใต้บริบทที่สังคมหยิบยื่นให้ ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

ของฟูโกต์ แสดงให้เห็นว่าตัวตนและอัตลักษณ์ของมนุษย์ถูกสร้างขึ้นตามบริบทของสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ มนุษย์จึงเลือกพฤติกรรมที่มีอยู่ในบริบทของสังคมนั้นมาสร้างและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตนเอง (Foucault, 1988) การที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในยุคหลังสมัยใหม่ของฟูโกต์มาใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่น เนื่องด้วยความเชื่อที่ว่าวัยรุ่นสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองจากการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม พัฒนาอัตลักษณ์ของตนจากการวิพากษ์สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วนำกลับมาทบทวนและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองผ่านการสะท้อนกลับจากสังคม เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมที่วัยรุ่นอาศัยอยู่

การสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นโดยใช้แนวคิดของฟูโกต์ ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดสี่เสาหลักการจัดการศึกษาของยูเนสโก (UNESCO, 1991, p. 39-44) ที่มีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งปวงนั้นควรให้ความสำคัญแก่ทุกหลักการโดยเท่าเทียมกัน เพื่อการศึกษาจะได้เป็นประสบการณ์ที่ได้จากห้องเรียน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะต้องเผชิญในการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการศึกษาในมุมมองที่กว้างและครอบคลุมเพื่อส่งเสริมให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายได้ และการศึกษาคควรพัฒนาให้มนุษย์เป็นบุคคลที่เพียบพร้อมหรือการเรียนรู้เพื่อชีวิตนั่นเอง โดยอาศัยหลักของการเรียนรู้ได้แก่ 1) การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) คือ การแสวงหาความรู้และวิธีการฝึกฝนตนเอง ทั้งการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด และการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและประสบการณ์จริงในสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต 2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) คือ การเรียนรู้วิธีปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถนำไปประยุกต์ในการแก้ปัญหาสำหรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในสังคมได้ 3) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to live together) คือ การเรียนรู้ที่มุ่งในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีการผสมผสานที่หลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม มีความตระหนักรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม เคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลในสังคม 4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) คือ การเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองในการดำรงอยู่ในสังคม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จากความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อศีลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อเข้าใจตนเองและผู้อื่นในสังคม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการนำแนวคิดอัตลักษณ์วัยรุ่นเชิงสังคมศาสตร์ของนักวิชาการศึกษาที่เป็นแบบวิจัยเชิงคุณภาพแบบเล่า

เรื่องราว (Narrative Research) และอัตลักษณ์ในเชิงนักวิชาการยุคสมัยใหม่ (Modernism) ในเชิงจิตวิทยา โดยเป็นแนวคิดที่เป็นเชิงนามธรรมสูง ประกอบกับเป็นแนวคิดของบริบททางสังคมของต่างประเทศ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างจากสังคมไทย อีกทั้งยังพบว่าไม่มีการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นในบริบทของสังคมไทยที่เป็นเชิงรูปธรรม รวมถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นวัยรุ่นในช่วงอายุระหว่าง 14-16 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีปัญหาหนักที่สุด เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการหลายด้าน ที่สำคัญคือเป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) เพื่อให้วัยรุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้ในช่วงวัยนี้เป็นช่วงแห่งการพัฒนาและสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) โดยการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ของฟูโกต์มาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1989) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) โดยมุ่งหวังว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่จะต้องดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทของสังคม ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นการแสดงถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

คำถามการวิจัย

1. อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีลักษณะอย่างไร
3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในบริบทสังคมไทยที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินเพื่อพัฒนาวัยรุ่นให้มีคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นที่พึงประสงค์

2. รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่นในการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นในผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยได้นำรูปแบบการเรียนรู้ที่ทดลองกับกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาจากกลุ่มโรงเรียนสาธิต สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันกับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ทำให้ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนสาธิตไม่ได้มีความแตกต่างกันกับผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้มีการส่งเสริมในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เพราะฉะนั้นไม่ว่าวัยรุ่นที่อยู่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสังกัดใดก็ตามมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นวัยรุ่นที่อยู่ในระยะระหว่างการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ตลอดจนค้นคว้าศึกษาหาความรู้ เพื่อค้นหาความถนัดของตน รวมทั้งความต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตนเอง เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และต้องการแสดงออกเหมือนกัน (World Health Organization, 2018: 12-14)

ประชากร

วัยรุ่นที่มีช่วงอายุระหว่าง 13-18 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ฝ่ายมัธยม จำนวน 3,700 คน (ข้อมูลปีการศึกษา 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ฝ่ายมัธยมจำนวน 12 ห้อง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 35 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตัวแปรตาม คือ อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อัตลักษณ์วัยรุ่นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม จากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองที่มาจากเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองกับบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับและเข้าใจบรรทัดฐานสังคม และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม เกิดจากการยอมรับและเข้าใจใน ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป

2. **รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา** หมายถึง แบบแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์และปัญหาทางพฤติกรรมที่

เกิดขึ้นในสังคมและร่วมกันสะท้อนและแก้ปัญหาด้วยการจัดการตนเอง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้องภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยใช้แนวคิดการสร้าง เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technology of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) ของแบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) โดยมี กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททาง สังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพ ทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทาง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไข ปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และ สร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่ เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหา ของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของ พฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและ ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

3. แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น หมายถึง เครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์กรประกอบ มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบ 4 ตัวเลือก โดยมี ระดับคะแนน 4, 3, 2, และ 1 สามารถแบ่งเกณฑ์การประเมินเป็น 3 ระดับดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จใน การสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และมีการยอมรับในการตัดสินใจในการเลือกพฤติกรรมของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคมจนสามารถเลือกตัวตนของตัวเองได้อย่างแท้จริงในสังคม

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ยังมีความผันผวนในการแสดงออกในสังคม โดยยังไม่มี ความชัดเจนในการเลือกแสดงพฤติกรรมของตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และอาจถูกชักจูงจากสังคมรอบข้างได้ง่าย

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อวัย และบทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ครอบคลุมความคิดการวิจัย

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีต่อผู้เรียน ด้วยการพิจารณาจากผลการประเมินแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยมีเกณฑ์ประสิทธิผล ดังนี้

4.1 อัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

4.2 อัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

4.3 ร้อยละ 80 ของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดอัตลักษณ์วัยรุ่นยุคหลังสมัยใหม่ที่เชื่อว่าอัตลักษณ์เกิดจากความเข้าใจเป้าหมายตนเองกับแนวทางการปฏิบัติของตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมและสะท้อนภาพลักษณ์ของตนเองในการแสดงออกภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองภายใต้วาทกรรมของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยในการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตน (Technologies of the self) ทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) มาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง เป็นขั้นตอนที่

ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่ ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นสูงกว่าก่อนเรียนที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาที่ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น
  - 1.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)
    - 1.1.1 กระบวนการที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์
    - 1.1.2 ความหมายของอัตลักษณ์
    - 1.1.3 ประเภทของอัตลักษณ์
  - 1.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์กับวัยรุ่น
    - 1.2.1 ความหมายของวัยรุ่น
    - 1.2.2 พัฒนาการของวัยรุ่น
    - 1.2.3 ความสำคัญของอัตลักษณ์วัยรุ่น
  - 1.3 คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น
    - 1.3.1 ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น
    - 1.3.2 องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่น
  - 2.1 แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน
  - 2.2 แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่น
  - 2.3 แนวทางการวัดและประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่น
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
  - 3.1 แนวคิดการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of Self)
  - 3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)
  - 3.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองทางสังคม (Social Constructivism theory)
  - 3.4 การวัดและประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่น
  - 3.5 การวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอิสระในการแสวงหาตัวตนของตนเอง แต่ในท่ามกลางยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อัตลักษณ์จะเข้ามามีบทบาทกับวัยรุ่นอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวัยรุ่น ดังนี้

1.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

1.1.1 กระบวนทัศน์เกี่ยวกับอัตลักษณ์

อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกับรากฐานที่เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา โดยแต่ละสาขามีการให้ความหมายโดยนัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ประกอบด้วย บัจเจกภาพ (Subject Subjective / Subjectivism) ความเป็นปัจเจก (Individual / Individualism) บุคคล (Personality) ผู้ถูกกระทำ (Self) และผู้ลงมือทำ (Agency) ซึ่งคำเหล่านี้พยายามสื่อความหมายที่เหมือนกันในเรื่องสภาพของบุคคลที่ก่อตัวขึ้นในสังคมและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทในแต่ละยุคสมัย ซึ่งฮอลล์ (Hall, 1994) ได้สรุปแนวคิดการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ไว้ 3 แนวคิด ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในยุคเรืองปัญญา (Enlightenment subject) หรือแนวคิดยุคสมัยใหม่ (Modernism) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าอัตลักษณ์เป็นแก่น (Inner core) มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับแก่นของอัตลักษณ์ที่ติดตัวมาและแก่นนั้นจะติดตัวมนุษย์ไปตลอด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยแนวคิดอัตลักษณ์ในยุคสมัยใหม่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 18 เกี่ยวข้องกับความเป็นปัจเจก ซึ่งหัวใจของแนวคิดของอัตลักษณ์ในยุคสมัยใหม่เชื่อว่ามีมนุษย์เป็นผู้ที่สร้างตัวตนมาจากตนเอง เพราะเชื่อว่ามนุษย์มีความเป็นอิสระที่จะกระทำการต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ตนเอง โดยใช้หลักการของเหตุผลเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ซึ่งถือว่าเป็นธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าถึงแก่นแก่นของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นแนวคิดอัตลักษณ์ในยุคนี้จะเป็นการนำเหตุผลของหลักการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าทางอารยธรรมในทุกด้านและมีอุดมคติ คือ การที่จะใช้ความรู้ของมนุษย์ให้เป็นอิสระจากสิ่งที่ไม่รู้เหตุผลให้เป็นเหตุผลและเป็นเสรีจากธรรมชาติ ดังนั้นอัตลักษณ์ในช่วงยุคสมัยใหม่จะให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล โดยอัตลักษณ์ของบุคคลจะมาจากการยอมรับตนเองทั้งด้านร่างกาย บทบาทตามสังคม วัฒนธรรม และบุคลิกภาพตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนเองเข้าใจทั้งความรู้ ความสามารถและความต้องการของตนเอง นอกจากนี้อัตลักษณ์มาจากการปรับตัวตามประสบการณ์ของตนเอง ก่อนนำมาตัดสินใจและนำมาใช้ในแนวทางของตนเอง (อุษา ศรีจินดารัตน์, 2533 น. 15)

2) แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในมุมมองด้านสังคมศาสตร์ (Sociological subject) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับแก่น (Inner core) ของอัตลักษณ์ซึ่งเป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ยังมีอัตลักษณ์บางส่วนของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์และเกิดขึ้นจากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยแนวคิดอัตลักษณ์ในมุมมองทางด้านสังคมศาสตร์มองว่าอัตลักษณ์ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เชื่อว่าสังคมและปัจเจกบุคคลเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ สังคมเกิดจากการผสมผสานของตัวตนเชิงจิตของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเราเองพัฒนาขึ้นมาจากการตอบสนองของเราต่อความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับตัวเรา ซึ่งเรียกตัวตนที่เกิดจากกระบวนการนี้ว่า “ตัวตนในกระจกเงา” ซึ่งประกอบด้วยภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และจินตนาการเกี่ยวกับการตัดสินของผู้อื่นที่มีต่อตัวเรา (Stryker & Burke, 2000, p. 284) ได้ศึกษาพัฒนาการที่ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตนที่ค่อยๆ ก่อกำเนิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และให้ความสำคัญของการสร้างอัตลักษณ์ คือ การเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของผู้อื่น และหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ก็คือ ภาษา ซึ่งเป็นช่องทางการถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์ และกฎเกณฑ์ร่วมของสังคม นอกจากนี้อัตลักษณ์ยังเป็นการสะท้อนตัวตนสองด้านที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ร่วมกันตลอดเวลาระหว่างด้านหนึ่งคือ “ฉัน (Me)” เป็นตัวตนที่เกิดจากความเห็นและปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งเกิดจากความคิดเห็นของบุคคลในสังคมที่มีอิทธิพลต่อตนเอง โดยเป็นมุมมองที่สังคมมีต่อบุคคลและแสดงออกให้บุคคลรับรู้ และอีกด้านหนึ่งคือ “ตัวฉัน (I)” เป็นส่วนที่ตัวตนคิดว่าตนเองเป็นอย่างไรในสังคม และเป็นมุมมองที่ตนเองรู้สึกแสดงออกไปให้สังคมรับรู้ ซึ่งในมุมมองด้านสังคมศาสตร์เป็นการสร้างอัตลักษณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่มาจากการผสมผสานระหว่างมุมมองของตัวฉัน (I) และฉัน (Me) ทำให้เกิดการจำแนกแยกแยะระหว่างความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) โดยอัตลักษณ์ส่วนบุคคล หมายถึง ความเป็นตัวตนของบุคคลในมุมมองของสังคมแต่ละสังคม โดยเป็นการพิจารณาคุณลักษณะของแต่ละบุคคล และอัตลักษณ์ทางสังคม หมายถึง ภาพรวมของกลุ่มคนที่ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ร่วมกันในสังคม โดยบุคคลได้รับอัตลักษณ์จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในสังคม (Stryker & Burke, 2000, pp. 286-290)

3) แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) เป็นแนวคิดที่มีความเชื่อว่า อัตลักษณ์ไม่มีแก่น (Inner core) และอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ อัตลักษณ์ของมนุษย์ในยุคหลังสมัยใหม่จึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งสังคมยุคหลังสมัยใหม่ อธิบายปรากฏการณ์ของสังคมที่เชื่อกันว่าเป็นระเบียบใหม่ทางสังคมและเศรษฐกิจ ปรากฏการณ์ทาง

สังคมในยุคหลังสมัยใหม่คือ การเปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคหลังสมัยใหม่ที่มีสาเหตุจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการหลอมรวมของเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการหดตัวของเวลาในการสร้างความสัมพันธ์จากทั่วโลก และสถานที่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนอาณาเขตของวัฒนธรรม โดยที่สื่อทำให้วัฒนธรรมกับสถานที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กันเชิงกายภาพอีกต่อไป (จูตินัน บ. คอมมอน, 2560, น. 250) ดังนั้นแทนที่บุคคลจะเป็นจะเป็นผู้สร้างตัวตน หรืออัตลักษณ์ของตนให้สมบูรณ์ แต่ในยุคหลังสมัยใหม่กลับมองว่า ตัวตนของมนุษย์เป็นเพียงผลกระทบของชุดวาทกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดบทบาทของตัวตนแบบต่างๆ ที่วาทกรรมหยิบยื่นให้และนำมาเปลี่ยนแปลงในตัวตนของมนุษย์ ดังนั้นสิ่งที่เป็นตัวตนของมนุษย์จึงมีอยู่เฉพาะสถานการณ์ ในการสร้างอัตลักษณ์จึงเป็นลักษณะของปัจเจกที่เป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม เป็นผลของกระบวนการต่อรองเชิงอำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคมหลายระดับที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคสมัยที่มีการลื่นไหลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นความเป็นปัจเจกบุคคลจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการทางสังคมของการสร้างอัตลักษณ์มากกว่าเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล และส่งผลต่อความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์และยังเปลี่ยนแปลงวิธีการมองโลกใหม่ด้วย (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 46-51)

นอกจากนั้นอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ตามแนวคิดของแดร์ริดา (Derrida, 1972) ที่ให้ความสำคัญถึงอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะของปัจเจกบุคคลมาจากผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลจากการกล่อมเกลாத่างสังคม (Socialization) และสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังนั้นความเป็นปัจเจกบุคคลจึงมีฐานะที่เป็นกระบวนการทางสังคมของการสร้างอัตลักษณ์มากกว่าเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล และส่งผลต่อความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์และยังเปลี่ยนแปลงวิธีการมองโลกใหม่ด้วย (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 46-51) โดยที่มโนทัศน์เรื่องอำนาจและความรู้ของมิเชล ฟูโกต์ ได้อธิบายถึงมุมมองของปัจเจกภาพเป็นผลของวาทกรรม (Discourse) และปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practice) ซึ่งคำว่าวาทกรรมนั้นหมายถึงการผลิตความหมายเกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันอัตลักษณ์แปรเปลี่ยนตามบริบทของวัฒนธรรมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมใหม่ๆ ในระดับจุลภาคส่งผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวันทำให้บุคคลในสังคมเกิดกระบวนการสร้างตัวตน และอัตลักษณ์จากการผสมผสานองค์ประกอบระหว่างวัฒนธรรมใหม่และวัฒนธรรมเดิม (Woodward, 2004, p.1-10) อย่างไรก็ตามอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หากแต่เป็นสิ่ง

ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา และอัตลักษณ์เกิดขึ้นได้จากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าอัตลักษณ์เกิดมาจากการสังสมผลิตผลของวาทกรรมในสังคม (Barker, 2000, pp. 35-36)

โดยการสร้างอัตลักษณ์ในปัจจุบันมีแนวคิดที่สำคัญในการสร้างตัวตัวตนขึ้นมาในพหุสังคม โดยบุคคลสามารถเลือกและรับพฤติกรรมที่หลากหลายจากสังคม จากกระบวนการความคิดของตนเองกับการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม ทำให้มองภาพตนเองเปรียบเสมือนองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งของสังคม ซึ่งสามารถสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นมาภายใต้บริบทของสังคม (Foucault, 1988, p.7) และในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเองมาจากการพัฒนาและกำกับตัวเอง (Self-policing self) ไม่ให้ไปละเมิดหรือผิดกฎระเบียบที่สังคมวางไว้ โดยแนวคิดในการสร้างอัตลักษณ์ของฟูโกต์กล่าวว่า มนุษย์ต้องอาศัยวัตถุคิป์ในสังคมในการสร้างอัตลักษณ์ โดยอัตลักษณ์ของมนุษย์ถูกสร้างผ่านเทคนิคและการปฏิบัติ ที่เรียกว่า “เทคโนโลยีแห่งตัวตน” (Technologies of the self) อันหมายถึง แนวปฏิบัติที่ทำให้เราเข้าใจตัวตนและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของเรา ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้วาทกรรมของอำนาจ (Power discourse) กล่าวคือ มนุษย์สามารถสร้างอัตลักษณ์ขึ้นได้ แต่อัตลักษณ์นั้นต้องเข้ากันได้กับระบบสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์จึงเป็นการสร้างและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตนเองจากวาทกรรมและแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในสังคมที่เรียกว่า “การสะท้อนการยอมรับตัวตน (Confession)” (Foucault, 1988, pp.9-14)

จากแนวคิดการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวคิดในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern society) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเฉพาะด้านข่าวสารข้อมูลที่เข้ามาสู่สังคมเป็นจำนวนมากและมาจากหลากหลายแหล่ง ผลดังกล่าวทำให้เกิดการสร้างความรู้ความจริง (วาทกรรม) ขึ้นมาใหม่แทนที่วัฒนธรรมของสังคมที่มีอยู่แต่เดิม เกิดการเชื่อมต่อนของข้อมูลและหลอมรวมเข้าด้วยกันใหม่ กลายเป็นสังคมใหม่ที่เป็นสังคมที่ให้ความสนใจในมิติของการตอบสนองทางด้านอารมณ์ (Emotion) ด้านการปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และด้านการบูรณาการความรู้ที่ได้จากข้อมูลของสังคม ดังนั้นในการสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ของบุคคลในสังคมมีความจำเป็นอย่างมากในการตั้งข้อสังเกตและทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นมาใหม่อยู่ตลอดเวลาที่ยังคงอยู่ภายใต้วาทกรรมของสังคม (Power discourse) และการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากการรับรู้ตัวตนของตนเองเพียงอย่างเดียว ในขณะที่แนวคิดยุคสมัยใหม่ (Modernism) มีความเชื่อว่าการสร้างอัตลักษณ์เกิดจากการยอมรับตัวตนทางด้านร่างกาย ความสามารถ และความเชื่อของตนเอง เพื่อตอบสนอง

ความต้องการของตน ในขณะที่แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) อัตลักษณ์ต้องมาจากการรับรู้ตัวตนของตัวเองภายใต้บริบทสังคมพร้อมกับหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาจากวาทกรรมและแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในสังคม ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่(Post modern) มาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่น

1.1.2 ความหมายของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ Identitas แต่เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน และในพจนานุกรม The Concise Dictionary of Psychology ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) คือลักษณะเฉพาะที่สำคัญของมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่หลอมรวมเป็นบุคลิกภาพที่สะท้อนภาพลักษณ์ของบุคคล (Statt, 1998, p. 282) โดยพื้นฐานในภาษาอังกฤษอัตลักษณ์ประกอบด้วยความหมายสองนัยยะด้วยกัน กล่าวคือ นัยยะแรกหมายถึง ความเหมือนกัน และนัยยะที่สอง หมายถึง ความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นอกจากนี้ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ ประกอบด้วย คำว่า “อัต” หมายถึง ตน หรือตัวเอง กับ “ลักษณ์” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว รวมความแล้วจึงหมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จัก หรือจำได้ (ราชบัณฑิตยสถาน., 2546)

ในความหมายของยุคสมัยใหม่ (Modernism) เชื่อว่ามนุษย์มีความเป็นปัจเจกในแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างลักษณะภายในตน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลกับลักษณะภายนอกคือประสบการณ์จากกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคม และนำลักษณะทั้งสองด้านมาประเมินและตัดสินตนเองในความสามารถของตน ความเชื่อในเป้าหมายของตนเอง ความเชื่อในค่านิยม และวิถีในการดำเนินชีวิต โดยเกิดจากการรับรู้เป้าหมายและพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองไปตามเป้าหมายเกิดเป็นมโนทัศน์ของตนเอง (Self-concept) เพื่อไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นอัตลักษณ์เป็นลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวบุคคล ทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในตัวเอง พร้อมกับการรับรู้ความแตกต่างของตนเองและผู้อื่นในสังคม และทำให้บุคคลรับรู้ในเป้าหมายของตนเองในการดำเนินชีวิตและยังเป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองรักษาความเป็นตัวตนของตนเองที่เป็นแก่นแกนของแต่ละบุคคลในการอาศัยอยู่ในสังคม (Erikson, 1968b, pp. 44-46; Rice, 1968, p. 36)

สำหรับในยุคหลังสมัยใหม่(Post modern) ได้ให้นิยามอัตลักษณ์ว่าไม่ใช่ลักษณะของบุคคลที่ติดตัวมา และอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมากับธรรมชาติของบุคคล แต่เป็นลักษณะของบุคคลที่ขึ้นกับบริบทของสังคมจากการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลให้เกิดการผสมผสานระหว่างสังคมต่าง ๆ จากทั่ว

ทุกมุมโลก ทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่และเกิดกระบวนการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์จากการผสมผสานขององค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อน ดังนั้นในความหมายของอัตลักษณ์ช่วงยุคหลังสมัยใหม่จึงหมายถึง การรับรู้ ค้นหา และหล่อหลอมตัวตนของบุคคลขึ้นมาภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยที่ขึ้นอยู่กับการสร้าง ความหมายเกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่างๆ ของสถานการณ์ในสังคมขณะนั้น และส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบในมุมมองของตนเอง บุคคลอื่น และบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกกำหนดขึ้น ก่อนจะนำมาตัดสินและหล่อหลอมเป็นตัวตนของตนเองขึ้นมา พร้อมกับแสดงภาพลักษณ์ของตนเองที่หลากหลายภายใต้บรรทัดฐานของสังคม และส่งเสริมปลูกจิตสำนึกต่างๆ ร่วมกันของบุคคลในสังคม ส่งเสริมให้บุคคลเกิดคุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมในสังคม (Hall, 1994, pp. 13-15; Hewett, 2004, pp. 9-15; อภิญญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, น.23)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่านิยามความหมายของอัตลักษณ์ภายใต้แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากมนุษย์อยู่กันเป็นสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมจะมีวิถีการดำเนินไปของสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้นมนุษย์ที่ดำรงอยู่ในสังคมจะต้องมีการรับรู้และเข้าใจในบทบาทของตนเองให้มีความสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม ซึ่งนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีที่เหมาะสมในการอาศัยร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

1.1.3 ประเภทของอัตลักษณ์

การที่มนุษย์สร้างอัตลักษณ์ในสังคมตามความเหมาะสมที่หลากหลายในสังคมตามแนวคิดอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และเกิดขึ้นระหว่างสังคม ได้มีการแบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) มีรายละเอียดดังนี้

1) **อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity)** อัตลักษณ์ส่วนบุคคลเป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลหรือวัตถุที่ทำให้คนหรือสิ่งนั้นโดดเด่นหรือแตกต่างจากคนหรือสิ่งอื่น (Colins dictionary, 1996) การมองเห็นและยอมรับคนอื่นนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตัวเอง และอัตลักษณ์ของบุคคลยังหมายถึงมิติภายในของความเป็นตัวเราทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และแนวคิดเกี่ยวกับตัวเอง รวมถึงสำนึกถึง“ความเป็นตัวตน” ที่บุคคลเชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม อัตลักษณ์ส่วนบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลรู้ว่า “เราคือใคร” และ “เราจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่นตลอดจนโลกภายนอกที่แวดล้อมตัวเราอย่างไร” (กุสุมา ภาใหญ่, 2556, น. 2-5) การรู้จักตัวเองทำให้เรารู้ว่าเราแตกต่างจากคนอื่นตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ส่งผลทำให้มนุษย์ตระหนักถึงตัวตนที่ว่า “ฉันไม่เหมือนคนอื่น” นั่นคือ การสร้างอัตลักษณ์ของ

บุคคล นอกจากนั้นอัตลักษณ์ของบุคคลไม่ได้เกิดมาจากตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่มีการพัฒนาขึ้นจากสิ่งที่อยู่รอบตัว จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ทั้งการที่คนอื่นมองตนเอง รวมไปถึงการรับรู้ตนเองจากคนอื่น ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับที่เรามองตนเองเสมอไป โดยพิจารณาองค์ประกอบของตนเองเป็นลักษณะภายในและภายนอก (วุฒินันท์ สุนทรขจิต, 2551, น. 48)

โดยที่อัตลักษณ์ส่วนบุคคลประกอบด้วยลักษณะ 4 ด้าน (วุฒินันท์ สุนทรขจิต, 2551, น.26-30)

1. ด้านกายภาพ หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับลักษณะรูปร่าง เช่น อ้วน ผอม สวย สูง เตี้ย รวมไปถึงทักษะ ความสามารถของตนเอง
2. ด้านศีลธรรม หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับคุณค่าทางศีลธรรม ความรู้สึกเกี่ยวกับการกระทำในสิ่งที่ดีหรือไม่ดี เป็นต้น
3. ด้านสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจ และความเชื่อมั่นของตนเองในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม
4. ด้านความคิดเห็นต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสังเกตลักษณะของตนเองและพฤติกรรมของตนเอง จากนั้นตัดสินใจเลือกพฤติกรรมเหล่านั้นจากความสัมพันธ์กับบุคคล และทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกแตกต่างจากคนอื่น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการยอมรับตนเองทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

2) **อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity)** เป็นอัตลักษณ์ที่เกิดจากโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม โดยอัตลักษณ์ทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการสร้างรูปแบบอัตลักษณ์ส่วนบุคคล ซึ่งอัตลักษณ์ทางสังคมที่บุคคลใช้แสดงตัวตนออกมาในสังคมเกิดจากสังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ และสร้างคุณค่าของบุคคลในสังคม โดยเมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมมีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการกระทำทางสังคมระหว่างกัน โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่ขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) ตามโครงสร้างทางสังคมนั้น ๆ เช่น บทบาทหน้าที่ความเป็นพ่อความเป็นแม่ บทบาทของตนในฐานะเพื่อน การใช้ภาษาหรือการสื่อสารภายในสังคม ซึ่งเป็นการสร้างภาพแทนความจริงในสังคม เป็นต้น สิ่งนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีอัตลักษณ์ร่วมกับบุคคลอื่นหรือไม่ อัตลักษณ์ทางสังคมเป็นการที่บุคคลแสดงตัวตนที่เกิดจากการยอมรับในอัตลักษณ์ที่เป็นผลมาจากการกลมกลืนทางสังคม (Socialization) เพราะฉะนั้นอัตลักษณ์ทางสังคมจึงถือเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวบุคคลกับบุคคลอื่นในสังคม

โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในบริบทสภาพแวดล้อมและช่วงเวลา ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ อัตลักษณ์ทางสังคมเกิดจากความรู้สึกที่บุคคลรับรู้ว่าเป็น “ฉันเป็นใคร” จากการเปรียบเทียบกับบุคคลกลุ่มอื่นในสังคมผ่านการมองตนเองกับกลุ่มคนอื่นในสังคม ทำให้เกิดการยอมรับในความเป็นตัวตน เข้าใจตนเองและผู้อื่นในสังคม เกิดเป็นการตระหนักในตัวเองกับคนอื่น พร้อมกับการยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม (Stryker & Burke, 2000, pp. 284-288; อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 33) เนื่องจากอัตลักษณ์ทางสังคมเกิดจากความสัมพันธ์ร่วมกันในสังคม ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ไม่มีความแน่นอนตายตัว ทำให้บางครั้งบุคคลอาจแสดงได้หลากหลายอัตลักษณ์ อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาในสังคมจะขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ หรือบรรทัดฐานทางสังคมตามโครงสร้างทางสังคมนั้น ๆ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทางสังคม ทำให้บุคคลมีบทบาทตามสถานการณ์ที่ตนเองสัมพันธ์อยู่ เช่น เมื่อบุคคลอยู่โรงเรียนจะแสดงบทบาทหน้าที่เป็นนักเรียน เมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนแสดงความเป็นตนเองในกลุ่ม และเมื่อกลับไปอยู่ในครอบครัวก็แสดงบทบาทหน้าที่ของลูกและพี่น้องในครอบครัว รวมถึงการแสดงอัตลักษณ์ของคนไทยในแต่ละภาค เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการรับรู้ตนเองนั้นไม่ได้เกิดมาจากตัวเองเพียงอย่างเดียว แต่มีการพัฒนาขึ้นมาจากสิ่งที่อยู่รอบตัวจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม การที่คนอื่นมองเรา รวมถึงการรับรู้ตัวเราจากคนอื่น ทั้งนี้การที่คนอื่นมองเรานั้นอาจไม่สอดคล้องกับการที่เรามองตนเองเสมอไป แต่ในการสร้างอัตลักษณ์มาจากการหลอมรวมสิ่งที่สังคมมอบให้และสิ่งที่เป็นตัวตนของเรา (นันทนา น้ำฝน, 2536, น. 36; ประสิทธิ์ ลิขิตวิชา, 2543, น. 33; อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 30) โดยในตาราง 1 ได้แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity)

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม

มิติด้าน	อัตลักษณ์ส่วนบุคคล	อัตลักษณ์ทางสังคม
ด้านตัวตน	บุคคลมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างกับคนอื่น	บุคคลยอมรับในลักษณะที่สังคมยอมรับร่วมกัน
ด้านสังคม	บุคคลสะท้อนตัวตนจากสังคม เพื่อสร้างลักษณะของตนเองขึ้นมา	บุคคลสร้างตัวตนที่มีผลจากการกล่อมเกลาทางสังคม และขึ้นอยู่กับแต่ละสังคม
ด้านความสัมพันธ์	บุคคลสร้างลักษณะเฉพาะตัวจากการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น	ปฏิสัมพันธ์บุคคลกับบุคคลอื่นในกลุ่มสังคมของตน

เมื่อพิจารณาสังคมปัจจุบันที่มีความแตกต่างหลากหลายในสังคม รวมถึงการเกิดขึ้นของสังคมเสมือนส่งผลให้บุคคลต้องทำความเข้าใจในกลุ่มสังคมของตนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม ดังนั้นการสร้างและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของบุคคลในปัจจุบันจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากความหลากหลายของกลุ่มในสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางสังคม แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางสังคมมีอิทธิต่อการสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกอัตลักษณ์ทางสังคมมาใช้ในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับงานวิจัยนี้

1.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์กับวัยรุ่น

ในการศึกษาค้นคว้าความสำคัญของอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในยุคโลกาภิวัตน์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการหาคำตอบว่าตนเองเป็นใครทั้งในมุมมองของตนเอง และสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและลื่นไหลไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้วัยรุ่นมีคุณลักษณะอัตลักษณ์ที่ดีตามบรรทัดฐานของสังคม

1.2.1 ความหมายของวัยรุ่น

“วัยรุ่น” มีรากศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ คือ adolescence หมายความว่า เจริญเติบโตไป หรือการก้าวไปสู่วุฒิภาวะ อธิบายได้ว่า เป็นช่วงเวลาที่เชื่อมต่อระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยแห่งการปรับตัวทางสังคม เป็นวัยแห่งปัญหา และเป็นช่วงวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ ตัดสินใจรวดเร็ว โดยวัยรุ่นจะมีมุมมองในการมองโลกที่มีต่อตนเอง และทางสังคมของวัยรุ่นอาจมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ความรับผิดชอบใหม่ ๆ และสัมพันธ์ภาพใหม่ ๆ ทั้งจากวัยเดียวกันและต่างวัย ส่งผลให้วัยรุ่นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวในการเข้ากับสังคมในปัจจุบันที่มีความหลากหลายทั้งในด้านเพศ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ในความหลากหลายของสังคมปัจจุบันทำให้วัยรุ่นต้องสร้างความเข้าใจในการรับรู้ตนเองในบทบาทของแต่ละสังคม รวมถึงการเลือกและตัดสินใจในการเข้าไปอยู่ในสังคมที่เหมาะสมกับตนเอง และการเลือกตัดสินใจในการอยู่รวมกลุ่มของสังคม การที่วัยรุ่นจะก้าวผ่านไปเป็นผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับการสร้างแบบแผนในการปรับตัวของแต่ละคนเพื่อที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ (Sternberg, R. J, 1996, p.3: ทั้งนี้ช่วงวัยของวัยรุ่นสามารถแบ่งได้ 3 ช่วง (สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2557, น.275-280) ดังนี้

1) ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 10 ถึง 14 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงทุกระบบ โดยเฉพาะรูปร่างทั้งภายนอกและภายใน ส่วนใหญ่ช่วงวัยนี้

มักจะกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จนอาจส่งผลให้เกิดอารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย และอาจเกิดการทะเลาะกับคนรอบข้างและครอบครัว

2) ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 14 ถึง 16 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นยอมรับการสภาวะร่างกายที่เปลี่ยนแปลงได้แล้ว แต่มักหมกมุ่นกับการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง พัฒนาตัวตนของตนเอง และพยายามปรับเปลี่ยนตนเองพึงพาครอบครัวให้น้อยลง

3) ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) อยู่ในช่วงอายุ 16 ถึง 18 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ที่สามารถตัดสินใจในเรื่องอนาคตของตนเองได้ มองเห็นความสามารถที่จะพัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อสร้างอาชีพที่เหมาะสม

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 14 ถึง 16 ปี หรือในช่วงวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากในช่วงวัยรุ่นตอนกลางเป็นช่วงที่วัยรุ่นที่ต้องการความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต ต้องการหลุดพ้นจากการควบคุมของครอบครัว เพื่อสร้างตัวตนของตนเองที่เป็นผู้ใหญ่ ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองจากการเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นตอนกลางเริ่มสำรวจและค้นหาอัตลักษณ์จากการสวมทับอัตลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ ที่วัยรุ่นสังเกตในสังคม ซึ่งในการค้นหาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นช่วงวัยนี้จะพิจารณาไตร่ตรองจากมุมมองของตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายเพื่อให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในการแสดงออกถึงตัวตนในสังคม และนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ (Mims & Williams, 2020, pp. 756) และในทางกลับกันถ้าวัยรุ่นในช่วงวัยนี้ไม่สามารถค้นหาอัตลักษณ์ได้ จะเกิดความสับสนในตัวเอง วิตกกังวล ไม่กล้าตัดสินใจ จนทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา หลงเชื่อผู้อื่นได้โดยง่าย ทำให้วัยรุ่นไม่มีบทบาทหน้าที่และจุดยืนในสังคม ซึ่งทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมในสังคมตามตัวแบบที่ไม่เหมาะสม และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาในสังคม อาทิเช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมเสพยาเสพติด เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540, น. 15)

1.2.2 พัฒนาการของวัยรุ่นกับอัตลักษณ์วัยรุ่น

1.2.2.1 พัฒนาการทางร่างกาย

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว (Growth spurt) ส่งผลให้วัยรุ่นมักจะมีอาการวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และจะมีความรู้สึกอยู่เสมอว่าร่างกายของตนกำลังเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้วัยรุ่นมักเกิดความกังวลต่อความคิดของบุคคลอื่นเกี่ยวกับลักษณะของรูปร่างตนเอง รวมไปถึงความรู้สึกพอใจเกี่ยวกับ

ลักษณะรูปร่างของตนเอง และความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อรูปลักษณะของตนเอง นอกจากนี้ ความกังวลในลักษณะรูปร่างของตนเองส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม เนื่องจากวิตกกังวลในความคิดของบุคคลอื่นในลักษณะรูปลักษณ์ของตนเอง ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในการแสดงออกในสังคม ไม่กล้าเข้าสังคม และอาจทำให้วัยรุ่นเป็นคนเก็บตัวไม่กล้าเข้าสังคม และส่งผลในการพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530, น. 33; พรพิมล เจียมนาคินทร์, 2539, น. 35; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544, น. 85-90)

1.2.2.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เปลี่ยนแปลงง่าย และไม่สามารถควบคุมอารมณ์เมื่อได้รับการกระทบกระทั่งทางอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นจะมีอารมณ์ค่อนข้างแปรปรวน มีความรู้สึกไม่แน่นอน หงุดหงิดง่าย มีปฏิกิริยาที่รุนแรง แสดงความก้าวร้าว และเกิดความเครียดได้ง่ายเมื่อมีเหตุการณ์ที่มากกระทบต่อชีวิตไม่ว่าจะเป็นการย้ายโรงเรียน การย้ายบ้าน การเปลี่ยนกลุ่มเพื่อนหรือการเข้าสังคมใหม่ ๆ ทั้งนี้ปัญหาทางด้านอารมณ์อาจเกิดจากฮอร์โมนภายในร่างกาย ทำให้เกิดความกังวลและขาดความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเอง แต่เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลางจะเริ่มมีความสงบเยือกเย็น เริ่มคิดถึงอนาคตมากขึ้น มีความสนใจและคิดถึงสิ่งที่พึงพาทางใจ เลือกศึกษาหรือทำงานที่ชอบ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถปกครองตนเองได้ และเริ่มมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงออกทางอารมณ์ของวัยรุ่นมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลที่เป็นผลจากการเลี้ยงดู รวมถึงการได้รับการยอมรับจากสังคมในการแสดงออกของตนเอง (สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2557, น. 2-7)

1.2.2.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

พัฒนาการทางด้านสังคมของวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและพฤติกรรมทางสังคมในทุกด้าน เป็นวัยที่เริ่มเปลี่ยนแปลงตนเองจากที่ต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่ไปเป็นพึ่งพาตนเองแบบผู้ใหญ่ ต้องการอิสระเสรีภาพในการคิด การปฏิบัติตัว การคบเพื่อน และความเป็นตัวของตัวเอง จึงทำให้บางครั้งอาจเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกับผู้ใหญ่และส่งผลให้วัยรุ่นหันไปใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว ให้ความสำคัญกับการคบเพื่อนและต้องการเลือกกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมและมีความสนใจในสิ่งเดียวกันเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับ มีความรู้สึกมั่นใจปลอดภัย และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทั้งนี้การคบเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เรียนรู้การรักษามิตรภาพ มีความเข้าใจตัวเองและรู้จักรับฟังความเห็นของผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคมนับว่าเป็นพัฒนาการที่ยากที่สุดของวัยรุ่น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับพื้นฐานของพัฒนาการทางสังคมที่มีมาตั้งแต่เด็ก กล่าวคือวัยรุ่นจะผ่านกระบวนการกลมกลืนทางสังคม (Socialization process) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐาน

ของกลุ่มและตามแบบแผนประเพณีวัฒนธรรมของสังคม วัยรุ่นที่มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีจะแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับนั้นจะต้องแสดงออกมาโดยไม่มีการแสวงหาหรือเมื่อทำพฤติกรรมแล้วจะไม่มีผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติของตน (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530, น. 30-33)

ในพัฒนาการของวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี จากแนวคิดอีริกสัน (Erikson, 1968a) การค้นหาตัวเองหรือที่อีริกสันเรียกว่า ความมีเอกลักษณ์และสับสนในเอกลักษณ์ (Identity vs Diffusion) คือ ช่วงที่วัยรุ่นพยายามจะตอบคำถามว่า “ฉันคือใคร” (ฉันต้องการอะไร ฉันมีความสามารถอะไรเพียงใด ฉันมีความเชื่อ หรือยึดมั่นในสิ่งใดอย่างไร ฉันจะดำเนินชีวิตตนเองอย่างไร หรือฉันจะเลือกอาชีพอะไร) โดยอีริกสันเชื่อว่าการพัฒนาอัตลักษณ์นี้จะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับพัฒนาการในวัยเด็กได้ผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้ง (Crisis) ต่าง ๆ มาได้ด้วยดีหรือไม่ ถ้าวัยรุ่นผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้งในระยะวัยต้น ๆ มาด้วยดีจะมีส่วนช่วยให้วัยรุ่นค้นพบอัตลักษณ์ได้เร็วขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าหากวัยรุ่นมีพื้นฐานการพัฒนาในระยะวัยต้น ๆ ไม่ดีก็จะเกิดความสับสนในบทบาทของตนเอง (ประสาท อิศรปริดา, 2538, น. 85) และในการวิเคราะห์ลักษณะของวัยรุ่นในด้านสังคม ชั้นที่วัยรุ่นค้นหาและสับสนในเอกลักษณ์ของตนเอง (Sense of identity VS. Role confusion) เป็นช่วงที่เด็กเข้าสู่วัยรุ่นและเริ่มพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองว่า ตนคือใคร ต้องการอะไร มีทัศนคติอย่างไร มีเป้าหมายอะไรในอนาคต ถ้าเด็กค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ เด็กก็จะแสดงบทบาทของตนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นได้เหมาะสม แต่ถ้าเด็กค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองไม่พบ เด็กก็จะเกิดความสับสนและแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับตนเอง เช่น การรู้จักรับฟังความเห็นของผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับสังคม เป็นต้น

1.2.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

วัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ ทั้งความสามารถในการคิดเป็นเหตุผลมากขึ้น เริ่มมีความสนใจจริงจังในสิ่งที่ตนเองชอบ เริ่มมีความคิดแบบนามธรรมที่มีความยืดหยุ่น ไม่ผูกแบบการคิดไว้เพียงแบบเดียว มีความสามารถในคิดวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นได้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น ชอบความถูกต้องและต่อต้านในสิ่งที่ไม่ยุติธรรม หรือไม่มีเหตุผล ซึ่งเพียร์เจย์ (Piaget, 1952) เรียกพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นนี้ว่า การคิดแบบมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal operational stage) เป็นขั้นของการคิดที่สูงที่สุดที่ทำให้วัยรุ่นเริ่มปรับตัวเป็นผู้ใหญ่ สามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎี และเห็นว่าความเป็นจริงด้วยการรับรู้สำคัญเท่ากับความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่อาจจะเป็นไปได้ เด็กวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งที่

ปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ได้ตัวตน หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่การที่วัยรุ่นยังมีลักษณะของการมุ่งยึดความคิดของตนเอง ส่งผลให้วัยรุ่นไม่สามารถแยกความคิดตนเองกับความคิดของผู้อื่นได้นัก

พัฒนาการของวัยรุ่นในด้านสติปัญญาช่วยให้วัยรุ่นสามารถสร้างอัตลักษณ์ และสามารถพัฒนากลายเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540, น. 15-19) ซึ่งต้องทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด อารมณ์ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ค่านิยม และทัศนคติ เช่น มีความคิดเป็นของตัวเอง ต้องการอิสระ อยากรู้ อยากรอง และชอบเรียนรู้ทุกด้านด้วยตนเอง ทั้งนี้การเตรียมวัยรุ่นให้มีความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี รวมถึงสังคมเสมือน จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองในสังคมที่หลากหลาย

1.2.3 ความสำคัญของอัตลักษณ์วัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญ และเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ วัยรุ่นมีความจำเป็นในการปรับตัวหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เริ่มสนใจเพศตรงข้าม สร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ตลอดจนค้นคว้าศึกษาหาความรู้ที่เพื่อกันหาความถนัด รวมทั้งความต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตนเองเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และต้องการแสดงบทบาทโดยบทบาทหนึ่งในสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้การกระทำจากครอบครัว สิ่งแวดล้อม ทั้งเพื่อน ครู บุคคลที่มีชื่อเสียง และสื่อในสังคมเสมือนจริง จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นต้องการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้รู้ว่าตนเองนั้น เป็นคนแบบไหน มีความสามารถอย่างไร และดำเนินชีวิตของตนต่อไปในทิศทางใด ถ้าวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง จะเกิดความมั่นคงและเข้าใจทั้งบทบาทหน้าที่ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน พร้อมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม และสามารถแสดงบทบาทของตนเองภายใต้สังคมได้อย่างเหมาะสม ถูกที่ และถูกเวลาตามบริบทของตนเองและสังคม ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์จึงสำคัญมากต่อพัฒนาการด้านบทบาทและหน้าที่ของวัยรุ่น และในทางกลับกันวัยรุ่นที่ไม่สามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองจะเกิดการสับสนในตนเอง สูญเสียอัตลักษณ์ของตนเอง ทั้งความไม่เป็นตัวของตัวเอง เข้ากับใครไม่ได้ วิตกกังวล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้งในสังคม ขาดความรับผิดชอบ วิตกกังวล กังวลใจ รู้สึกไม่พอใจในสภาพสังคมและชีวิต อาจถึงคิดฆ่าตัวตาย รวมไปถึงการให้อิทธิพลของสังคมเข้ามาครอบงำหรือขาดความเป็นตัวของตัวเอง ส่งผลต่อการแสดงบทบาทในสังคมที่ไม่เหมาะสมกับวัยและมีความเสี่ยงปัญหาสุขภาพจิต และยังส่งผลให้วัยรุ่นไม่เห็นประโยชน์ของการมีชีวิตอยู่ รู้สึกชีวิตไม่มีคุณค่า

ส่งผลกระทบต่อในด้านสังคม การงาน และการวางเป้าหมายในอนาคตของตนเอง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545, น. 39-40; เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ, 2541, น. 25-27; รัชนี้ ลาขโรจน์, 2545; น. 264-265)

จากการทบทวนเอกสารดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ในปัจจุบันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคม และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตทั้งสังคมและสื่อโซเชียลมีเดียที่ส่งผลให้เกิดการสร้างตัวตนของวัยรุ่นรุ่นใหม่ ผลจากการที่วัยรุ่นเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาในสังคม โดยอัตลักษณ์เกิดขึ้นภายใต้บริบทและวาทกรรมของแต่ละสังคม ทำให้วัยรุ่นจำเป็นต้องวิเคราะห์วาทกรรมในสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในสังคมของตนเองสามารถอธิบายถึงเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมของกลุ่มสังคม และนำอัตลักษณ์มาหล่อหลอมให้เข้ากับอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์

1.3 คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น

1.3.1 ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น

ในความเป็นวัยรุ่นของประเทศแถบเอเชีย การดำเนินชีวิตและการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้ถูกครอบงำจากอำนาจของผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองที่ต้องการให้เป็นเด็กดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ แต่เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลง สังคมไทยได้ถูกเทคโนโลยีเข้ามาแทรกแซง ทำให้เกิดการผสมผสานของวัฒนธรรมจากทั้งตะวันตกและตะวันออก ส่งผลให้ค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง ผลที่ตามมาส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้และเลียนแบบพฤติกรรมของตามกระแสของสังคมและสังคมเสมือน ดังนั้นในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นจะต้องส่งเสริมให้วัยรุ่นสามารถที่จะรับรู้ ค้นหา วิเคราะห์ และหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นภายใต้บริบทของสังคมนั้นๆ ควบคู่ไปกับการเคารพตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการให้ความหมายของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่โดยอ้างอิงจากแนวคิดเชิงทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ ประกอบด้วย ฟูโกต์ (Foucault. 1988) ฮอลล์ (Hall. 1997) อัลเบรชท์ (Albrecht. 2006) กระทรวงสาธาณสุข. (2559) วอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์ (Reckless. 1995) โกลแมน (Goleman. 2006) และอภิญญา เฟื่องฟูสกุล (2543) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการให้ความหมายของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่

นักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่	ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น
ฟูโกต์ (Foucault, 1988)	การจัดการตนเองด้วยการสะท้อนความคิดและความรู้สึกของตนเอง โดยมาจากการตรวจสอบในสังคมว่าตนเองเป็นใคร มีบทบาทหน้าที่อย่างไร และการกระทำของตนเองจากมุมมองของตนเองและสังคม เพื่อนำมาประเมินและตัดสินใจในการสร้างตัวตนของตนเอง
ฮอลล์ (Hall, 1997)	การที่มนุษย์เข้าใจในตนเอง และเข้าใจในวาทกรรมเกิดขึ้นบนฐานคิดของสังคม ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงผลการแสดงออกของตนเองไปตามบริบทของสังคมที่แตกต่างกันออกไป และสามารถเปลี่ยนแปลงตัวตนไปตามสังคมได้
อัลเบรต์ กามูส์ (Albrecht, 2006)	การเรียนรู้ที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันในสังคมต้องอาศัยการตีความหมายในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการที่เกิดขึ้นในสังคม และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับจริยธรรมที่มีในสังคม
กระทรวงสาธารณสุข (2559)	การเปลี่ยนตัวตนของวัยรุ่นมาจากการเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลในสังคมจากการตีความในสถานการณ์ในสังคม เพื่อนำไปประเมินและตัดสินใจในการสร้างเป็นพฤติกรรมใหม่ของตนเอง เพื่อให้ตนเองรับรู้ในสิ่งที่สังคมต้องการและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
วอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์ (Walter C. Reckless, 1995)	การจัดการของบุคคลกับอำนาจที่สังคมบีบบังคับ โดยสะท้อนแนวคิดของตนเองตนจากภายในและสะท้อนไปยังการควบคุมตนเองจากภายนอก เพื่อไม่ให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกไปในสังคม
แดเนียล โกลแมน (Goleman, 2006)	การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางค่านิยม และวัฒนธรรม การเข้าใจความรู้สึกและ พฤติกรรมของตนเองและบุคคลอื่น พร้อมกับเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และสามารถตัดสินใจแสดงตัวตนออกมาได้อย่างเหมาะสมในสังคม
อภิญา เพ็ญฟูสกุล (2543)	การนิยามและตีความหมายจากวาทกรรมภายใต้สถานการณ์ของสังคม โดยตัวตนเดิมจะค่อย ๆ ผสมผสานกับสิ่งที่ได้มาจากสังคม และเกิดการสะท้อนมายังตัวตนใหม่ เพื่อให้เกิดการปรับตัวตามกฎเกณฑ์ของสังคม
สรุปผลการสังเคราะห์นิยามอัตลักษณ์วัยรุ่น	การจัดการตนเองด้านพฤติกรรมที่เกิดจากการเข้าใจตนและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

จากตาราง 2 จากผลการสังเคราะห์การให้ความหมายของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อัตลักษณ์วัยรุ่น หมายถึง การจัดการตนเองด้านพฤติกรรมที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

1.3.2 องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

สำหรับการศึกษารูปแบบองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นจากเอกสารและงานวิจัยตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ประกอบด้วย ฟูโกต์ (Foucault. 1988) ฮอลล์ (Hall. 1997) อัลเบรชท์ (Albrecht. 2006) กระทรวงสาธาณสุข. (2559) วอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์.(Reckless. 1995) โกลแมน (Goleman. 2006) และอภิญา เพ็องฟูสกุล (2543) พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นตัวตนที่เกิดจากการสะท้อนความรู้ความจริงระหว่างตัวตนของตนเองกับสังคมผ่านการสะท้อนบทบาท หน้าที่ และวัยที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม ดังนั้นผลการสร้างอัตลักษณ์จะช่วยให้บุคคลรับรู้ และเข้าใจบทบาท หน้าที่ และสถานภาพของตนเองในสังคมก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกไป ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ตนเองในสังคม (Foucault. 1988, Albrecht. 2006) ทั้งนี้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากบุคคลจะต้องเข้าใจสังคมผ่านการปฏิสัมพันธ์และการแสดงพฤติกรรมในสังคมนั้นๆ แล้ว ยังจะต้องเข้าใจในกฎกติกาในสังคม และพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่ปฏิบัติตามกันมา เพื่อให้บุคคลสามารถรับรู้ เข้าใจ และยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้โดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคม ซึ่งผลของการรู้สังคมส่งผลให้บุคคลเข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม ทั้งนี้การรับรู้พฤติกรรมของผู้อื่นในสังคมรวมถึงการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม รวมถึงรู้จักแนวทางปฏิบัติของบุคคลอื่นที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งสามารถประเมินพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้หลังแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม เพื่อมุ่งไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ จะช่วยให้บุคคลเข้าใจในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม (Reckless.1995 , Hall. 1997, อภิญา เพ็องฟูสกุล. 2543)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยอ้างอิงจากแนวคิดเชิงทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

นักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่	องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น
ฟูโกต์ (Foucault, 1988)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถประเมินสิ่งที่สังคมต้องการได้ 2. ยอมรับแนวคิดของตนเองในบริบทของสังคม 3. ตัดสินใจเป้าหมายของตนเองในการแสดงออกในสังคม 4. สามารถแสดงตัวตนออกในสังคมได้อย่างเหมาะสม
ฮอลล์ (Hall, 1997)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเลือกชุดพฤติกรรมให้เหมาะสมตามสถานการณ์ได้ 2. สามารถยอมรับในกฎระเบียบของสังคมเพื่อใช้ในการแสดงออกของพฤติกรรม 3. สามารถเชื่อมโยงบทบาทของตนเองตามตำแหน่งของสังคม 4. สามารถผสมผสานพฤติกรรมของตนกับพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคม
อัลเบิร์ต กามูส์ (Albrecht, 2006)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าใจถึงกระบวนการที่อยู่ภายใต้เหตุการณ์ของสังคม 2. การประเมินตัดสินในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ 3. สามารถเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ชนชั้น และความสัมพันธ์ของสังคม 4. เข้าใจในผลการกระทำของบุคคลในสังคม 5. สามารถประเมินความสอดคล้องของสถานการณ์และบรรทัดฐานของสังคม
กระทรวงสาธารณสุข (2559)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2. สามารถเลือกกระทำด้วยเหตุผลที่ไม่ส่งผลเสียให้ผู้อื่น 3. สามารถควบคุมอารมณ์ภายใต้สถานการณ์ได้อย่างดี 4. สามารถประเมินทางเลือกของพฤติกรรมตนเอง 5. รับผิดชอบต่อตนเองได้อย่างถูกต้องตามบริบทในสังคม
วอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์ (Walter C. Reckless, 1995)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถตระหนักในการกระทำด้านลบของตนเอง 2. สามารถยับยั้งอารมณ์และพฤติกรรมในการกระทำที่ไม่เข้ากับกฎระเบียบของสังคมในสังคม 3. สามารถให้เหตุผลในการเชื่อมโยงถึงการกระทำของตนเองและผู้อื่น 4. เคารพต่อกฎระเบียบ วัฒนธรรมของสังคม และความคาดหวังของสังคม 5. สามารถรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่รับได้ 6. สามารถประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้ 7. เข้าใจในการไม่ทำแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลด้านลบต่อผู้อื่น
แดเนียล โกลแมน (Goleman, 2006)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคลแต่ละคนมีปฏิกริยาร่างกายทิศทางเดียวกัน 2. ความสามารถในการในการแสดงออกเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ ตามสถานการณ์ในสังคม 3. ความสามารถในการคำนึงถึงผู้อื่น คือ การคิดถึงและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ที่กำลังเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

ตาราง 3 (ต่อ)

นักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่	องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น
อภิญา เพ็ญฟูสกุล (2543)	1.สามารถนำข้อมูลที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมของสังคมนำมาผสมผสานกับตนเอง 2.สามารถยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง 3.สามารถยอมรับในพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อกฎระเบียบของสังคม 4.สามารถยอมรับในพฤติกรรมที่เป็นกฎระเบียบของสังคม 5.สามารถเข้าใจในพฤติกรรมของตนเองที่เกิดขึ้นในสังคม 6.สามารถแยกแยะพฤติกรรมที่โดดเด่นในสังคมนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง
สรุปผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น	องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม ที่เกิดจากการเข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนนำมาตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไปในสังคม

จากตาราง 3 พบว่า องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การรู้ตน (Know your self) องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) และองค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้ตน (Know your self) เป็นการเรียนรู้ตัวตนของตนเอง ซึ่งมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของตนเองจากการเข้าใจในเป้าหมายของตน ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกสู่สังคม ด้วยการสำรวจความสอดคล้องในเป้าหมายของตนเอง และแสวงหาข้อเท็จจริงในมุมมองของตนเองในแต่ละสังคมได้เป็นอย่างดีเหมาะสม และนำข้อมูลมาสะท้อนคิดเพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของตนเอง ซึ่งผลของการมีคุณลักษณะการรู้ตัวตน คือ พฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับ เข้าใจบทบาทและตำแหน่งของตนเองในบริบทของสังคม และสามารถคิดถึงผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้างก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมใดออกไป จากการวิเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ทำให้ได้ความหมายของ องค์ประกอบที่ 1 การรู้ตน

(Know your self) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) เป็นการรับรู้บริบทแวดล้อมในสังคม ทั้งสิ่งที่สังคมต้องการจากตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม และสามารถทำให้ตนเองรับรู้พฤติกรรมของผู้อื่นในสังคมนวมถึงการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม พร้อมทั้งสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งผลของการที่บุคคลรับรู้สังคม ทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจเหตุผลของแนวทางปฏิบัติของบุคคลอื่นที่มีต่อสถานการณ์ และประเมินข้อมูลที่ได้จากสถานการณ์ ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม จากการวิเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ทำให้ได้ความหมายขององค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม ที่เกิดจากการเข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) พฤติกรรมสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมเป็นพฤติกรรมกล่าวพูด กล่าวคิด กล่าวกระทำในสิ่งที่ถูก และแสดงออกตามความรู้สึกของตนเองอย่างแท้จริง โดยมีการสะท้อนข้อมูลของตนเองและบริบทของสังคมเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และยอมรับในพฤติกรรมที่สังคมเห็นร่วมกันในสังคม ซึ่งผลของการที่บุคคลมีคุณลักษณะรู้การแสดงออกตัวตน ทำให้บุคคลมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน ตรงไปตรงมาผ่านความรู้สึกทางร่างกาย และอารมณ์ได้ทันทีในรูปแบบของภาษากาย และภาษาพูด เพื่อให้เข้าถึงการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถปฏิเสธในพฤติกรรมที่ตนเองคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเอง จากการวิเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ทำให้ได้ความหมายขององค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนนำมาตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไปในสังคม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่น

ในยุคหลังสมัยใหม่การพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นให้เกิดขึ้นได้ต้องทำให้วัยรุ่นรับรู้ในสิ่งที่สังคมมอบให้แก่ตนเอง(วาทกรรม) เพื่อทำให้วัยรุ่นเข้าใจในสิ่งที่สังคมยอมรับ และนำคุณค่าที่ได้จากการยอมรับสิ่งที่สังคมต้องการนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตนในการแสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคม ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of Self) ของฟูโกต์ ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่น และแนวทางการวัดและประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self)

การสร้างอัตลักษณ์ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่เป็นการเชื่อมโยงระหว่างตัวตนกับวาทกรรมในสังคม ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในตัวตนผ่านกระบวนการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อให้ตนเองสามารถตีความ ตัดสิน และประเมินค่าวาทกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อนำไปพัฒนาอัตลักษณ์ของตนให้อาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม (Foucault, 1988, pp. 45)

การศึกษาอัตลักษณ์ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่อัตลักษณ์ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่มีความเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งวัฒนธรรม ค่านิยม และพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ดังนั้นในการสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่คือการทำให้มนุษย์เกิดการทบทวนและปรับเปลี่ยนตัวตนด้วยตนเอง จากการเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความเปลี่ยนแปลงของบริบทในสังคมแล้วทำการประเมินคุณค่าในสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และจากแนวคิดของนักคิดยุคหลังสมัยใหม่ ฟูโกต์นำเสนอแนวคิดกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ว่าเป็นการสร้างตัวตนขึ้นมาภายใต้วาทกรรมของสังคม ซึ่งในยุคแรกฟูโกต์เชื่อว่าตัวตนของมนุษย์หรืออัตลักษณ์ถูกหล่อหลอมขึ้นภายใต้ลักษณะทางสังคม และควบคุมการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ในสังคม โดยอาศัยศาสตร์ทางวาทกรรม (Discourse of science) มาเป็นตัวกำหนดอัตลักษณ์ของคนในสังคม เพราะวาทกรรมที่เกิดขึ้นในยุคศตวรรษที่ 19 เป็นวาทกรรมที่สามารถพิสูจน์ได้จริงและเป็นสิ่งที่เห็นอย่างเป็นที่ประจักษ์ จนทำให้มนุษย์ปฏิบัติตามวาทกรรมกันอย่างเคร่งครัด (Foucault, 1978, pp. 2-5) ตัวอย่างในสังคมไทย เช่น ถ้าครอบครัวไหนมีบุตรหลานที่สามารถเข้าเรียนต่อแพทย์ จะทำให้ครอบครัวนั้นเป็นที่นับหน้าถือตาเป็นอย่างมาก จึงทำให้หลายครอบครัวพยายามผลักดันให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อแพทย์ เนื่องจากสังคมมองว่าคุณค่าที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยทางการแพทย์เป็นผู้ที่มีความสามารถสูง และเมื่อศึกษาจบมาแล้วจะมีรายได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งความจริงเหล่านี้เป็นอำนาจที่เกิดจากความเชื่อที่พิสูจน์ได้ จนทำให้คนมีความเชื่อและรู้สึก

ตนเองต้องทำตามสิ่งที่สังคมต้องการถึงจะประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนมีความอิสระเสรีภาพในการสร้างอัตลักษณ์ของตนตามความต้องการของตนเอง มีอิสระในการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อให้ตนเองได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเลือกในสังคมเมื่อต้องอาศัยอยู่ภายใต้สังคม โดยให้ความสำคัญกับการสะท้อนตัวตนของมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจากการกระทำไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งฟูโกต์อธิบายการสร้างอัตลักษณ์นี้ว่า เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) หมายถึง กระบวนการสร้างอัตลักษณ์จากการผสมผสานระหว่างการสะท้อนให้เห็นคุณค่าของวาทกรรมสังคมกับตัวตนที่ผ่านการประเมินด้วยตนเอง และส่งผลต่อการแสดงภาพลักษณ์ออกไปได้อย่างเหมาะสมในสังคม เพื่อไม่ให้มนุษย์ถูกวางทกรอบเป็นผู้ตัดสินอัตลักษณ์ของตน แต่มนุษย์ต้องเป็นผู้สร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาให้เหมาะสมแก่ตนเองและสังคม (Foucault, 1988, p. 44-49)

ในการสร้างอัตลักษณ์ด้วยการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน ฟูโกต์ได้กล่าวถึงเทคนิคสำคัญภายใต้แนวคิดนี้คือ คอนเฟสชัน (Confession) ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในอำนาจที่เกิดขึ้นในวาทกรรมของสังคม ก่อให้นำมาปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมนุษย์ ซึ่งวิธีการคอนเฟสชันเกิดขึ้นในช่วงยุคกลางที่ศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของมนุษย์ โดยเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่ทำผิดกับพระเจ้าที่เป็นเจ้าที่คอยรับหน้าที่เป็นผู้รับสารภาพผิดของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เป็นผู้รู้ตัวตนในการกระทำที่ผิดของตนและนำมาเปิดเผยหรือสะท้อนออกเป็นคำพูดให้กับผู้ที่มีอำนาจมากกว่าตน (ในสมัยยุคกลางจะสารภาพผิดกับนักบวช) เพื่อนำคำชี้แนะมาปรับเปลี่ยนตนเอง โดยคอนเฟสชันเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สร้างอัตลักษณ์จากรู้ตัวตนแล้วสะท้อนออกมาเป็นคำพูดและหลังจากนั้นนำสิ่งที่ได้สะท้อนจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง (Dahlstedt & Fejes, 2013, pp. 1-5) และในยุคหลังสมัยใหม่ฟูโกต์มีแนวคิดเกี่ยวกับคอนเฟสชันว่าเป็นกระบวนการในการแสดงความต้องการของมนุษย์จากความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง และสะท้อนออกมาเป็นการเขียนหรือคำพูดกับผู้ให้คำปรึกษาทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองตรวจสอบตนเองอย่างแท้จริง และยอมรับคำชี้แนะจากผู้ให้คำปรึกษาก่อนนำมาปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตน

ทั้งนี้วิธีการคอนเฟสชันได้มีผู้นำมาศึกษาวิจัย ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของกัญญาวีร์ แก้วนุ้ย (2559) ที่ทำการศึกษาศึกษาการสร้างตัวตนคนเป็นพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวด้วยปฏิบัติการคอนเฟสชัน จากการศึกษาพบว่า วิธีการคอนเฟสชันทำให้พ่อแม่ยอมเปิดเผยความต้องการในการศึกษาสำหรับลูกที่ศึกษาแบบนอกระบบกับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พ่อแม่จึงจัดวางตำแหน่งของตนเองเป็นผู้เรียนระหว่างรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ การที่พ่อแม่พยายาม

ปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นผู้เรียนเพื่อยอมรับในคำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญในการนำไปปรับใช้สำหรับลูกของตน และยิ่งพ่อแม่เปิดเผยความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของลูกกับผู้เชี่ยวชาญมากเท่าใด พ่อแม่ก็จะยิ่งปรับเปลี่ยนตัวเองผ่านความรู้สึกที่แสดงออกมากมายนั่น (กัญญาวิรุ แก้วนุ้ย, 2559, น. 18-20) และในงานวิจัยเรื่อง การสร้างอัตลักษณ์แห่งตนของคนพิการของจิตติมา เจือไทย (2551) โดยใช้เทคนิคเทคโนโลยีแห่งตัวตน โดยใช้การตรวจสอบและรู้จักตนเองเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งตัวตนที่หล่อหลอมขึ้นมาผ่านวาทกรรมของสังคม ผ่านการใช้กระบวนการคิดทบทวน ตรวจสอบ และวิเคราะห์ตนเองที่ผ่านมาของตนเอง แล้วระลึกว่าตนเองไม่ใช่มนุษย์ที่เป็นเพียงสภาพของวัตถุที่ถูกกระทำเท่านั้น และในงานวิจัยของกรรทิมา เขาวตะ (2558) ได้ทำการศึกษาการสร้างความรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนตัวตนของเด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาด ซึ่งเป็นการนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่จากกระบวนการคอนเฟสชัน (Confession) เพื่อแสดงให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนตัวตนของเด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาดเกิดขึ้นจากการเรียนรู้สังคม เรียนรู้ตนเอง และเรียนรู้ผู้อื่น ส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้ตระหนักรู้ถึงภาพลักษณ์และความหมายที่สังคมนิยามให้ว่าเป็นผู้กระทำผิด ให้กลับมาสร้างตัวตนใหม่ในสังคม โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองในการมองโลก มองสังคม มองตนเอง และมองผู้อื่น รวมถึงการสร้างความรู้ใหม่ให้ผู้อื่นในสังคมได้ร่วมเรียนรู้และรู้เท่าทันต่อความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในอันที่จะปรับเปลี่ยนจากผู้ถูกกระทำไปสู่การเป็นผู้กระทำ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี

จากที่กล่าวมาข้างต้นการนำเทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นในการปรับเปลี่ยนตัวตนด้วยตนเองทั้งทางความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม และวิธีการในการดำเนินชีวิต เพื่อให้วัยรุ่นสร้างแนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์ของตน โดยนำเทคนิคคอนเฟสชันเข้ามาใช้ในการเข้าใจตัวตนของตนเองอย่างแท้จริง จากการยอมรับเป้าหมายในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง พร้อมกับการยอมรับในแนวปฏิบัติของสังคมที่ได้จากการสะท้อนมุมมองต่าง ๆ ที่ได้จากสังคม ก่อนนำมาประเมินและตัดสินใจในการสร้างทางเลือกที่เหมาะสมในการนำไปพัฒนาอัตลักษณ์ของตน

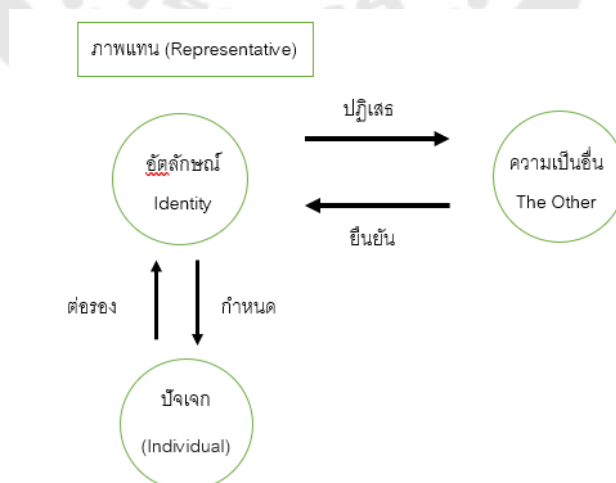
สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน มาใช้ในออกแบบกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นให้วัยรุ่นยอมรับในการเป้าหมายของตนเอง โดยการพิจารณา ระหว่างแนวคิดของตนเองกับสิ่งที่สังคมคาดหวังกับวัยรุ่นจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อเท็จจริงร่วมกันระหว่างวัยรุ่นกับสังคม ซึ่งการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนจะช่วยให้วัยรุ่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนกับวาทกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สังคม ทำให้วัยรุ่นสามารถให้ความหมาย และให้คุณค่า

กับการสร้างอัตลักษณ์ให้กับตนเอง สามารถตัดสินใจในการสร้างอัตลักษณ์ด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ในสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติของสังคมกับเป้าหมายของตนเอง และสะท้อนมาสู่การปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของตนเองในสังคม

2.2 แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่น

เนื่องจากอัตลักษณ์วัยรุ่น เป็นการสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่ในสังคม โดยเกี่ยวข้องกับความเป็นตัวตน และสิ่งที่อยู่ภายในกับความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของอัตลักษณ์ทางสังคมที่อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยในบุคคลหนึ่งก็จะมีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย และบุคคลตัดสินใจยอมรับในอัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่งของตนเองในช่วงเวลานั้น ๆ (Turner et al., 1979, p. 74); พิเศษฐ์ คุณวโรตม์, 2546

ในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อนำมาสร้างอัตลักษณ์บุคคลขึ้นมาใหม่ จากวาทกรรมที่สังคมเป็นผู้สร้างผ่านทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม กลุ่มคนและสถาบันต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย ดังนั้น ในการพัฒนาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นต้องทำให้วัยรุ่นวิเคราะห์ความต้องการของสังคมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการเรียนรู้ในบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ของตนเองในสังคม เพื่อให้วัยรุ่นนิยามความหมายในตัวตน และสร้างแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้น (อภิขญา เฟื่องฟูสกุล. 2546 ; ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2542 น. 314 ; ญฐพงษ์ จิตรนิรัตน์, 2545, น. 75) (ญฐพงษ์ จิตรนิรัตน์, 2545, น. 67-75) โดยแบบจำลองลักษณะสำคัญของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของบุคคลแสดง ได้ดังในภาพประกอบ 2

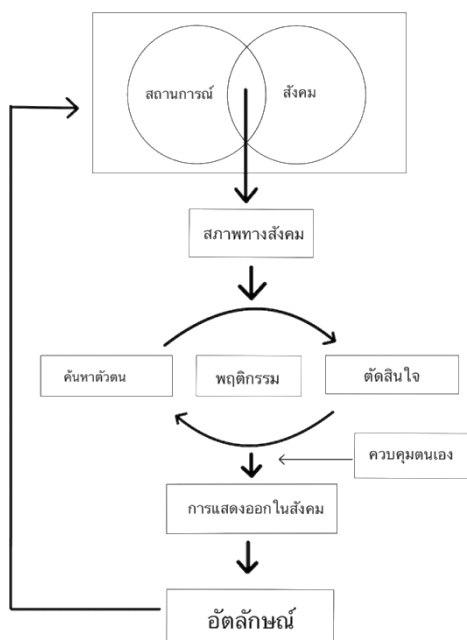

ภาพประกอบ 2 การสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่

ที่มา อภิขญา เฟื่องฟูสกุล. 2546

จากภาพประกอบที่ 2 อธิบายได้ว่า ความเป็นปัจเจกบุคคล (The individual) มีลักษณะเหมือนเหรียญสองด้านที่ถูกทับซ้อนกันอยู่กับภาพแทน (Representative) ของตัวแทนที่สวมทับกันอยู่ เช่น ชาย หญิง หรือความเป็นไทย ฯลฯ โดยอัตลักษณ์เกิดขึ้นจากการต่อรองระหว่างการรับรู้ตัวตนและตัวตนที่ผู้อื่นมองเรา (The other) จากพฤติกรรมที่หลากหลายในสังคม ทำให้อัตลักษณ์เป็นสิ่งกำหนดภาพแทนของวัยรุ่นที่มาจากการถูกหล่อหลอมโดยตำแหน่ง หน้าที่ และบทบาททางสังคม และเมื่อในตัวตนของวัยรุ่นกำหนดจากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมของวัยรุ่นที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมในอนาคต ดังนั้นในการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นเกิดจากการที่วัยรุ่นเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งที่สังคมมอบให้แก่ตัวของวัยรุ่นในการสร้างตัวตนในสังคม (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 7-10)

ในแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ในปัจจุบันจะไม่สามารถแยกแยะระหว่างอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนได้ (Hall, 1994, pp. 12-14) ความเป็นองค์รวมนี้เปรียบได้กับ “ความเป็นตัวเรา” โดยปัจเจกภาพของบุคคลเน้นที่การตระหนักรู้ หรือการสะท้อนคิดที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลแสดงออกมาในบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่แสดงออกไปในสังคม และเมื่อบุคคลแสดงการตอบโต้ได้ ๆ กลับออกไป บุคคลนั้นก็แสดงอัตลักษณ์ทางสังคมขึ้นมาใหม่ ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์ก็เปรียบเสมือนลักษณะที่ปัจเจกบุคคลแสดงออกมาในสังคม ซึ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ก็คือ กระบวนการที่ปัจเจกบุคคลใช้ในการสร้างความเป็นตัวตนทางสังคมขึ้นมาหลังจากที่ถูกสังคมกำหนดให้ โดยการสร้างความหมายใหม่ขึ้นมาแทน โดยอิทธิพลที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และบทบาทของการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันกระบวนการสร้างอัตลักษณ์บุคคลที่สำคัญ เมื่อมีการรับเอาความทันสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม เศรษฐกิจต่าง ๆ ทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่หลั่งไหลเข้ามาในสังคมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายแง่มุม ทั้งในด้านของวัฒนธรรม พื้นที่ เวลา อารมณ์ ความเป็นปัจเจกภาพของบุคคล รวมไปถึงสภาวะจิตใจที่ตามมา ดังภาพประกอบ 3 (สลักโถม สุพงศ์กร, 2549, น. 14-15; อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 18-19)

ภาพประกอบ 3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่น

ประยุกต์มาจาก อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2543)

จากภาพประกอบ 3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นเป็นการนำแนวคิดการสร้างตัวตนของฟูโกต์ (Foucault, 1978, pp. 55-58) ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่สังคม ต้องเผชิญกับสภาพทางสังคมที่มาจากสถานการณ์ที่อยู่ในบริบทของสังคมที่หลากหลาย และยังมีพฤติกรรมแสดงออกของบุคคลในสังคมที่วัยรุ่นสามารถพบเห็นได้ในสภาพของสังคม เมื่อวัยรุ่นตกอยู่ในสถานการณ์หนึ่งๆ จะเริ่มมีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อสถานการณ์ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นวัยรุ่นจึงต้องทำการค้นหาตัวตนของตนเองจากการวิเคราะห์ข้อมูลของพฤติกรรมในสังคมถึงที่มาและสาเหตุแห่งการกระทำนั้น และนำมาสะท้อนถึงตนเองในการที่จะเลือกตัดสินใจอย่างไรในการนำแนวคิด พฤติกรรมเหล่านั้นมาหล่อหลอมเป็นของตน และนำมาสร้างตัวตนขึ้นใหม่อันเกิดจากควบคุมตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาสร้างเงื่อนไข หลังจากที่วัยรุ่นมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดจะสามารถแสดงพฤติกรรมในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่อัตลักษณ์ของตนเอง พร้อมกับสามารถเรียนรู้ถึงสภาพของสังคมใหม่ ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตนเองต่อไปในอนาคต

2.3 แนวทางการวัดและประเมินอัตลักษณ์ของวัยรุ่น

ในทฤษฎีพัฒนาการทางจิตวิทยาสังคมมีแนวทางการวัดและประเมินอัตลักษณ์ที่แบ่งตามพัฒนาการของอัตลักษณ์ได้เป็นแต่ละช่วงวัย โดยอีริกสัน (Erikson, 1968) ได้แบ่งช่วงวัยทั้งหมดออกเป็น 8 ช่วงวัย และในช่วงของวัยรุ่นคือวัยที่สำคัญเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่สำรวจและค้นหาความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง โดยในการสำรวจและค้นหาอัตลักษณ์ของวัยรุ่นมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงวัยเด็กกับสภาพแวดล้อมในสังคมและนำมาผสมผสานให้กลายเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งมาร์เซีย (Marcia, 1980) ให้ความสนใจกับอัตลักษณ์ในช่วงวัยรุ่น และทำการสร้างมาตรวัดโดยใช้เกณฑ์ 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านภาวะวิกฤต (Crisis) หมายถึง สถานการณ์ที่วัยรุ่นต้องเลือกตัดสินใจ และประเมินทางเลือกไหนที่เหมาะสมแก่ตนเอง และมิติด้านการยอมรับ (Commitment) หมายถึง การที่วัยรุ่นยอมรับการตัดสินใจในสิ่งที่เลือก และแสดงพฤติกรรมออกมา โดยแบ่งสถานะของอัตลักษณ์ออกเป็น 4 สถานะ ได้แก่ 1) สถานะความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) 2) สถานะอัตลักษณ์ที่ถูกกีดกัน (Identity foreclosure) 3) สถานะอัตลักษณ์ที่ไม่แน่นอน (Identity moratorium) และ 4) สถานะอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ (Identity achievement) และได้อธิบายการพัฒนาสถานะของอัตลักษณ์ว่าสามารถพัฒนาไปสู่สถานะที่สูงขึ้นได้ จากสถานะความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) ไปสู่สถานะอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ (Identity achievement) โดยได้อธิบายความสำคัญของแต่ละสถานะดังต่อไปนี้ (Marcia, 1980, pp. 158-162)

1. สถานะความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) หมายถึง สถานะที่วัยรุ่นไม่สามารถค้นหาตัวตน และไม่สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ โดยไม่ผ่านทั้งมิติด้านภาวะวิกฤต และมิติด้านการยอมรับ ดังนั้นวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะนี้จะพบกับความล้มเหลวในการแสดงอัตลักษณ์ ซึ่งเกิดจากการที่อัตลักษณ์นั้นถูกทำลาย จนนำมาสู่การเป็นคนเก็บตัวและซึมเศร้า

2. สถานะอัตลักษณ์ที่ถูกกีดกัน (Identity foreclosure) หมายถึง สถานะที่วัยรุ่นสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่อัตลักษณ์นั้นมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ดังนั้นวัยรุ่นในสถานะนี้จะไม่ผ่านการเลือกตัดสินใจ และประเมินทางเลือกของตนเองหรืออาจกล่าวได้ว่าไม่ผ่านมิติด้านวิกฤต ดังนั้นวัยรุ่นที่เลือกโดยไม่ผ่านการสำรวจตัวเองอาจเนื่องมาจากมีแรงจูงใจทางความคิด ความเชื่อ และการชักจูงจากผู้ปกครองและคนรอบข้าง

3. สถานะอัตลักษณ์ที่ไม่แน่นอน (Identity moratorium) หมายถึง สถานะของวัยรุ่นที่สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ไม่ยอมรับในการตัดสินใจในการเลือกอัตลักษณ์เหล่านั้น หรือไม่ผ่านมิติด้านการยอมรับ ดังนั้น วัยรุ่นในสถานะนี้จะมีความผันผวนมากที่สุด

พยายามค้นหาตัวเองที่หลากหลาย โดยยังไม่ได้เลือกตัวตนที่ชัดเจน ทำให้ขาดความเชื่อมั่น เพราะหาตัวตนที่เหมาะสมของตัวเองไม่ได้

4. สถานะอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ (Identity achievement) หมายถึง สถานะที่วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการหาอัตลักษณ์ของตนเอง และมีการยอมรับในการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมในบริบทสังคม จากที่ได้แก้ไขและสำรวจอัตลักษณ์อย่างถ่องแท้ จนสามารถเลือกตัวตนของตัวเองได้อย่างแท้จริง

ความสัมพันธ์ของเกณฑ์ 2 มิติ ด้านภาวะวิกฤต (Crisis) และด้านการยอมรับ (Commitment) ที่นำไปสู่การจัดแบ่งสถานะอัตลักษณ์ของมาร์เซีย ดังแสดงในภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบ 4 สถานะทางอัตลักษณ์ตามทฤษฎีของมาร์เซีย (Identity status)

ที่มา: (Marcia.1980)

การแบ่งสถานะทางอัตลักษณ์ของมาร์เซีย ในภาพประกอบ 4 ได้มีผู้นำมาใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์ในเชิงจิตวิทยา โดยอัตลักษณ์ของบุคคลจะมาจากการยอมรับตนเองทั้งด้านร่างกาย บทบาทตามสังคม วัฒนธรรม และบุคลิกภาพตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนเองเข้าใจทั้งความรู้ ความสามารถและความต้องการของตนเอง นอกจากนั้นอัตลักษณ์มาจากการปรับตัวตามประสบการณ์ของตนเอง ก่อนนำมาตัดสินใจและนำมาใช้ในแนวทางของตนเอง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสินาพร วิทยาวณิชชัย (2561)

นำแนวคิดของมาร์เซียมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบการวัดอัตลักษณ์ของนักศึกษาวิชาชีพพยาบาล และออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินสถานะอัตลักษณ์ เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 6 ระดับ โดยแบ่งองค์ประกอบของการวัดของอัตลักษณ์พยาบาลเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง การรู้จักตนเอง วุฒิภาวะทางอารมณ์ การตั้งหมายในชีวิต สัมพันธภาพ และในงานวิจัยของซัมเมอร์ (Summer.2005) ที่ทำการวัดอัตลักษณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งชายและหญิงจำนวน 200 คน โดยนำแนวคิดของมาร์เซียทั้ง 4 สถานะ ได้แก่ สถานะความสับสนในอัตลักษณ์ สถานะอัตลักษณ์ที่ถูกกีดกัน สถานะอัตลักษณ์ที่ไม่แน่นอน และ สถานะอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ โดยการใช้การสัมภาษณ์สถานะตัวตนของมาร์เซียกับวัยรุ่น พบว่ามีความสอดคล้องกันค่อนข้างดีระหว่างการประเมินด้วยการสัมภาษณ์สถานะตัวตนกับการใช้แบบวัดมาตรฐานลิเคิร์ต และพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ทำการศึกษามีสถานะอัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ อยู่ที่ร้อยละ 41.6 , สถานะอัตลักษณ์ที่ไม่แน่นอนร้อยละ 21.4 สถานะอัตลักษณ์ที่ถูกกีดกันร้อยละ 19.3 และสถานะความสับสนในอัตลักษณ์ร้อยละ 17.7

จากแนวคิดการวัดและประเมินอัตลักษณ์ของมาร์เซียผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยแบ่งอัตลักษณ์วัยรุ่นตามแนวคิดของมาร์เซีย (Macia, 1980) ออกเป็น 3 ระดับ เนื่องจากในการแบ่งอัตลักษณ์ของมาร์เซียในระดับของสถานะความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) เป็นการระบุทางด้านจิตวิทยา โดยเป็นการระบุถึงสถานะของวัยรุ่นที่สับสนในอัตลักษณ์วัยรุ่นว่าเป็นคนเก็บตัวและซึมเศร้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นในยุคหลังสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับสังคมมากกว่าตัวตนของบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดกลุ่มสถานะอัตลักษณ์ (Identity status) ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ (Incomplete identity) หมายถึง ระดับที่วัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อวัยและบทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน (Uncertainty identity) หมายถึง ระดับที่วัยรุ่นที่สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่มีความผันผวนในการแสดงออกในสังคมมาก โดยยังไม่มี ความชัดเจนในการเลือกแสดงพฤติกรรมของตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และอาจถูกชักจูงจากสังคมรอบข้างได้ง่าย

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ (Complete identity) หมายถึง ระดับที่วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และมีการยอมรับในการตัดสินใจในการเลือกพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคม จนสามารถเลือกตัวตนของตัวเองได้อย่างแท้จริงในสังคม

จากแนวคิดการวัดและประเมินอัตลักษณ์ของมาร์เซีย และเกณฑ์การจัดกลุ่มสถานะอัตลักษณ์ (Identity status) ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการพัฒนาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมสำหรับการวิจัยครั้งนี้

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ในการออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวมาต้นมาใช้ในการพิจารณาแนวคิด ทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) ของแบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองทางสังคม (Social constructivism theory) โดยรายละเอียด ดังนี้

3.1 การใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self)

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ได้อธิบายกระบวนการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ซึ่งเป็นการตรวจสอบทบทวนตนเองไปพร้อมกับการเข้าใจในวาทกรรมภายใต้สังคม พร้อมการเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายของตนเองกับสิ่งที่สังคมมอบให้แก่วัยรุ่น โดยกระบวนการเทคโนโลยีแห่งตัวตนเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยยุคกรีกโรมัน เป็นการทำให้มนุษย์ยอมเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงกับคนในครอบครัว และต่อมาในศาสนาคริสต์นำเทคโนโลยีแห่งตัวตนผ่านกระบวนการสวดมนต์ และคอนเฟสชันเพื่อเป็นการยอมรับและเปิดเผยตัวตนกับพระคริสต์พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แนะ และนำไปปรับปรุงตนเองในสังคม ในยุคหลังสมัยใหม่ อัตลักษณ์ของมนุษย์ถูกทำให้แสดงออกผ่านความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ตรวจสอบได้ เช่น ความรู้ทางการแพทย์ จิตวิทยา และจิตวิเคราะห์ เป็นต้น และในยุคหลังสมัยใหม่การสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ไม่ได้มาจากการตัดสินใจของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และไม่สามารถนำไปกำหนดอัตลักษณ์ของตนเองได้เสมอไป แต่อัตลักษณ์มาจากการตรวจสอบตัวตนของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคม พร้อมกับการสะท้อนมุมมองของตนตามที่รับรู้และมุมมองอื่น ๆ ที่ตนเองไม่รู้ จากการ

ยอมรับคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญในสังคม เพื่อให้บุคคลเกิดการไตร่ตรองในตนเอง และพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยตนเองและนำสิ่งที่ได้จากการสะท้อนระหว่างตนเองกับผู้เชี่ยวชาญมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสังคม (Foucault, 1978, pp. 195-200)

โดยฟูโกต์อธิบายหลักการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนไว้ 3 ประการ คือ 1) การตรวจสอบปัญหาของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม 2) การทำความเข้าใจปัญหาในมุมมองที่หลากหลายทั้งที่ตนเองรู้และไม่รู้ 3) การสำรวจตนเองในพฤติกรรมที่มีการตอบสนองต่อการแสดงออกในสังคม (จิตติมา เจือไทย, 2551, น. 27-32) โดยฟูโกต์อธิบายหลักการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนไว้ 3 ประการ คือ 1) การตรวจสอบปัญหาของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม 2) การทำความเข้าใจปัญหาในมุมมองที่หลากหลายทั้งที่ตนเองรู้และไม่รู้ 3) การสำรวจตนเองในพฤติกรรมที่มีการตอบสนองต่อการแสดงออกในสังคม (Foucault, 1988, pp. 121-130)

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบตนเอง เป็นขั้นตอนสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ทั้งที่มาจากความคิดและความเชื่อของตนเองกับความเชื่อที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้เกิดการสำรวจปัญหาจากหลากหลายมุมมองในสังคม และสำรวจมุมมองใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจกับตนเองในความสัมพันธ์ระหว่างสังคม เป็นขั้นตอนที่บุคคลตีความในปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยทำความเข้าใจระหว่างแนวคิดของตัวเรากับวาทกรรมที่เกิดในสังคม เพื่อให้เกิดการสร้างวิธีการจัดการปัญหา และส่งผลต่อการแสดงออกในสังคม

ขั้นตอนที่ 3 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นขั้นตอนที่นำประเด็นปัญหาและการจัดการปัญหากับผู้เชี่ยวชาญ โดยจะเป็นการเขียนหรือการใช้คำพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในแง่ที่ดี และไม่ดีของบุคคล เพื่อให้บุคคลนำสิ่งที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปสะท้อนคิดกลับมาถึงตนเองในมุมมองที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 ปรับเปลี่ยนตนเอง เป็นขั้นตอนที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประเมินและตัดสินใจแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสะท้อนถึงการจัดการปัญหาจากแนวคิดของตนเองร่วมกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนตัวตนในการแสดงออกในสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมของฟูโกต์ ได้นำเอาหลักการและกระบวนการของแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน โดยเฉพาะเทคนิคคอนเฟสชันมาใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมพัฒนาโดยศาสตราจารย์อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งมีความเชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ แบนดูราจึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และมนุษย์มีความสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ ดังนั้นการเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อกัน สิ่งที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการสังเกต คือ ผู้เรียนจะเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่อย่างไร ทำให้การเรียนรู้จากการสังเกต จึงเป็นกระบวนการรู้คิดหรือพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) และผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้จากการสังเกตด้วยกัน 2 วิธี คือ (Bandura, 1989, pp.23-30)

1. การเรียนรู้จากผลของการกระทำ (Learning by response) ในการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นได้ง่ายที่สุด คือการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง จากผลของการกระทำที่ตนเองแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งที่เกิดจากการข้อมูลที่เกิดขึ้นในสังคม จากการสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากสถานการณ์มาพิจารณาและตอบสนองทันที และที่เกิดจากแรงจูงใจอันเป็นผลของการกระทำที่มาจากความเชื่อในความคาดหวังของผลจากการกระทำของตนเองที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ตนเองอยากทำ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่มาจากแรงกดดันของสังคมที่ไม่เหมาะสม

2. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ (Learning by modeling) การเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยที่มนุษย์สามารถสังเกตจากตัวแบบโดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ตรงของตนเอง แต่เรียนรู้จากผลของการกระทำของบุคคลอื่นที่ปฏิบัติแล้วมาประเมินผลที่เกิดขึ้นก่อนที่จะเลือกเลียนแบบตัวอย่างของพฤติกรรมนั้น และในการเรียนรู้จากตัวแบบอาศัยการสังเกตเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการดังนี้

2.1 กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) คือ ความสนใจต่อการรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบ โดยมีอิทธิพลของการสังเกต คือ ลักษณะตัวแบบ โดยตัวแบบที่มีลักษณะเด่น มีความดึงดูดใจ หากพฤติกรรมของตัวแบบเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะส่งผลให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจเพิ่มมากขึ้น การที่ผู้สังเกตสามารถรับรู้การกระทำของตัวแบบ จะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น

2.2 กระบวนการจำ (Retention Processes) ในการเรียนรู้โดยการสังเกตจะมีกระบวนการจดจำการกระทำต่าง ๆ ที่ตัวแบบแสดงออกมา แล้วนำมาสร้างรูปแบบของพฤติกรรมของตนเอง โดยทำการจดจำอาจเป็นข้อมูล สัญลักษณ์ หรืออาจจดจำเป็นรูปของมโนภาพ และการจดจำลักษณะทางภาษาที่เข้าใจง่ายจะช่วยให้จำได้ง่ายและคงทนต่อการจดจำ

2.3 กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่จดจำไว้ออกมาเป็นการกระทำที่เหมาะสม เกิดจากการจัดระเบียบของการกระทำไว้ในรูปแบบของพฤติกรรมก่อนที่จะแสดงออกมา โดยในระยะแรกการกระทำที่เกิดขึ้นจะมาจากการกระทำตามตัวแบบ และในระยะต่อมาจะเริ่มดัดแปลงการกระทำให้มาเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมจากการเรียนรู้พฤติกรรมที่หลากหลาย และค่อยๆ ปรับแก้พฤติกรรมมาเป็นของตนเอง

2.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมได้พบเห็นพฤติกรรมมากมายที่เกิดขึ้นในสังคม มนุษย์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ทั้งหมด แต่จะเลือกพฤติกรรมตามตัวแบบที่คิดว่ามีผลต่อตนเอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ และกระบวนการจูงใจจะขึ้นกับสิ่งล่อใจภายนอกที่มากระตุ้นการรับรู้ ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับในการแสดงพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้น

ต่อมาฮอร์สเบิร์ก และ อิปโปลิโต (Horsburgh & Ippolito, 2018) ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยเชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้การแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้จากการสังเกตทั้งจากพฤติกรรมบุคคลอื่นที่ได้สัมผัส และจากพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดควรนำไปปฏิบัติ ควรละเว้นหรือไม่ควรปฏิบัติ และในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในการพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ในเผชิญปัญหาสังคมโดยต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยเน้นความเชื่อมโยงระหว่างความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยได้รับการสนับสนุนความรู้จากบุคคลอื่นในสังคม ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปัจจัยอิทธิพลที่นำไปสู่การสร้างแบบจำลองพฤติกรรมของตนเอง แบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่

1) กระบวนการใส่ใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสนใจพฤติกรรมของตัวแบบ ด้วยการสังเกตพฤติกรรมอย่างจดจ่อละเอียดทุกแง่มุม และเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยพฤติกรรมของตัวแบบน่าสนใจ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและประโยชน์กับผู้สังเกต

2) กระบวนการจดจำ เป็นกระบวนการจดจำต้องมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากการสังเกต มาเป็นสัญลักษณ์ในรูปแบบภาษา และรหัสจินตนาการ แล้วบันทึกไว้ในสมองส่วนความจำถาวร ความสามารถทางความคิด การพูดย้ำ หรือบอกเล่าสิ่งที่สังเกตทำให้จดจำพฤติกรรมได้แม่นยำ

3) กระบวนการแสดงพฤติกรรม เป็นการแปลรหัสภาษาหรือรหัสภาพในจินตนาการที่จำไว้มาเป็นพฤติกรรม โดยมีการแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบที่จดจำไว้ อาจใกล้เคียง เหมือน หรือทำได้ดีกว่าตัวแบบ โดยต้องอาศัยความคิดในการเปรียบเทียบ ซึ่งกระบวนการนี้ต้องอาศัยการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงให้เหมือนตัวแบบมากขึ้น และ

4) กระบวนการจูงใจ เมื่อบุคคลสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นสำหรับแสวงหาทักษะหรือการกระทำใหม่ ๆ ให้กับตนเอง จำเป็นต้องมีการจูงใจ เสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมเหมือนตัวแบบมากยิ่งขึ้น

โดยมีหลักการในการเรียนรู้ทางสังคมดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556a, น. 55-56)

1. การเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลต้องเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดภายในบุคคล ทั้งจากความรู้สึก ความคาดหวัง ความเชื่อ และความตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรมของบุคคล และในขณะเดียวกันการกระทำของบุคคลจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิด และการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์

2. การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับสภาพแวดล้อมในสังคม โดยมีกฎระเบียบของสังคมเป็นสิ่งกระตุ้นในการตอบสนองต่อพฤติกรรม โดยผ่านการเรียนรู้จากตัวแบบ และการชักจูงทางสังคม และสภาพทางสังคมมีผลต่อการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันออกไป

3. การเลือกตัดสินใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้พฤติกรรมในสังคม เกิดจากพฤติกรรมนั้นที่สอดคล้องต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมีกฎระเบียบของสังคมที่จะค่อยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ในสังคม

ในแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยชรา เนื่องจากการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อนำมาปรับตัวต่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Process - SLP) ทั้งหมด 6 ขั้นตอนดังนี้ (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543, น. 6-10)

1. ตระหนักรู้ปัญหา (Identify Problem) ขั้นตอนการแก้ไขปัญหาทำให้เกิดความตระหนักรวมกันและเห็นความสำคัญของปัญหานั้น ๆ

2. หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา (Explore Alternative) ในการหาทางเลือกในการแก้ปัญหานั้น ๆ เช่น การวิเคราะห์สาเหตุ การพิจารณาถึงสาเหตุที่แท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยวิธีใดบ้าง แสวงหาทางเลือกที่หลากหลายเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3. ตัดสินใจเลือกทางเลือก (Select Appropriate Alternative) เป็นขั้นตอนการตัดสินใจว่าทางเลือกต่าง ๆ ที่จะแก้ปัญหานั้นทางเลือกใดมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด สำหรับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในชุมชน

4. เรียนรู้และลงมือปฏิบัติตามทางเลือก (Learning and Implementing) โดยมีขั้นตอนย่อย ๆ คือการวางแผนการดำเนินงาน ดำเนินตามทางเลือกที่กำหนดไว้ มีขั้นตอนอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ ซึ่งในขณะที่ปฏิบัติงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติได้เกิดทักษะและการเรียนรู้เกิดขึ้น

5. การปรับปรุง (Improvement) ในการดำเนินงานอาจเกิดปัญหาขึ้น ดังนั้นการปรับปรุง กระบวนการทำงานให้สำเร็จลุล่วงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินดูว่ากิจกรรมที่ดำเนินสามารถแก้ไข ปัญหาได้หรือไม่ ถ้าแก้ไขได้แสดงว่า ปัญหานั้นได้รับการแก้ไขให้หมดไป แต่ถ้าแก้ไขไม่ได้ต้องเริ่มพิจารณาและหาทางร่วมกันใหม่

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้นำหลักการทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการสังเกต และประเมินพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำในสังคม โดยในการสังเกตที่เกิดขึ้นมาจากผู้เรียนสะท้อนตัวตนของตนกับบริบททางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจ และยอมรับในการสร้างตัวตนในสังคม และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลต้องเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดภายในบุคคล และให้ผู้เรียนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับสภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งส่งผลในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นผ่านการเรียนรู้สิ่งที่สังคมต้องการให้กับผู้เรียนผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

(Bandura, 1989, pp.23-30) และผู้วิจัยนำกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ตระหนักรับรู้ปัญหา 2) หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา 3) ตัดสินใจเลือกทางเลือก 4) เรียนรู้และลงมือปฏิบัติตามทางเลือก 5) การปรับปรุง 6) การประเมินผล ของปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) มาใช้สังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการประยุกต์แนวคิดของแบนดูรามาใช้ในบริบทของสังคมไทย

3.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social Constructivism theory)

ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมของวิกทอทสกี (Vygotsky, 1978) เป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) โดยทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมอย่างมาก โดยมีการอธิบายว่า มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่สังคมสร้างขึ้นเป็นการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นแก่มนุษย์อีกทางหนึ่ง โดยวิกทอทสกีเชื่อว่าการพัฒนาด้านสติปัญญาของมนุษย์เป็นการทำงานของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมภายนอกทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำงานร่วมกันกับองค์ประกอบภายในจิตใจจากรูปธรรมไปสู่นามธรรมที่สมบูรณ์ในการตัดสินใจเลือกคุณลักษณะที่สำคัญและขาดไม่ได้ในสังคมใช้การอธิบาย และการให้ความหมายในคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเองที่จำเป็นต่อสภาพแวดล้อม นอกจากนี้วิกทอทสกีเชื่อว่ากระบวนการพัฒนาตลอดชีวิตขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมจะนำไปสู่การพัฒนาการรู้คิดกล่าวคือ การเรียนรู้ทั้งหมดสามารถทำได้โดยผู้เรียนภายใต้การแนะนำของผู้ใหญ่หรือจากความร่วมมือจากสังคม ทฤษฎีนี้สนับสนุนการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนร่วมมือกับผู้สอนและเพื่อนในการสร้างความรู้ความเข้าใจว่าการสร้างความรู้ทางสังคมเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆและในสถานที่ต่างๆ สามารถทำได้ผ่านการสนทนากลุ่ม การทำงานเป็นทีม หรือปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาหรือการฝึกอบรม โชเซียลมีเดีย และอื่น ๆ เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว และรวบรวมประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

หลักสำคัญในการนำทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้คือการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเองจากการกระตุ้นผ่านประสบการณ์และสังคมโดยตรง และนำไปสู่การสร้างความรู้ในรูปแบบของตนเองขึ้นมาใหม่ โดยผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาด้วยตนเองจากการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการทำงานกลุ่ม (Vera Ageeva, 2020, pp. 2-4) โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) การสร้างความรู้ของผู้เรียนมาจากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมในสังคม เพื่อทำให้เกิดการสร้างความรู้ที่มีความหมายและเป็นการปรับโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียนในการสร้างความรู้

2) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากการค้นหาวิธีการต่างๆ ร่วมกัน โดยนำกระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยในการสืบค้นองค์ความรู้ใหม่จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา

3) การที่ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาด้วยตนเองจะเกิดการสะท้อนระหว่างความเชื่อของตนเองและความเชื่อที่ได้มาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ภายในสังคม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเองกับความรู้ใหม่ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในสังคมและเกิดการไตร่ตรอง (Reflection) เพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง

โดยกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างความรู้เชิงสังคม เน้นกระบวนการทางสังคมที่ผู้เรียนร่วมมือกันโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ความจริง และสร้างความหมายในความรู้จากปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันจึงเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by doing) ในกระบวนการเรียนรู้ของทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคมเปลี่ยนความรับผิดชอบในการได้มาซึ่งความรู้จากสังคม และยังเปลี่ยนบทบาทผู้เรียนจากผู้ฟังที่ไม่ได้ตอบไปเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้และเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ในหมู่ผู้เรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม มีลำดับกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ (อาพร อินทรปัญญา, 2554, น. 10-12)

ขั้นตอนที่ 1 เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล เป็นขั้นตอนนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นการสร้างความขัดแย้งทางปัญญาโดยให้ผู้เรียนได้คิดและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 ระดมสมองกลุ่มย่อย เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนจับกลุ่มเพื่อศึกษาและสรุปแนวคิด จากการศึกษาหาคำตอบเป็นรายบุคคลเพื่อนำเสนอเป็นแนวคิดของแต่ละกลุ่ม เมื่อผู้เรียนได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างอิสระ จะทำให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความคิดเห็นหรือการแก้ปัญหาของตนเองกับความคิดเห็นของคนอื่น ได้เรียนรู้วิธีคิดของคนอื่นอย่างหลากหลายและมีมุมมองที่กว้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรองกลุ่มใหญ่ เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะสุ่มเลือกผู้เรียนออกมานำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน เพื่อนช่วยกันซักถาม แสดง

ความคิดเห็น และตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยผู้สอนคอยกระตุ้นด้วยคำถามและให้ผู้เรียนในกลุ่มที่มีคำตอบแตกต่างจากกลุ่มที่นำเสนอไปแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้สอนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาอื่นที่นอกเหนือจากวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนนำเสนอ เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 สรุป หลังจากที่ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอเสร็จแล้ว ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือได้ค้นพบจากการทำกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจน โดยผู้สอนช่วยเสริมแนวคิดหลักการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้แสดงว่าผู้เรียนมีการจัดความคิดให้เป็นระบบและเกิดความรู้ในเนื้อหาที่เรียนรวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นตอนที่ 5 ฝึกทักษะผู้เรียน จากแบบฝึกทักษะที่ผู้สอนสร้างขึ้นในสถานการณ์ที่หลากหลาย คล้ายคลึงกับสถานการณ์เดิมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่หลากหลายคล้ายคลึงกับสถานการณ์เดิมจะช่วยให้ผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้ และช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล ใช้การสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ทั้งกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม การตรวจผลงาน ได้แก่ การตรวจใบกิจกรรม การตรวจแบบฝึกทักษะ และการทดสอบท้ายกิจกรรม

จากการศึกษาทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนผ่านการเรียนรู้จากสังคม และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้พร้อมกับการที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม โดยผู้วิจัยนำกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล 2) ระดมสมองกลุ่มย่อย 3) ไตร่ตรองกลุ่มใหญ่ 4) สรุป 5) ฝึกทักษะผู้เรียน 6) ประเมินผล ของอาพร อินทรปัญญา(2554) ที่นำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของสังคมไทย มาใช้สังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากหลักการและกระบวนการเรียนรู้ของแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นหลักการและ

กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 หลักการและกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากการสังเคราะห์แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม

แนวคิดและทฤษฎี	หลักการ	กระบวนการเรียนรู้
แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self)	การสร้างตัวตนของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้อำนาจที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อนำมาวิธีการจัดการตนเองให้สามารถอาศัยอยู่ในสังคมมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การตรวจสอบปัญหาของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม 2) การทำความเข้าใจในปัญหาด้วยมุมมองที่หลากหลายทั้งที่ตนเองรู้และไม่รู้ 3) การสำรวจตนเองในพฤติกรรมที่มีการตอบสนองต่อการแสดงออกในสังคม	ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบตนเอง สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจกับตนเอง สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ขั้นตอนที่ 3 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น แลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 ปรับเปลี่ยนตนเอง ตัดสินใจและปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น (Foucault, 1978)
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)	1) การเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลต้องเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดภายในบุคคล ทั้งจากความรู้สึก ความคาดหวัง ความเชื่อ และความตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรมของบุคคล และในขณะเดียวกันการกระทำของบุคคลจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิด และการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ 2) การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับสภาพแวดล้อมในสังคม โดยมีกฎระเบียบของสังคมเป็นสิ่งที่กระตุ้นในการตอบสนองต่อพฤติกรรม โดยผ่านการเรียนรู้จากตัวแบบ และการชักจูงทางสังคม และสภาพทางสังคมมีผลต่อการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกันออกไป	ขั้นที่ 1 เฝ้าดูปัญหาและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล นำเสนอสถานการณ์ที่ปัญหาและสาเหตุของปัญหานั้น ขั้นที่ 2 ระดมสมองกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มศึกษาและสรุปแนวคิด หาคำตอบที่ได้จากสถานการณ์ ขั้นที่ 3 ไตร่ตรองกลุ่มใหญ่ นำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน เพื่อเพื่อนช่วยกันซักถาม แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบความถูกต้อง ขั้นที่ 4 สรุปหลังจากที่ให้ตัวแทนกลุ่ม ทั้งห้องเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือได้ค้นพบจากการทำกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนมากขึ้น ขั้นที่ 5 ฝึกทักษะผู้เรียนได้ฝึกทักษะ

แนวคิดและทฤษฎี	หลักการ	กระบวนการเรียนรู้
	<p>3) ในการเลือกตัดสินใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ พฤติกรรมในสังคมเกิดจากพฤติกรรมนั้น สอดคล้องต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมีกฎระเบียบของสังคมที่จะค่อยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ในสังคม</p>	<p>ฝึกทักษะจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ของผู้เรียน</p> <p>ขั้นที่ 6 การประเมินผล</p> <p>ประเมินผลของแนวทางการแก้ปัญหา (ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2543)</p>
<p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ เชิงสังคม (Social Constructivism theory)</p>	<p>1) ในการสร้างความรู้ของผู้เรียนมาจาก ประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมในสังคม เพื่อทำให้เกิดการสร้างความรู้ที่มีความหมายและเป็นการปรับโครงสร้างทาง ปัญญาของผู้เรียน และอาศัยประสบการณ์ เดิมและประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียนในการ สร้างความรู้</p> <p>2) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากค้นคว้าวิธีการ ที่ต่างๆ ร่วมกัน โดยนำกระบวนการกลุ่มมี เป้าหมายในการที่จะได้มาซึ่งองค์ความรู้ ใหม่จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา</p> <p>3) ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาด้วยตนเองจะเกิด การสะท้อนระหว่างความเชื่อของตนเองและ ความเชื่อที่ได้มาจากการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ภายในสังคม เพื่อให้เกิดการ เชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเองกับความรู้ ใหม่ที่ได้การไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในสังคม และเกิดการการไตร่ตรอง (Reflection) เพื่อ สร้างเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง</p>	<p>ขั้นที่ 1 เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาเป็น รายบุคคล</p> <p>นำเสนอสถานการณ์ที่ปัญหาและสาเหตุ ของปัญหานั้น</p> <p>ขั้นที่ 2 ระดมสมองกลุ่มย่อย</p> <p>แต่ละกลุ่มศึกษาและสรุปแนวคิด หาคำตอบ ที่ได้จากสถานการณ์</p> <p>ขั้นที่ 3 ไตร่ตรองกลุ่มใหญ่</p> <p>นำเสนอคำตอบหน้าชั้นเรียน เพื่อเพื่อน ช่วยกันซักถาม แสดงความคิดเห็น และ ตรวจสอบความถูกต้อง</p> <p>ขั้นที่ 4 สรุปหลังจากที่ให้ตัวแทนกลุ่ม</p> <p>ทั้งห้องเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือได้ ค้นพบจากการทำกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นองค์ ความรู้ที่ชัดเจนมากขึ้น</p> <p>ขั้นที่ 5 ฝึกทักษะผู้เรียนได้ฝึกทักษะ</p> <p>ฝึกทักษะจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ของผู้เรียน</p> <p>ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล</p> <p>การตรวจใบกิจกรรม การตรวจแบบฝึกทักษะ และการทดสอบท้ายกิจกรรม (อาพร อินทรปัญญา. 2554)</p>
<p>ผลการสังเคราะห์ หลักการและ กระบวนการเรียนรู้ ของรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ วัยรุ่น</p>	<p>หลักการของรูปแบบ</p> <p>1) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคม ภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การ วิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่ หลากหลาย</p> <p>2) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตน</p>	<p>กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบ</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง</p> <p>ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคน สะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคม ของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และ หน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจาก สถานภาพทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่</p>

แนวคิดและทฤษฎี	หลักการ	กระบวนการเรียนรู้
	<p>ของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม</p> <p>3) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง</p> <p>4) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม</p>	<p>ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์</p> <p>ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง</p> <p>ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น</p> <p>ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท</p> <p>ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรมและตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง</p>

จากตาราง 4 การสังเคราะห์หลักการและกระบวนการเรียนรู้สำหรับรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคมภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย

1.2 การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม

1.3 การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง

1.4 การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

2. กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของหลักการและกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นนตอนกลางสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ของหลักการและกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.4 การวัดและประเมินอัตลักษณ์ของวัยรุ่น

การวัดและประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการประเมินอัตลักษณ์ของมาร์เซีย (acia, 1980) ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.3 ที่แบ่งสถานะของอัตลักษณ์วัยรุ่นเป็น 3 สถานะ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ (Incomplete identity) 2) อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน (Uncertainty identity) 3) อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ (Complete identity) โดยลักษณะของแบบประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นจะใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic assessment) และเครื่องมือที่สอดคล้องในการวัดและประเมินผลอัตลักษณ์วัยรุ่น คือ แบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational test) เป็นการจำลองสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ในสังคม โดยเลียนแบบสถานการณ์จริง แล้วให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึก การกระทำหรือความคิดเห็นต่อสถานการณ์นั้นด้วยการเขียนหรือมีตัวเลือก เพื่อมุ่งวัดระดับพฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในแต่ละระดับหรือมุ่งวัดบุคลิกลักษณะของบุคคล เช่น เจตคติ ความสนใจ ความต้องการ บุคลิกภาพ ลักษณะทางจิต สุขภาพจิต หรือ ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกและการกระทำ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2550: 69; สมนึก ภัทธิยานี, 2558: 123; ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560: 51-52; ปารีชาติ อังกาบ, 2561: 49)

3.4.1 หลักการแบบวัดเชิงสถานการณ์

สมนึก ภัทธิยานี (2558: 123) กล่าวถึงหลักและวิธีการสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ไว้ดังนี้

1) สถานการณ์ที่กำหนดอาจใช้ข้อความ คำพูด คำสนทนา หรือรูปภาพ การทดลองทาง วิทยาศาสตร์หรือเป็นตารางตัวเลข สถิติ หรือกราฟเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ เพียงแต่เป็นสถานการณ์ ที่มีความหมาย มีแง่มุมให้คิดพิจารณาและควรเป็นสถานการณ์ที่รัดกุม ไม่ยืดเยื้อเกินความจำเป็น เพื่อนำไปใช้เป็นหลักในการตอบคำถามต่อไป

2) การถามควรถามแง่มุมที่ต้องคิดและพิจารณา ไม่ควรถามตรงตามสถานการณ์ที่กำหนด หรือถามนอกสถานการณ์จนเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งสามารถตอบได้โดยไม่ต้องใช้สถานการณ์ที่ให้มา

3) แบบวัดเชิงสถานการณ์นิยมถามในแง่การแปลความหมายตามวัตถุประสงค์ของ สถานการณ์ ข้อคิดที่ได้ให้หาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการตั้งข้อข้อความหรือภาพที่ กำหนดให้ นอกจากนี้การเขียนตัวเลือกควรหลีกเลี่ยงการใช้ตัวเลือกที่มีคำตรงกับคำในข้อความ

3.4.2 ลักษณะของแบบวัดเชิงสถานการณ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้อธิบายถึง ลักษณะของแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Test) ไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2551)

1) แบบวัดเชิงสถานการณ์เป็นแบบทดสอบที่ใช้สถานการณ์มานำเสนอ เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์แล้วให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำเอาเรื่องมาเป็นเงื่อนไขในการสะท้อนภาพความรู้สึกต่าง ๆ

2) แบบวัดเชิงสถานการณ์ หรือข้อสอบเชิงสถานการณ์ที่ใช้ในการสอบด้านสติปัญญาหรือวัดผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย เรื่องราว ประเด็นปัญหาแล้วให้ผู้สอบแก้ปัญหา

3) โครงสร้างของแบบวัดเชิงสถานการณ์ประกอบไปด้วยเรื่องราวที่จะนำเสนอปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแต่ละสถานการณ์จะมีข้อความอย่างน้อย 2 – 6 ข้อ และในแต่ละคำตอบมีลักษณะของพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละระดับขั้นของพฤติกรรมและมีสัดส่วนของคะแนนแต่ละพฤติกรรมลดลงตามไป (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527)

3.4.3 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Test)

การสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- 3.4.3.1 ระบุความพฤติกรรมบ่งชี้หรือเป้าหมายของสิ่งต้องการวัด
- 3.4.3.2 ศึกษาคุณลักษณะหรือองค์ประกอบของพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดคุณลักษณะ เป็นประเด็นที่ชัดเจน
- 3.4.3.3 นำคุณลักษณะหรือองค์ประกอบของพฤติกรรมบ่งชี้ ที่ต้องการวัดมาเขียนในลักษณะของนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ หรือกำหนดขอบข่ายประเด็นหลักและรายการของสิ่งที่จะถามในแต่ละเรื่องนั้นของการวัดนั้นให้ชัดเจนและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ให้กับตัวเลือกแต่ละตัวเลือก

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดเชิงสถานการณ์เพื่อวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาออกแบบวัดสถานการณ์ ซึ่งสถานการณ์จะได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียน มาใช้ในการสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ และให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นตัวละครนั้น หรือแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์นั้นๆ ผู้เรียนจะต้อง

พินิจพิจารณา ใคร่ครวญ ตัดสินใจโดยหาเหตุผลมาอ้างอิง เพื่อตัดสินใจก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม ออกไปในสังคม

4. การวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งนำเอาความรู้ไปวิจัยและพัฒนาต่อยอด โดยพัฒนาเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและทดลองใช้จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้วจึงนำไปเผยแพร่ใช้ในวงกว้าง เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทีศนา แคมมณี, 2540, น. 5-6)

ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แนวคิดการสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่คือเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

สำหรับงานวิจัยนี้ สำหรับวิธีการวิจัยประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) สำหรับการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามแนวทางของ สก็อต (Scott, 2006) ด้วยการคัดเลือกบทความวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่นใช้หลักเกณฑ์ 1) มีความถูกต้องของเอกสาร 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) มีความเป็นตัวแทน และ 4) มีความชัดเจน และกำหนดคำสำคัญที่ต้องการศึกษา สำหรับการวิจัยนี้ ได้แก่ ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์วัยรุ่น องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น พฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และขั้นตอนในการออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น วิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษา มาวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) ด้วยการจัดระเบียบข้อมูล ตีความและให้ความหมาย โดยนำข้อความสำคัญ (Significant statement) มาจัดหมวดหมู่ (Categories) เพื่อกำหนดนิยามอัตลักษณ์วัยรุ่น และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูล ฐานะผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจากความรู้ และประสบการณ์ตรงของบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ โดยรูปแบบการสัมภาษณ์ (Jamshed, 2014) ได้แก่

1) สัมภาษณ์ทั่วไป (General Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน เช่น อายุ รายได้ ความต้องการส่วนบุคคลในการดำรงชีวิต เป็นต้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นการพูดคุยสนทนา เพื่อจุดประกายแนวคิดและค้นหาความสำคัญที่แท้จริงของการวิจัย การสัมภาษณ์ทั่วไปจึงอยู่ในกระบวนการเริ่มต้นของการท าวิจัย หรือต้องการศึกษาภาระงานและสมรรถนะที่จ าเป็นโดยวิธีการสัมภาษณ์ในงาน (Behavioral Event Interview)

2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกเพื่อต้องการได้ข้อมูล ที่อยู่ในตัวผู้ให้สัมภาษณ์อย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะขอให้อธิบายความแล้วตามถึงเหตุผล ด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ จะทำให้ผู้วิจัยได้ความรู้ที่เป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) หรือมุมมอง (Viewpoint) รวมทั้ง เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ และความคิดเห็นที่เป็นอุดมคติของผู้ให้สัมภาษณ์

3) การสัมภาษณ์กลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีโอกาสได้รับฟังคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มด้วย ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มจะต้องคอยระวังที่จะไม่กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งหรือโต้แย้งกัน การสัมภาษณ์กลุ่มมักจะทำเพื่อหาฉันทมติหรือเพื่อหาแนวทางในการนำมาประกอบการตัดสินใจ การสัมภาษณ์กลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม สามารถนำมาใช้ได้ในการบวนการเมื่อต้องการตกผลึกในการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิโดยสามารถสรุปเป็นผลการสัมภาษณ์ได้ในเวลานั้นด้วยการลงมติเห็นชอบ การสนทนากลุ่มอาจนำมาใช้เพื่อต้องการความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป หรืออาจนำมาใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบผลการวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะตามผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ในการสัมภาษณ์นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยวิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นวิธีสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์จัดเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ไว้แบบกว้าง ๆ สามารถแทรก หรือเพิ่มเติมประเด็นเพื่อซักถามเมื่อต้องการให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และนำข้อมูลที่บันทึกมาทำการถอดความ ทั้งที่เป็นคำพูด อากัปกริยา และท่าทีของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ นำมาจัดระบบด้วยการแจกแจง ด้วยการตีความและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำมา

สังเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูล ให้เป็นหมวดหมู่ การนำข้อความของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมาบูรณาการและจัดเรียงให้เข้ากลุ่มเพื่อนำไปกำหนดเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ ตามหลักการและทฤษฎีที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้วิจัยในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้สมเหตุสมผลและที่ถูกต้องโดยปราศจากอคติ ด้วยวิธีนี้มีวิธีเขียนรายงานผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยให้ใส่รหัสผู้ให้สัมภาษณ์กำกับไว้ หรืออีกวิธีหนึ่ง คือ การค้นหาค่าความถี่ของคำหรือประโยคที่ปรากฏจากการถอดคำสัมภาษณ์ โดยจัดทำเป็นตารางรวมของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีประเด็นที่สำคัญจากนั้นรวมกลุ่มประเด็นให้เป็นปัจจัย

3. การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้และปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ในการวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สังคม เพื่อนำไปแก้ไขและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมีส่วนในกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิผลของการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ในสังคม ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยมีนักวิชาการให้ความหมายการวิจัยปฏิบัติไว้ดังนี้

4.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นแนวทางรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นกระบวนการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้และปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ในการวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สังคม เพื่อนำไปแก้ไขและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมีส่วนในกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิผลของการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ในสังคม ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยมีนักวิชาการให้ความหมายและรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการวิจัยปฏิบัติในช่วงแรกเป็นรูปแบบการแสวงหาความรู้ จากการสะท้อนคิดของผู้เข้าร่วมวิจัยที่อยู่ในสถานการณ์ในสังคมนั้น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงพิจารณาตนเองในเป้าหมายอย่างมีเหตุผล ซึ่งนำมาสู่การได้ซึ่งรูปแบบหรือแนวทางที่สามารถนำไปใช้ใน

การพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ของสังคม (Carr & Kemmis, 1986) โดยลักษณะของกลุ่มร่วมกันทำงานและตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติการ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ และการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการเป็นการแสวงหา รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และตีความหมายของแผนงานที่กำหนดและแลกเปลี่ยนผลกับผู้วิจัย นอกจากนี้ในส่วนของนักวิชาการในประเทศไทยได้ให้ความหมายการวิจัยปฏิบัติการว่าเป็นกระบวนการวิจัยซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมีการสะท้อนกลับตนเองที่เกี่ยวกับกระบวนการ และผลของการปฏิบัติ ดังนั้น อาจนิยามได้ว่าการวิจัยปฏิบัติการเป็นรูปแบบการศึกษาค้นคว้าวิธีหนึ่ง ที่อาศัยแนวคิดของการปฏิบัติกับการวิจัยมาใช้ร่วมกันในกระบวนการศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยมุ่งเน้นในการปรับวิธีการปฏิบัติของผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาพร้อมหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติร่วมกัน มีกิจกรรมหรือขั้นตอนสำคัญในการดำเนินงานรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากวงจรการสะท้อนกลับที่มีลักษณะต่อเนื่องกัน (สุทธาสุณี นุญญาพิทักษ์, 2545 :178)

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการศึกษาค้นคว้าจากการสะท้อนผลของข้อมูลจากการปฏิบัติ ซึ่งนำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพแนวทางการปฏิบัติที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยสามารถปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการได้หลาย ๆ ครั้ง หรือที่เรียกว่า ผ่านกระบวนการของวงจรแบบบันไดเวียน จนกระทั่งผลของการปฏิบัติงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไข้ปัญหาที่ประสบอยู่ได้สำเร็จ โดยกำหนด ขั้นตอนของการวิจัยประกอบด้วย การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observation) และการสะท้อนกลับ (reflection)

4.2 ประเภทการวิจัยปฏิบัติการ

ประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ มีหลายประเภท ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก โดยทั่วไปมักจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในกระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ สรุปได้ 3 รูปแบบ คือ (Zuber-skerritt. 1992 : p.12)

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิธีการ (Technical Action Research) การใช้วิธีการของวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีประสบการณ์และมีคุณสมบัติที่จัดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยการปฏิบัติงานประเภทนี้มุ่งเน้นในผลการวิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมแบบเป็นกันเองในกระบวนการของการปรับปรุง เพื่อให้เกิด

ประสิทธิผลที่เพิ่มมากขึ้น และในความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิธีการของการพิจารณาจากทฤษฎีซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

2. การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติ (Practical Action Research) ในการวิจัยประเภทนี้ ผู้วิจัยผู้เข้าร่วมวิจัยและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยกันกำหนดปัญหา และนำกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง การกำหนดปัญหา เกิดหลังจากการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัย และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยร่วมกันวิเคราะห์ถึงกระบวนการและวิธีการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยปฏิบัติงานและแก้ไขไปตามแต่ละสถานการณ์ และเป้าหมายสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติ คือ เข้าใจการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งการวิจัยประเภทนี้ช่วยพัฒนาการทางวิชาชีพ โดยเน้นที่การตัดสินใจของผู้วิจัยเองที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาทั้งการปฏิบัติงาน และลักษณะที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ

3. การวิจัยปฏิบัติการแบบอิสระ (Emancipatory Action Research) การวิจัยประเภทนี้ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นไปอย่างอิสระเสรี โดยผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนต่างมีความสามารถ มีจิตสำนึก มีวิจารณญาณ เพื่อผลักดันให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และมีเป้าหมายสำคัญคือ ทำให้เกิดความใกล้เคียงระหว่างกิจกรรมในการปฏิบัติงานกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถกำหนดและสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้เข้าร่วมวิจัยเอง

สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาใช้ประเภทของวิจัยปฏิบัติการแบบเชิงวิธีการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมและอำนวยความสะดวก และผู้เข้าร่วมวิจัยมีการลงมือกระทำตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้วางไว้อย่างเป็นระเบียบ

4.3 รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ

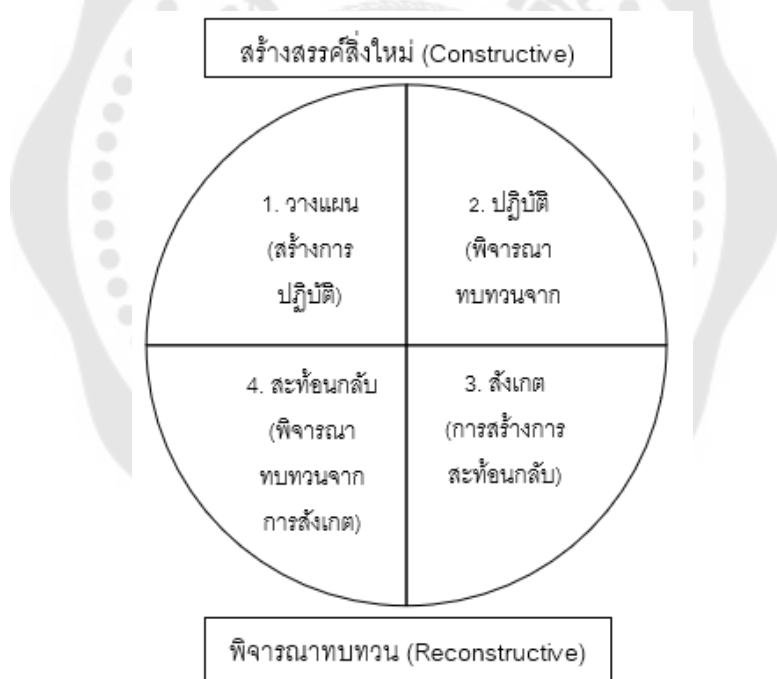
รูปแบบและขั้นตอนในการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะความเป็นวงจรต่อเนื่องตามกระบวนการแต่ละขั้นตอน และมีการศึกษาปัญหาและปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจากการสะท้อนปัญหาของผู้เข้าร่วมวิจัยและผู้วิจัย สำหรับการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิจัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นำรูปแบบและขั้นตอนของเคมมิสและแมคทาการ์ด (Kemmis & McTaggart. 1990 : 9-15) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบและขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิสและแมคทาการ์ด (Kemmis & McTaggart. 1990) เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบอิสระ (Emancipatory Action Research) มุ่งเน้น

การมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ด้วยกระบวนการสะท้อนกลับร่วมกันของบุคคลในการปฏิบัติการภายใต้สถานการณ์ตามสังคมนั้น ๆ อาศัยวงจรการสะท้อนกลับตนเองเป็นหลัก (Self – Reflective Cycle) มีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นพลวัตร ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan) เพื่อพัฒนาแผนปฏิบัติสำหรับการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง
2. การปฏิบัติและสังเกต (Act & Observe) เกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง
3. การสะท้อนกลับ (Reflect) ทั้งกระบวนการปฏิบัติและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและมีการปรับปรุงแผน (Re-Planning)

โดยความสัมพันธ์ทั้งสามองค์ประกอบภายในวงจรเป็นวิธีการสำคัญที่ก่อให้เกิดความรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงความสัมพันธ์ได้ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ภายในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

ที่มา เคมมิสและแมคแทกการ์ด (Kemmis & McTaggart. 1990)

โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Plan)

เป็นขั้นตอนการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการระลึกถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน ภายใต้การไตร่ตรองถึง ปัจจัยสนับสนุนขัดขวางความสำเร็จ ในการแก้ไข ปัญหาการต่อต้าน รวมทั้งสภาวการณ์ เงื่อนไขอื่นๆ ที่แวดล้อมปัญหาอยู่ในเวลานั้น โดยทั่วไปการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความ ยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อจะสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2. การปฏิบัติ (Action)

เป็นขั้นตอนการลงมือดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่าง ระมัดระวังและ ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการปฏิบัติ ตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัด ของสภาวการณ์เวลานั้นได้ ด้วยเหตุนี้แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นเพียงแผน ชั่วคราว ซึ่งเปิดช่องให้ผู้ปฏิบัติการ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติที่ดีจะต้องดำเนิน ไปอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัตรภายใต้การใช้ ดุลยพินิจในการตัดสินใจ

3. การสังเกต (Observe)

เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจาก การปฏิบัติงานที่ได้ลงมือกระทำลงไป รวมทั้งสังเกตการณ์ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการ ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการตามแผน ว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่าง คร่าวๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่ แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการสะท้อน กลับกระบวนการและ ผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา

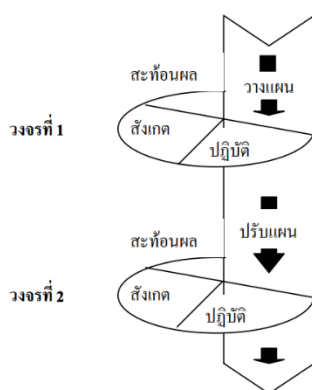
4. การสะท้อนผล (Reflect)

เป็นขั้นตอนการให้ข้อมูลถึงการกระทำตามที่บันทึกข้อมูลไว้จากการสังเกตใน เชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ตลอดจนการวิเคราะห์เกี่ยวกับ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการพัฒนา รวมทั้งประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์หรือไม่ การสะท้อนกลับโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ หรือ ประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัย จะเป็นวิธีการปรับปรุงวิธีการ ปฏิบัติงานตามแนวทางดั้งเดิมไปเป็นการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

สำหรับการทบทวน และปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจรระบวนการวิจัยในรอบหรือวงจรต่อไป

ทั้งนี้สามารถสรุปรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิสและแมคทาการ์ด ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิส

ที่มา : Kemmis; & Mc Taggart. (1990) p.13

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

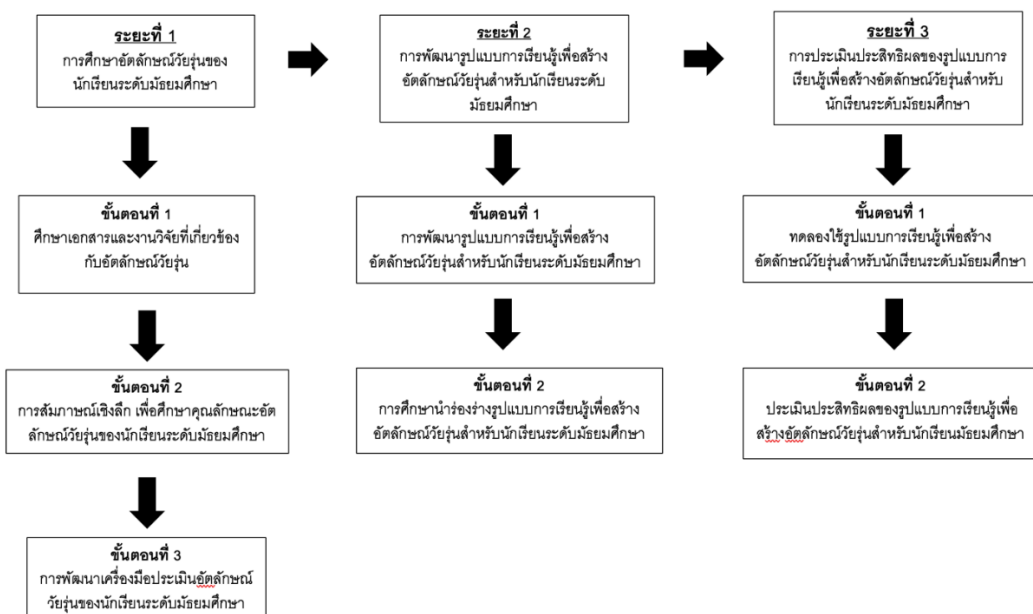
การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยงานวิจัยนี้ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับงานวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2566 รหัสโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G-304/2565 และได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เก็บข้อมูลแล้ว มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

โดยมีภาพรวมการดำเนินงานในแต่ละระยะดังภาพประกอบที่ 8

ภาพประกอบ 8 แสดงภาพรวมการดำเนินการวิจัยการพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและพัฒนาเครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น

ในขั้นตอนนี้ ดำเนินการด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เพื่อให้ได้นิยามและองค์ประกอบของอัตลักษณ์วัยรุ่นจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เอกสาร ตำรา วารสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น จากฐานข้อมูล TCI, ProQuest, SAGE, Springer, EBSCO และ ScienceDirect และวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2564 (ค.ศ. 2011 - 2021) รวมถึงเว็บไซต์ที่มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือได้ เช่น Google Scholar

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสังเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นดำเนินการในลักษณะการวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) ด้วยการคัดเลือกหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น ประกอบด้วย บทความวิชาการ บทความวิจัย ตามแนวทางของสกอตต์ (Scott, 1990, 2006) คือ การคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักเกณฑ์ 1) มีความถูกต้อง คือ มาจากแหล่งเชื่อถือได้ มีความต้องถูกต้อง สมบูรณ์ สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตีพิมพ์ 2) มีความน่าเชื่อถือ คือ ปรากฏจากการเปิดเผยข้อมูลและข้อผิดพลาด 3) ความเป็นตัวแทน คือ เป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้เหมาะสม และ 4) มีความชัดเจน คือ สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. กำหนดคำสำคัญที่ต้องการศึกษาได้แก่ ความหมายอัตลักษณ์วัยรุ่น แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์วัยรุ่น องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

3. จำแนกประเภทของแหล่งข้อมูล เช่น เป็นตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา และกำหนดรหัสคำ/ประเด็นสำคัญ

4. วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่ละเอียดเรื่อง พิจารณาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรหัสคำ/ประเด็นสำคัญ ดีความและใส่ข้อมูลในแต่ละช่องของรหัสคำ/ประเด็นสำคัญ

5. นำข้อมูลในแต่ละช่องของรหัสคำ/ประเด็นสำคัญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น ประกอบด้วย ความหมายและองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลจากหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) ด้วยการจัดระเบียบข้อมูล ดีความและให้ความหมายโดยนำข้อความสำคัญ (Significant statement) มาจัดหมวดหมู่ (Categories) เพื่อกำหนดนิยามและองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ในขั้นตอนนี้ดำเนินการด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือเป็นตัวแทนของวัยรุ่น และผู้ปกครองของวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู และเผชิญปัญหาเกี่ยวกับลูกและบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นที่ต้องการสร้างตัวตนในสังคมเช่นกัน (World Health Organization.2018) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 13 - 18 ปี โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประกอบด้วย 1) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2) นักเรียนและผู้ปกครองยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

2. ผู้ปกครองนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประกอบด้วย 1) ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ผู้ปกครองยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักตามแนวทางการวิจัยปรากฏการณ์วิทยา จำนวน 6 - 10 คน (จำเป็นจริง ๆ 2561) หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Saturation) ในการวิจัยนี้ให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นนักเรียนจำนวน 8 คน และผู้ปกครองจำนวน 8 คน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 นำข้อมูลอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ได้จากการสังเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) โดยกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน และผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสัมภาษณ์นักเรียน มีข้อคำถามดังต่อไปนี้

1) นักเรียนคิดว่าปัญหาใดในสังคมไทยที่วัยรุ่นกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ขอให้นักเรียนอธิบายถึงสภาพของปัญหาทั้งในด้านสภาพแวดล้อม บุคคล หรือ ทัศนคติของคนในสังคม

2) นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมใดที่นักเรียนหรือเพื่อนของนักเรียนที่แสดงออกมาแล้วคิดว่าไม่เหมาะสม เพราะอะไรนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น และถ้านักเรียนย่นเวลาไปได้จะทำอย่างไร เพื่อแก้ไขเหตุการณ์นั้น

3) ถ้านักเรียนต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา นักเรียนจะทำตัวอย่างไรเพื่อให้รับมือกับเหตุการณ์นั้นให้ดีที่สุด

4) นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่แสดงออกไปแล้วทั้งดีหรือไม่ดีได้หรือไม่ และสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองทำไปแล้วได้หรือไม่

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง มีข้อคำถามดังต่อไปนี้

1) ท่านคิดว่าปัญหาใดในสังคมไทยที่ลูกของท่านกำลังเผชิญอยู่ในทั้งในด้านสภาพแวดล้อม บุคคล หรือ ทัศนคติของคนในสังคม

2) ท่านคิดว่าพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นแบบใดที่ไม่เหมาะสม เพราะเหตุ และท่านคิดว่าวัยรุ่นควรแสดงพฤติกรรมอย่างไรจึงเหมาะสมแก่บทบาทของวัยรุ่นในสังคม

3) เมื่อท่านพบเห็นพฤติกรรมลูกของท่านที่ไม่เหมาะสม ท่านใช้วิธีการตักเตือนอย่างไร เพื่อให้ลูกของท่านมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม

4) ท่านคิดว่า วัยรุ่นในปัจจุบันสามารถยอมรับผลของการกระทำของตนเองได้หรือไม่ เพราะเหตุใดท่านถึงคิดเช่นนั้น

1.2 ตรวจสอบคุณภาพแบบผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความสอดคล้องความเหมาะสมของข้อคำถามกับคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ (Try out) กับกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 13 – 18 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาจำนวน 5 คน และผู้ปกครองวัยรุ่นช่วงอายุ 13 – 18 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาจำนวน 5 คน นำผลที่ได้มาปรับปรุงข้อคำถามให้ตรงประเด็นที่ต้องการศึกษาและปรับภาษาให้เข้าใจง่ายก่อนนำไปใช้จริง

2. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ติดต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ โดยนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่งไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของหน่วยงานที่ผู้ให้ข้อมูลสังกัดอยู่ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในหน่วยงานที่สังกัด

3. ผู้วิจัยขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลอ่านข้อความในหนังสือแสดงเจตจำนงยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และยืนยันกับผู้ให้ข้อมูลว่าจะทำการปกปิดข้อมูลต่างๆ เป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น แล้วให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

4. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างใช้เวลาสัมภาษณ์คนละประมาณ 60 นาที รวมทั้งขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลบันทึกเสียงซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ความยินยอมในการบันทึกเสียงได้

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ดังนี้

1) ผู้สัมภาษณ์สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัยซึ่งจะมีผลต่อความถูกต้องและเป็นจริงของข้อมูล

2) ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์โดยสรุปประเด็นให้กับผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง (Member checking) เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลให้ตรงกัน

3) ตรวจสอบความไว้วางใจได้ของข้อมูล (Dependability) โดยการนำข้อมูลไปตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อยืนยันความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

6. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

7. พิจารณาความสอดคล้องและความแตกต่างขององค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ได้จากการวิจัยเอกสารเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาสร้างข้อสรุปความหมาย องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้สำหรับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

8. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำความหมายองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและวัยรุ่น จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป จัดระเบียบข้อมูล ตีความและให้ความหมายด้วยการนำข้อความสำคัญ (Significant statement) มาจัดหมวดหมู่ (Categories) ของนิยามองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องของนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าการแปลผลคะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้สอดคล้องกับนิยาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้สอดคล้องกับนิยาม
-1	หมายถึง	องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ไม่สอดคล้องกับนิยาม

หากค่า IOC มากกว่า 0.50 ถือว่านิยาม องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความสอดคล้องกัน และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแบบประเมินได้ แต่ถ้าค่า IOC น้อยกว่า 0.5 นำมาพิจารณาปรับปรุงในส่วนที่ได้รับข้อเสนอแนะ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือสำหรับประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในขั้นตอนนี้ มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบ 4 ตัวเลือก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อสร้างเครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- 1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วัยรุ่นที่มีช่วงอายุระหว่าง 13-18 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา วัยรุ่นอายุระหว่าง 13 - 18 ปี เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัด

กรุงเทพมหานคร โดยแจกแบบประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ชุด ไปตามโรงเรียนเป้าหมายจำนวน 5 แห่ง ได้รับแบบประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลับมา 130 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ รู้ตน (Know your self) รู้สังคม (Know your social) และรู้การแสดงออกของตน (Know your expression) มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation test) แบบ 4 ตัวเลือก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดในการสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation test) เพื่อใช้สร้างแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. จัดทำแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามแนวทางของการพัฒนาแบบวัดเชิงสถานการณ์ กำหนดให้แต่ละองค์ประกอบมีจำนวนข้อสอบวัดเชิงสถานการณ์องค์ประกอบละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ 4 ตัวเลือก

2.2 กำหนดการให้คะแนนของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ คือ 1 2 3 และ 4 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3. ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาดังนี้

3.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเด็กและวัยรุ่น จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาจำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผลจำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กับนิยามเชิงปฏิบัติการของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective Congruence)

3.2 ตรวจสอบความเป็นปรนัยของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้วยการทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Try out) จำนวน 30 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (มัธยม) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงประเมินตนเอง

3.3 ตรวจสอบความเที่ยงความสอดคล้องของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องภายในของข้อคำถามกับนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ที่ต้องการวัดกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 130 คน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

4. ปรับปรุงแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับสมบูรณ์ให้มีความกระชับชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective Congruence) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับดังนี้

+1 หมายถึง ข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

-1 หมายถึง คำถามและเกณฑ์การให้คะแนนไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

หากค่า IOC มีค่ามากกว่า 0.50 ถือว่าแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษา หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้วิจัยพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แต่หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญเพียง 1 คน ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้วิจัย

2. ข้อมูลผลการตรวจสอบความเที่ยงความสอดคล้องภายในแบบประเมิน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามแต่ละข้อกับคำถามรวมทั้งฉบับ ค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปถือว่าการวัดคำถามภายในแบบประเมินมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง (บุญใจ ศรีสถิตยีนรากร. 2555)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เป็นระยะการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และขั้นตอนที่ 2 การศึกษานำร่องรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1) หลักการของรูปแบบการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) กระบวนการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียนในการเรียนรู้ และ 6) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism theory) จากตำรา บทความและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจากฐานข้อมูล TCI, ProQuest, SAGE, Springer, EBSCO และ Science Direct และวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2564 (ค.ศ. 2011 - 2021) รวมถึงเว็บไซต์ที่มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือได้เช่น Google Scholar

เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดหลักการ กระบวนการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียน

2. นำองค์ประกอบ นิยามและพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากกระแอยู่ที่ 1 มาวิเคราะห์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Task analysis) เพื่อให้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้

3. สังเคราะห์โครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.1 กำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยการนำหลักการของแต่ละแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มาสังเคราะห์ร่วมกับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มากำหนดหลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย

1) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคมภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย

2) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม

3) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง

4) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.3 กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ได้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

3.4 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดการเรียนรู้ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองทางสังคม (Social constructivism) และแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตน (Technologies of self) ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ และข้อมูลจากข้อ 2 มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (Lesson plan) สำหรับการเรียนการสอนระยะเวลา 9 สัปดาห์ ๆ ละ 1.5 ชั่วโมง

3.5 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ใบบันทึกระหว่างกิจกรรม(สำหรับผู้เรียน) 3) ใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (สำหรับผู้เรียน) 4) แบบบันทึกหลังการเรียนรู้ (สำหรับผู้สอน) มีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก สำหรับผู้เรียนประเมินตนเอง ก่อน ระหว่าง และ หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้

3.5.2 ใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (สำหรับผู้เรียน) เป็นแบบบันทึกการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นการบันทึกข้อมูล โดยผู้เรียนเป็นผู้บันทึก และผู้สอนนำผลที่ได้ติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์

3.5.3 ใบบันทึกระหว่างกิจกรรม(สำหรับผู้เรียน) เป็นแบบบันทึกที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลักษณะการบันทึกข้อมูล โดยผู้เรียนเป็นผู้บันทึก และผู้สอนนำผลที่ได้ติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม

3.5.4 แบบบันทึกหลังการเรียนรู้ (สำหรับผู้สอน) เป็นแบบบันทึกหลังจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนเป็นผู้บันทึก ประกอบด้วย 1) ผลการจัดกิจกรรม 2) ปัญหา หรืออุปสรรค และ 3) ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข เพื่อนำผลที่ได้มาบันทึกข้อมูล และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้

3.6 กำหนดบทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
1. เตรียมสถานการณ์และอธิบายเพิ่มเติมเหตุการณ์ให้กับผู้เรียน 2. คอยดูแล กระตุ้น ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการ 3. สังเกต และนำผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนมาประเมินผลอัตลักษณ์วัยรุ่น และติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน	1. ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่ผู้สอนเตรียมมา และร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นที่เลือกมา 2. ผู้เรียนแต่ละคนวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เลือกจากแนวคิดตนเองและจากผู้อื่นนอกห้องเรียนและสื่อโซเชียล 3. ผู้เรียนแต่ละคนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาร่วมกันหาข้อสรุป เพื่อตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา 4. ผู้เรียนอธิบายการวิธีการแก้ไขปัญหา และอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแต่ละวิธีที่เลือกมาในแก้ปัญหา 5. ผู้เรียนแต่ละคนเลือกแนวทางการปัญหาของตนเองที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง และบันทึกลงไปใบบันทึกกิจกรรม

3.7 จัดทำคู่มือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้ 3) กระบวนการเรียนรู้ 4) แผนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและเอกสารประกอบการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.8 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยนำคู่มือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ด้านเด็กและวัยรุ่น จำนวน 1 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อพิจารณาคู่มือร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ๕ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.8.1 การตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องประเมินให้ครอบคลุมทุกประเด็น กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1.1) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด

1.2) การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

1 หมายถึง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการของ
รูปแบบ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ
หลักการของรูปแบบ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการ
ของรูปแบบ

1.3) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง
ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง ให้
อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของข้อ
คำถามและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2) นำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาศึกษาฉบับร่าง และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน
ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

3.9 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อ
สร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง โดยนำคะแนนที่ได้จาก
ผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม และแปลความหมายระดับความเหมาะสมตาม
เกณฑ์ดังนี้ (สมถวิล วิจิตรวรรณ & คณะ., (2556), น. 30)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่

3.50 ขึ้นไป ถือว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้ได้ แต่ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยกว่า 3.50 ผู้วิจัยจะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง และแบบประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ดังนี้ (สมถวิล วิจิตรวรรณ & คณะ., (2556), น. 30)

$$IOC = \sum R / N$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

การพิจารณาความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในแต่ละข้อมากกว่า 0.5 ถือว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถนำไปทดลองใช้ได้ แต่หากพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษานำร่องร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการนำร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาภายหลังผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว มาศึกษานำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะนำไปทดลองใช้จริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุ่่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม ปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะนำไปทดลองใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานำร่อง

1. คู่มือร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามัธยมศึกษา 2) ใบบันทึกระหว่างกิจกรรม (สำหรับผู้เรียน) 3) ใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (สำหรับผู้เรียน) 4) แบบบันทึกหลังการเรียนรู้ (สำหรับผู้สอน)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. จัดเตรียมเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. ชี้แจงและเตรียมนักเรียนที่เข้าร่วมศึกษานำร่องการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานำร่อง เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เข้าร่วมศึกษานำร่องซักถามข้อสงสัย ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระในการปฏิเสธหรือยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบกับการเรียน และเมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยยินยอมเข้าร่วม จะลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
3. ดำเนินการศึกษานำร่องทดลองจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้จำนวน 3 กิจกรรม ในภาค 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลา 2 สัปดาห์ จำนวน 3 วัน วันละ 1.30 ชั่วโมง รวมเป็น 4.5 ชั่วโมง
4. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเวลาในการทำแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของผู้เรียน
5. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างและหลังการทดลองนำร่องในแต่ละชั่วโมง ผู้วิจัยบันทึกปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษานำร่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์จากใบบันทึกระหว่างกิจกรรม(สำหรับผู้เรียน) ใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (สำหรับผู้เรียน) และแบบบันทึกหลังการเรียนรู้ (สำหรับผู้สอน) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อตีความ

และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรม 2) ด้านระยะเวลา 3) ด้านภาษาที่ใช้ 4) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมว่าเป็นไปตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือไม่

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) และขั้นตอนที่ 2 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาในระยะที่ 2 ที่ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและการศึกษานำร่องแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม ภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3,700 คน

กลุ่มตัวอย่าง

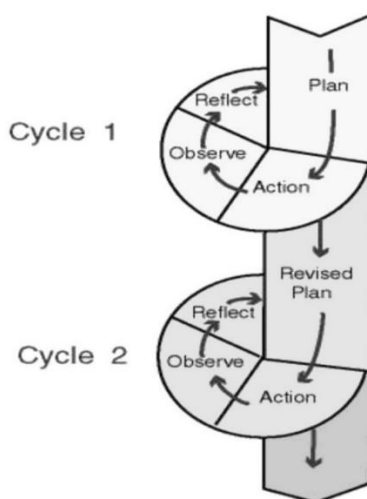
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และเอกสารประกอบการเรียนรู้
2. เครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แบบวัดอัตลักษณ์ของวัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน 2) ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน 3) แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้สอนบันทึกหลังจบกิจกรรม

การดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) ที่ทดลองกับกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิสและแมคแทกการ์ด (Kemmis & McTaggart, 1990) โดยมีกระบวนการวิจัยดังนี้

Kemmis and McTaggart (1990) Cycle of Action Research

ภาพประกอบ 9 แสดงแบบแผนการวิจัยปฏิบัติการ (Kemmis & McTaggart, 1990) ในการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากภาพประกอบ 9 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

การดำเนินการในแต่ละวงจรการวิจัยปฏิบัติการ

1. **ขั้นการวางแผน (Planning)** ผู้วิจัยเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบภายหลังการปรับปรุงร่างรูปแบบการเรียนรู้จากระยะที่ 2 ที่ทำการศึกษานำร่อง โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในรายวิชาหน้าที่พลเมือง 1 และเตรียมสื่อการเรียนการสอน แบบวัดอัตลักษณ์สำหรับวัยรุ่น ใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น และแบบบันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับผู้สอน) เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ขั้นปฏิบัติ (Action)

ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งทุกแผนการจัดการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

3. ขั้นการสังเกต (Observation)

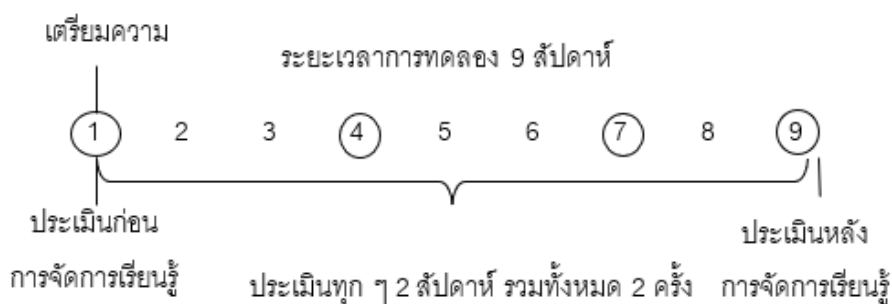
ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยบันทึกปัจจัยที่ช่วยในการสนับสนุนและอุปสรรคในที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนรู้จากแบบสังเกตกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเรียนสำหรับผู้สอน และจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

4. ขั้นสะท้อน (Reflection)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลในขั้นการสังเกต และแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใบสะท้อนอัตลักษณ์สำหรับผู้เรียน รวมถึงการสะท้อนกลับโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้นำไปปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และวางแผนปฏิบัติการในวงจรในครั้งต่อไป

ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีการดำเนินการตามวงจรการวิจัยปฏิบัติการทั้ง 4 ขั้น และก่อนที่จะดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการวงจรต่อไป ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการบันทึกข้อมูล มาปรับแก้กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป ดำเนินการเช่นนี้ต่อไปจนครบแผนการจัดการเรียนรู้และไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 9 สัปดาห์ โดยรายละเอียดของการจัดกิจกรรมตามแบบแผนการทดลอง ดังแสดงตามภาพประกอบที่ 10

ภาพประกอบ 10 แสดงแบบแผนการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากภาพประกอบ 10

1. การเตรียมก่อนทดลอง

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหนังสือขอรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยในมนุษย์ โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ ความเสี่ยงหรือผลกระทบ โดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยอ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยตลอด อีกทั้งให้คำอธิบายและตอบข้อสงสัยในโครงการวิจัยทุกประการ และยินดีเข้าร่วมโครงการ พร้อมลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

3) จัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4) ชี้แจงผู้เรียนที่เข้าร่วมในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2. การดำเนินการทดลอง

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการโดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ในช่วงภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2566 – 10 มกราคม 2567

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการ ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยให้ผู้เรียนทำการประเมินก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดอัตลักษณ์วิยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 30 ข้อ 4 ตัวเลือก

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลองตามอนุกรมเวลาที่กำหนดเพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ สัปดาห์ที่ 4 และ 7 โดยแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในสัปดาห์ที่ 9 โดยใช้แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3. ขณะจัดการเรียนรู้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนกลุ่มทดลอง พร้อมบันทึกในแบบบันทึกหลังการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน และให้นักเรียนบันทึกในใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่นหลังการเรียนรู้ ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ข้อมูลจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
วิเคราะห์ด้วย

1.1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยคะแนน (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่น จากการประเมินทั้ง 4 ครั้ง ได้แก่ ก่อนการทดลองสัปดาห์ที่ 1 ระยะทดลองสัปดาห์ที่ 4 ระยะทดลองสัปดาห์ที่ 7 และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 9 ด้วยการทดสอบสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนหนึ่งตัวประกอบแบบมีการวัดซ้ำ (One-Way Analysis of Variance: Repeated Measures) และการพล็อตกราฟดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

2) จัดระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากผลรวมของคะแนนจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนได้ดังนี้

ค่าคะแนน	การแปลผลคะแนน
คะแนน 90 – 120	หมายถึง อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์
คะแนน 60 – 89	หมายถึง อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน
คะแนน 30 – 59	หมายถึง อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความรู้สึกของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสิ่งที่ผู้เรียนอยากให้มีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียน และใบสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น เป็นการสะท้อนคิดในรูปแบบของการบันทึกหลังการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งปริมาณและคุณภาพมาประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลที่กำหนด ดังนี้

- 1.1 คะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 1.2 คะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาที่ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นนักเรียน อาจารย์และผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้วยการนำข้อมูลที่เป็นปัญหา อุปสรรค ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เรียนและข้อเสนอแนะของอาจารย์และผู้บริหาร หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. นักเรียนที่มีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน
2. อาจารย์และผู้บริหารที่มีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อ
สร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ อาจารย์จำนวน 3 ท่าน
และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 4 ท่าน รวมทั้งหมด 7 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
วัยรุ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ จากแบบ
วัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง และผู้สอนเป็นผู้
ประเมินผู้เรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์สถิติทดสอบค่า (t-test) เพื่อ
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2) การเปรียบเทียบคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาที่ผู้เรียนประเมินตนเองมีแนวโน้มสูงขึ้นตามช่วงเวลาที่ทดลองใช้รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนหนึ่งตัวประกอบแบบมีการวัด
ซ้ำ (One-Way Analysis of Variance: Repeated Measures) จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง และ
เปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD
- 3) ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน อาจารย์และผู้บริหาร
โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic
Induction)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) 2) ผลวิเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

1. ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

ผลการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) จากเอกสาร ตำรา วารสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์วัยรุ่น จากฐานข้อมูล TCI, ProQuest, SAGE, Springer, EBSCO และ ScienceDirect และวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2564 (ค.ศ. 2011 - 2021) รวมถึงเว็บไซต์ที่มีความสมบูรณ์และเชื่อถือได้ เช่น Google Scholar เป็นต้น จำนวน 30 เล่ม/ฉบับ แสดงในภาคผนวก ข ซึ่งจากผลการวิเคราะห์เอกสารทำให้ทราบว่า ในความเป็นอัตลักษณ์วัยรุ่นของประเทศแถบเอเชีย การดำเนินชีวิตและ

การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้ถูกครอบงำจากอำนาจของผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองที่ต้องให้เป็นเด็กดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ แต่เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลง สังคมไทยได้ถูกเทคโนโลยีเข้ามาแทรกแซง ทำให้เกิดการผสมผสานของวัฒนธรรมจากทั้งตะวันตก และตะวันออก ส่งผลให้สังคมรับค่านิยม และวัฒนธรรมในสังคมไทยได้ถูกเปลี่ยนแปลง ผลที่ตามมาทำให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และเลียนแบบพฤติกรรมของคนในสังคมตามกระแสของสังคม และสังคมเสมือน ดังนั้นในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นต้องทำให้วัยรุ่นสามารถที่จะรับรู้ ค้นหา วิเคราะห์ และหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นภายใต้บริบทสถานการณ์ของสังคม เพื่อที่จะสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นขึ้นมาอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยอ้างอิงจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการยุคหลังสมัยใหม่ นิยาม ได้แก่ มิเชล ฟูโกต์ (Foucault. 1988), ฮอลล์ ฮอลล์ (Hall. 1997), คาร์ล อัลเบิร์ต (Albrecht. 2006) กระทรวง สาธารณสุข. (2559) วอลเตอร์ ซี เรคเลสส์ (Reckless. 1995) แดเนียล โกลแมน (Goleman. 2006) รวมถึง อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2543)

จากการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับแนวคิดของฟูโกต์ ซึ่งเป็นแนวคิดในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นตัวตนที่เกิดจากการสะท้อนความรู้ความจริงระหว่างตนเองและสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนตัวเองให้สมบูรณ์ขึ้น จากการปฏิบัติตนไปตามบรรทัดฐานของสังคม โดยการสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่ในสังคมต้องเกิดจากการที่บุคคลรับรู้ตนเองอย่างแท้จริงจากการตรวจสอบตนเองและสะท้อนความรู้สึกของตนเองตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันความจริงและนำมาปรับเปลี่ยนให้ตนเองสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายในสังคมได้

จากการวิเคราะห์เอกสารทำให้ได้ความหมายของอัตลักษณ์วัยรุ่น มีรายละเอียดดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่น หมายถึง การจัดการตนเองด้านพฤติกรรม ที่เกิดจากการเข้าใจตนและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) เป็นการเรียนรู้ตัวตนของตนเอง ซึ่งมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของตนเองจากการเข้าใจในเป้าหมายของตนเอง ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกสู่สังคม ด้วยการสำรวจความสอดคล้องในเป้าหมายของตนเอง และแสวงหาข้อเท็จจริงในมุมมองของตนเองในแต่ละสังคมได้เป็นอย่างดีเหมาะสม และนำข้อมูลมาสะท้อนคิด เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของตนเอง ซึ่งผลของการมีคุณลักษณะการรู้ตัวตน คือ พฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับ เข้าใจบทบาทและตำแหน่งของตนเองในบริบทของสังคม และ

สามารถคิดถึงผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้างก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมใดออกไป จากการสังเคราะห์งานวิจัยทำให้ได้ความหมายของ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

2. องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) เป็นการรับรู้บริบทแวดล้อมในสังคม ทั้งสิ่งที่สังคมต้องการจากตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม และสามารถทำให้ตนเองรับรู้พฤติกรรมของผู้อื่นในสังคมนวมถึงการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม พร้อมทั้งสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งผลของการที่บุคคลรับรู้สังคม ทำให้เกิดพฤติกรรมเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจเหตุผลของแนวทางปฏิบัติของบุคคลอื่นที่มีต่อสถานการณ์ และประเมินข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม จากการสังเคราะห์งานวิจัยทำให้ได้ความหมายของ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

3. องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) เป็นการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ทั้งกล่าวพูด กล่าวคิด กล่าวกระทำในสิ่งที่ถูก และแสดงออกตามความรู้สึกของตนเองอย่างแท้จริง โดยมีการสะท้อนข้อมูลของตนเองและบริบทของสังคมเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และยอมรับในพฤติกรรมที่สังคมเห็นร่วมกันในสังคม ซึ่งผลของการรู้การแสดงออกของตน ทำให้ตนเองมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจนตรงไปตรงมาผ่านความรู้สึกทางร่างกาย และอารมณ์ได้ทันทีในรูปแบบของภาษากาย และภาษาพูดเพื่อให้เข้าถึงการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถปฏิเสธพฤติกรรมที่ตนเองคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคม จากการสังเคราะห์งานวิจัยทำให้ได้ความหมายขององค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนนำมาตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไปในสังคม

2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ปกครองและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากผลการวิเคราะห์เอกสารกับผลการสัมภาษณ์ และ 3) ผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่น ผลการศึกษพบว่า

2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1.1 ผลการวิเคราะห์นิยามอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ปกครองและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 18 คน เกี่ยวกับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า นิยามของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการใช้การประเมินกฎเกณฑ์ในสังคม และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

ข้อมูลจากผู้ปกครอง

“การแสดงออกมันเหมือนไม่ใช่ว่าเข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิวตาตามนะ มันเหมือนว่ามันเข้าที่เราอยู่ในสถานะภาพแบบนี้อยู่ในสังคมแบบนี้ เราเป็นนักเรียนเราอยู่ในโรงเรียน เขามีกฎกติกา มารยาทอะไรเราก็แค่ทำตาม ก็คือมันไม่ได้ลำบากหรือมันไม่ได้ลำบากมันไม่ได้ยากหรือมันก็อยู่ในสิ่งที่ทำมันก็อยู่ในกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนก็ทำได้” (ผู้ปกครองคนที่ 1)

“ก่อนอื่นต้องดูที่กฎระเบียบของสังคม ว่ามันได้หรือไม่ได้ จากนั้นแม่กับลูกจะมาคุยกัน แต่ยังไงกฎระเบียบต้องมาก่อน กฎระเบียบกับการอยู่ในสังคม สังคมหนึ่งมันมีกฎมีกติกาเราก็ต้องเคารพกฎกติกาและเราต้องรู้จักกาลเทศะแล้วหรือยังในสังคมเลยทำอะไรก็ได้อันนั้น” (ผู้ปกครองคนที่ 2)

“สิ่งที่คุณแม่สอนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง เพื่อที่จะแยกแยะสิ่งที่ดีหรือไม่ดี โดยเป็นการสร้างทางเลือก หรือเสริมข้อมูลต่าง ๆ ในการที่จะทำให้ตัวเขาเองจะทำอย่างใดอย่างหนึ่ง” (ผู้ปกครองคนที่ 3)

ข้อมูลจากผู้นักเรียน

“ทำให้รู้สึกที่เราต้องทำตัวให้ดีที่สุดให้ไม่มีข้อบกพร่อง หรือข้อเสียน้อยที่สุด เพื่อที่จะดูดีในสายตาคน” (นักเรียนคนที่ 1)

“ถ้ายังไงผมก็จะพยายามเมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้นผมจะเดินหนี และออกมาคิดก่อน สุดท้ายใครจะผิด ผมก็ขอโทษก่อนดีกว่า เพื่อไม่ให้ผมทำใครบาดเจ็บ” (นักเรียนคนที่ 4)

“เพื่อนสำหรับการขึ้นนำพฤติกรรมของผม ถือว่าไม่มีและน้อยมาก เพราะผมเชื่อว่าต่อให้เพื่อนไม่ชวนดูบรูหรือไฟฟ้า ดูดักกัญชา ดื่มน้ำหอม ในสังคมหรือสื่อออนไลน์มันก็มีครับ แต่ผมก็ไม่เอานะ ถ้าผมไม่ชอบ หรือดูแล้วไม่มีประโยชน์ผมก็ไม่เอานะอาจารย์” (นักเรียนคนที่ 6)

2.1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) หมายถึง สิ่งที่ตนเองเข้าใจและยอมรับในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในบริบทของสังคม ซึ่งคิดก่อนที่ตนเองจะแสดงพฤติกรรมใดออกไปที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

ข้อมูลจากผู้ปกครอง

“ในชุดทำงานออกไปทำงานข้างนอกมันก็จะเป็นอย่างอื่นมมมมมมมมมมมันจะไม่เหมือนกันนะถ้าเราอยู่ในโรงเรียนเป็นสถานภาพนักเรียนของโรงเรียนเราก็ต้องเคารพสถานที่เคารพตัวเอง และเคารพสังคม” (ผู้ปกครองคนที่ 6)

“ให้เขาคิดเองก็คือว่าทำอย่างนั้นมันดีไหมคิดว่าทำสิ่งนี้แล้วดีหรือเปล่าคุณต้องตัดสินใจเองแล้วคุณแม่บอกว่าถ้าเด็กมีศักยภาพตรงนั้นที่จะสามารถรับรู้ว่าย่อดีอันนี้ดีครวเนี่ยมันก็คือตัวเขานั้นแหละเป็นตัวกรอง” (ผู้ปกครองคนที่ 9)

ข้อมูลจากผู้นักเรียน

“ตอนที่ผมโดนจับได้เรื่อง บุหรี่ไฟฟ้า ผมเริ่มไปขอโทษทุกคนที่ตัวผมเองทำให้คุณครู พ่อแม่ โค้ช ที่ผมทำให้เสียใจ” (นักเรียนคนที่ 1)

“เรื่องบุหรี่ปูไฟฟ้า ถ้าในโรงเรียนให้ผมสูบบุหรี่ปูไฟฟ้า ผมก็กล้าสูบนะ แต่ถ้าสังคมเค้าไม่ยอมรับ ผมก็ต้องแอบดูอยู่ดี เพราะยังงั้นคนในสังคม และคนรอบข้างไม่ชอบกลิ่นและควันของบุหรี่ปูไฟฟ้า” (นักเรียนคนที่ 3)

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม(Know your social) หมายถึง การเข้าใจในบริบทแวดล้อมในสังคม ทั้งสิ่งที่สังคมต้องการจากตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม พร้อมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม สอดคล้องกับผู้ใช้ข้อมูลที่กล่าวว่า

ข้อมูลจากผู้ปกครอง

“ก่อนอื่นต้องดูที่กฎระเบียบของสังคมว่ามันได้หรือไม่ได้ จากนั้นแม่กับลูกจะมาคุยกัน แต่ยังไม่กฎระเบียบต้องมาก่อน กฎระเบียบกับการอยู่ในสังคม ด้านสังคมหนึ่งมันมีกฎมีกติกาก็ต้องเคารพกฎกติกาและเราต้องรู้จักกาลเทศะแล้วหรือยังในสังคมเลยทำอะไรได้อันนั้น” (ผู้ปกครองคนที่ 8)

“ถ้าหนูได้สิทธิ์ทำส้มก็ทำเลยนะอยากทำอะไรก็ได้ แต่ตอนนี้เรามีกฎกติกาของเขาอยู่แล้วเราก็ต้องเคารพกฎกติกาไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดก็ตามเราก็ต้องเคารพกติกา สังคมมันจะได้ดำเนินไปได้ดีแบบเรียบร้อย แต่ถ้าโรงเรียนกำหนดสีผม ลูกจะทำก็โอเค” (ผู้ปกครองคนที่ 9)

“บางครั้งมันก็จะมองดูว่าไม่สุภาพในสายตาคนอื่น หรือในสถานที่ต่าง ๆ ก็อย่างเงี้ยคือเราก็ต้องดูสภาพแวดล้อมหรือดูอะไรด้วย สถานการณ์ไหนที่เราควรพูด สถานการณ์ไหนที่เราควรทำ ในพวกสื่อต่าง ๆ มีคำหยาบพวกนี้เยอะ เราต้องสอนให้ลูกคิดว่า สถานการณ์ไหนเราควรพูดตอนไหน สอนให้ลูกรู้จักบทบาทของตนเอง” (ผู้ปกครองคนที่ 7)

ข้อมูลจากผู้นักเรียน

“ทำให้หนูต้องเป็นคนที่ดีในสายตาคนอื่นตลอดแล้วห้ามผิดพลาดเลย ถ้าหากผิดพลาดตรงไหนเนี่ยเราจะโดนแบบว่านินทาเราจะโดนโกรธไปตลอดอะไรเนี่ย” (นักเรียนคนที่ 5)

“ถ้าผมลงมือทำไปจริง ๆ เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง ผมก็ต้องรับผิดชอบนั่นเอง อาจจะเป็นการชดใช้การรักษาพยาบาล แต่ถ้าถามว่าถ้าน้องคนนั้นเสียชีวิต พวกผมก็ไม่สามารถรับผิดชอบตรงนั้นได้ไม่ไหวหรอก แต่ถ้าผมย้อนเวลาไปได้ ผมจะไม่ลงมือทำ” (นักเรียนคนที่ 9)

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ทั้งกล้าพูด กล้าคิด กล้ากระทำในสิ่งที่ควรปฏิบัติใน

สังคม และแสดงออกตามความรู้สึกของตนเองอย่างแท้จริง ผ่านการสะท้อนข้อมูลของตนเองและบริบทของสังคม และเลือกแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

ข้อมูลจากผู้ปกครอง

“เด็กรุ่นใหม่จะต้องไม่เป็นแบบนี้ถ้าคุณรู้อันนี้ไม่ดีคุณต้องไม่ทำแต่คุณต้องรู้ด้วยว่าสิ่งที่ตัวเองทำ ถึงไม่มีตำรวจเห็นคุณก็ต้องรู้ด้วยตัวเอง เพราะมันไม่ดี มันผิด ถึงยังไงก็ตามพวกคนที่ทำผิด พวกนี้เขา ต้องให้สังคมอะ เป็นตัวตัดสินให้ ต่อให้ไม่มีตำรวจมาเขาก็ต้องไม่ทำ” (ผู้ปกครองคนที่ 1)

“เวลาแม่เลี้ยงลูก แม่จะให้เขาคิดเองก็คือว่าทำอย่างนี้มันดีไหมคิดว่าทำสิ่งนี้แล้วดีหรือเปล่าคุณต้องตัดสินใจเองแล้วคุณแม่บอกว่าถ้าเด็กมีศักยภาพตรงนี้จะสามารถรับรู้ที่เคยอันนี้ไม่ดีอันนี้ดีคราวนี้มันก็คือตัวเขานั่นแหละเป็นตัวกรอง” (ผู้ปกครองคนที่ 3)

ข้อมูลจากผู้นักเรียน

“ถ้าผมจะเลือกอะไรสักอย่าง ผมมีหลักการง่าย ๆ สมมติว่า สิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น กินส้มแล้วมีวิตามินซี แล้วผมจะสูบบุหรี่ทำไม สูบไม่สูบกันดีไหมบุหรี่มันทำร้ายปอด” (นักเรียนคนที่ 9)

“โดนการสร้างภาพลักษณ์เหล่านี้ หนูจะคิด และกลั่นกรองก่อน ก่อนที่จะแสดงออกไปให้คนอื่นดู แต่ก่อนอื่นหนูต้องดูจากสถานการณ์ ดูสภาพแวดล้อม ดูคนอื่น ดูอายุ แบบว่า ดูว่าตัวเองต้องทำตัวอย่างไร เช่น แต่งตัวดูดีก่อนเลยคะ แต่งตัวให้มันดูดีให้มันเรียบร้อยไปเจอหน้าเพื่อน ถ้ายังไม่รู้จักหนูหนูจะเป็นคนนิ่งเลย ไม่พูด ไม่ยิ้ม พูดน้อย ถามคำตอบ คำประมาณนี้ สำหรับการเจอคนอื่น” (นักเรียนคนที่ 3)

2.2 ผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากผลการวิเคราะห์เอกสารกับผลการสัมภาษณ์

นิยามและองค์ประกอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับนิยามและองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นจากการวิเคราะห์เอกสาร มีรายละเอียดตามตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสารกับการสัมภาษณ์

อัตลักษณ์วัยรุ่น จากการวิเคราะห์เอกสาร	อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาจากการ สัมภาษณ์	สรุปอัตลักษณ์วัยรุ่นของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา
<p>นิยาม: การจัดการตนเองด้านพฤติกรรมที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม</p>	<p>นิยาม: การแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการใช้การประเมินกฎเกณฑ์ในสังคม และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม</p>	<p>นิยาม: พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม จากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม</p>
<p>องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่</p>	<p>องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน หมายถึง สิ่งที่ตนเองเข้าใจและยอมรับในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในบริบทของสังคม ซึ่งคิดก่อนที่ตนเองจะแสดงพฤติกรรมใดออกไปที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง</p>	<p>องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองที่มาจากเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองกับบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่</p>
<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคมที่เกิดจากการเข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม</p>	<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม หมายถึง การเข้าใจในบริบทแวดล้อมในสังคม ทั้งสิ่งที่สังคมต้องการจากตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม พร้อมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม</p>	<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับและเข้าใจบรรทัดฐานสังคม และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม</p>

ตาราง 5 (ต่อ) แสดงผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสารกับการสัมภาษณ์

อัตลักษณ์วัยรุ่น จากการวิเคราะห์เอกสาร	อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาจากการ สัมภาษณ์	สรุปอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออก ของตน หมายถึง พฤติกรรมการ แสดงออกของวัยรุ่นในการเลือก แนวทางการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมในสังคม ก่อนนำมา ตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมที่ สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และ เข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดง ออกไปในสังคม	องค์ประกอบที่ 3 รู้การ แสดงออกของตน หมายถึง เป็นการแสดงพฤติกรรมอย่าง เหมาะสม ทั้งกล้าพูด กล้าคิด กล้ากระทำในสิ่งที่ควรปฏิบัติใน สังคม และ แสดงออกตาม ความรู้สึกของตนเองอย่างแท้จริง ผ่านการสะท้อนข้อมูลของตนเอง และบริบทของสังคม และเลือก แสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม	องค์ประกอบที่ 3 รู้การ แสดงออกของตน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น ในการเลือกแนวทางการแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมเกิด จากการยอมรับและเข้าใจใน ก่อน ตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และ เข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดง ออกไป

จากตาราง 5 ผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากผลการวิเคราะห์เอกสารกับการสัมภาษณ์ พบว่า อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม จาก การเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) คือ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ ถึงความต้องการของตนเองที่มาจากเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ของ ตนเองกับบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับและเข้าใจบรรทัดฐาน สังคม และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม และ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออก ของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนว ทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมเกิดจากการยอมรับและเข้าใจใน ก่อนตัดสินใจแสดง พฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของ พฤติกรรมที่แสดงออกไป

2.3. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลจากการสังเคราะห์นิยามและองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมากำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

อัตลักษณ์วัยรุ่น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	พฤติกรรมบ่งชี้
องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองที่มาจากเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองกับบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ ได้ 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้ตามวัยของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้ 3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้ 4. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของตนเองกับบุคคลอื่นในสังคมในสถานการณ์นั้นๆ ได้ 5. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์นั้นๆ ได้
องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับและเข้าใจบรรทัดฐานสังคม และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนเข้าใจกฎระเบียบที่ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 4. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 5. ผู้เรียนสามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

ตาราง 6 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ที่ตามองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

อัตลักษณ์วัยรุ่น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	พฤติกรรมบ่งชี้
องค์ประกอบที่ 3 รู้การ แสดงออกของตน หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกของวัยรุ่น ในการเลือกแนวทางการแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมเกิด จากการยอมรับและเข้าใจใน ก่อน ตัดสินใจ แสดง พฤติกรรมที่ สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และ เข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดง ออกไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้ 2. ผู้เรียนสามารถถ่วงถ่วงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ตนเองควรกระทำภายใต้สถานการณ์นั้นๆได้ 4. ผู้เรียนสามารถคัดเลือกพฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อสถานการณ์นั้นๆได้ 5. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับตนเองและสถานการณ์นั้นๆได้ 6. ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมของตนเอง 7. ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆได้

จากตาราง 6 พฤติกรรมบ่งชี้ที่อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 17 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ และ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน มี 7 พฤติกรรมบ่งชี้

2.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของนิยาม องค์ประกอบ และ พฤติกรรมบ่งชี้ที่อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1 รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค และมีการปรับปรุงนิยาม และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังตารางที่ 7

ตาราง 7 แสดงผลการปรับปรุงนิยาม และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่น	อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่นภายหลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
<p>นิยาม พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม จากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม</p>	<p>นิยาม พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม ที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม</p>
<p>องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองที่มาจากเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองกับบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่</p>	<p>พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่</p>
<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับและเข้าใจบรรทัดฐานสังคม และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม</p>	<p>พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม</p>
<p>องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมเกิดจากการยอมรับและเข้าใจใน ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป</p>	<p>พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป</p>

จากตาราง 7 สรุปนิยาม และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภายหลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม ที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป

สำหรับผลการปรับปรุงพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการปรับปรุงพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

พฤติกรรมบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (เดิม)	พฤติกรรมบ่งชี้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) 1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ ได้ 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้ตามวัยของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้ 3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้ 4. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของตนเองกับบุคคลอื่นในสังคมในสถานการณ์นั้นๆ ได้ 5. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์นั้นๆ ได้	องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) 1. ผู้เรียนอธิบายเหตุผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ได้ 2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้ 3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้

ตาราง 8 (ต่อ) แสดงผลการปรับปรุงพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

พฤติกรรมบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (เดิม)	พฤติกรรมบ่งชี้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนเข้าใจกฎระเบียบที่ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 4. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 5. ผู้เรียนสามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ 	<p>องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้ 2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่
<p>องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้ 2. ผู้เรียนสามารถถ่วงถ่วงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ตนเองควรกระทำภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ได้ 4. ผู้เรียนสามารถคัดเลือกพฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อสถานการณ์นั้นๆ ได้ 5. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับตนเองและสถานการณ์นั้นๆ ได้ 6. ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมของตนเอง 7. ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆ ได้ 	<p>องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้ 2. ผู้เรียนสามารถถ่วงถ่วงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3. ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมที่ตนเองได้เลือกออกไป 4. ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆ ได้

จากตาราง 8 ผลการปรับปรุงพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่น
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับใช้ในการวิจัยมี
รายละเอียดดังนี้

พฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 3 องค์ประกอบ
ประกอบด้วย 17 พฤติกรรมบ่งชี้ หลังจากปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน มี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสามารถ
เชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้ 2) ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง
พฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้ 3) ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาท
หน้าที่ของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม มีพฤติกรรมบ่งชี้จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย 1)
สามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้ 2) สามารถ
วิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่
ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3) สามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบ
ของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ และ

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน มีพฤติกรรมบ่งชี้ 4 ข้อ
ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์
ในสังคมได้ 2) ผู้เรียนสามารถถ่วงรอกพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคม
ที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 3) ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมที่ตนเองได้เลือก
ออกไป 4) ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคม
นั้นๆ ได้

3. ผลการพัฒนาเครื่องมือวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.1 ผลการพัฒนาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีลักษณะ
เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบ 4 ตัวเลือก (4, 3, 2, 1) โดยในหนึ่งสถานการณ์ ประกอบด้วยการ
วัดพฤติกรรมบ่งชี้ของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ดัง
ตัวอย่าง

สำหรับคำถามข้อที่ 1 - 3

ขณะ เด็กชาย A กำลังกลับบ้าน แล้วเจอกลุ่มเพื่อนกำลังบุหรี่ยู่ที่บริเวณข้างห้องน้ำส้วนสาธารณะ และเพื่อนในกลุ่มได้ชวนให้นักเรียนลองสูบบุหรี่แบบใหม่ โดยเพื่อนบอก ว่า “บุหรี่ยี่ห้อนี้ดีนะ ไม่มีกลิ่น สูบไปก็ไม่มีใครรู้ แกรมสูบแล้วสมอกลง ”

1. จากเหตุการณ์ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนคิดอย่างไรกับการที่เพื่อนชวนสูบบุหรี่

ก. ลองหน่อยก็ได้ ไม่มีกลิ่น น่าจะหอม (1 คะแนน)

ข. ไม่ลอง เพราะ หลายคนบอกว่าสูบแล้วไม่ดี (3 คะแนน)

ค. ไม่ลองดีกว่า เด๋วมีคนมาเห็นจะถูกเอาไปฟ้องผู้ปกครองได้ (2 คะแนน)

ง. รู้สึกว่ามันยังไม่ใช่สำหรับตัวเองในตอนนี (4 คะแนน)

2. จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรอย่างใดกับการที่เพื่อนไปแอบสูบบุหรี่ที่ห้องน้ำส้วนสาธารณะ

ก. ก็เป็นที่สาธารณะก็สูบบุหรี่ได้ (1 คะแนน)

ข. ห้องน้ำสาธารณะเป็นที่ส่วนร่วม ไม่ควรสูบบุหรี่ (3 คะแนน)

ค. ถ้าสูบในที่ที่สูบบุหรี่ได้ก็ไม่ใช่ไร (2 คะแนน)

ง. มันไม่ควรสูบแต่แรกอยู่แล้ว ไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม (4 คะแนน)

3. ถ้าเด็กชาย A ไม่ไปสูบบุหรี่กับเพื่อน และต่อมาทำให้เพื่อนกลุ่มนั้นเลิกคบกับเด็กชาย A นักเรียนคิดว่าผลกระทบดังกล่าวมีผลอย่างไรต่อตัวของเด็กชาย A

ก. เลิกคบก็เลิกไม่เป็นไร A ทำแบบนี้ก็ไม่มีใครอยากคบด้วย (3 คะแนน)

ข. ลองสูบหน่อยก็ได้ เด๋วเพื่อนจะเลิกคบ (1 คะแนน)

ค. เด๋วค่อยไปบอกเหตุผลให้เพื่อนฟังอีกรอบที่โรงเรียน (4 คะแนน)

ง. เลิกยุ่งกับเพื่อนไปเลย เด๋วไปกระจายข่าวให้คนอื่น ๆ ให้เลิกคบ A (2 คะแนน)

3.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 รายละเอียดแสดงในภาคผนวก

3.2.2 ผลการตรวจสอบความความเที่ยง (Reliability) แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน เพื่อหาความเที่ยงของร่างแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ค่าความเที่ยง (Reliability) แบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.832 รายละเอียดแสดงในภาคผนวก

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 2) ผลการศึกษาสำรวจ (Pilot Study) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 2) ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดของผลการศึกษาดังนี้

1.1 รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับงานวิจัยนี้ ใช้แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ ประกอบด้วย แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism theory) มาออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่รวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมอย่างมาก ดังนั้นในการที่จะทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ และพร้อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จำเป็นต้องช่วยให้วัยรุ่นมีการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อจัดการกับสถานการณ์ ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น รวมไปถึงการสร้างตัวตน และการค้นหาตำแหน่ง(จุดยืน)ของตนในสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาวัยรุ่นตามแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่มุ่งเน้นให้วัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม (แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564, น. 11 - 14) แต่โลกในยุคปัจจุบันประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของสังคมสู่สังคมเสมือน การเพิ่มขึ้นของสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อความเสี่ยงของการเกิดปัญหาในวัยรุ่น และส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 1-5) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่เปิดกว้างต่อการรับวัฒนธรรมอื่นได้ง่ายมากขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นมีการเปิดรับค่านิยมสากลทั้งแบบตะวันตกและตะวันออก เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีความอิสระเสรีในการแสดงออกถึงตัวตนและความต้องการของตนเอง โดยไม่สนใจในคุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของสังคมที่อาศัยอยู่ ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาของตนเองและผู้อื่น ไม่สนใจกฎระเบียบของสังคม เพียงเพื่อแสดงความเป็นตัวตนตามกลุ่มเพื่อนหรือกระแสในสังคม โดยเฉพาะการแสดงออกที่ไม่มีการคิดถึงผลกระทบที่ตามมาต่อสังคม ปัญหาดังกล่าวมาจากการที่วัยรุ่นสับสนในตนเอง เกิดความไม่แน่นอนในตนเอง ขาดความมั่นใจในเป้าหมายของการแสดงออกในสังคม ไม่สามารถวางแผนการใช้ชีวิตในสังคมของตนเองได้ ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และมีโอกาสเกิดความล้มเหลวในระยะเวลาต่อมาของการใช้ชีวิตขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นในรูปแบบการเรียนรู้ โดยเน้นวัยรุ่นในช่วงอายุระหว่าง 14 -16 ปี ในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีปัญหามากที่สุด เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการหลายด้าน ที่สำคัญคือการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) เพื่อให้วัยรุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่วัยผู้ใหญ่ นอกจากนั้นในช่วงวัยนี้เป็น

ช่วงแห่งการพัฒนาและสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) โดยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) และ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) โดยรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่บนฐานคิดของฟูโกต์ แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) โดยมุ่งหวังว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่จะต้องดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมในสังคม ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นการแสดงถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

1.1.2 หลักการ

1) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคมภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย

2) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม

3) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง

4) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

1.1.3 วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

จำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 90 นาที

1.1.5 กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ของมิเชล ฟูโก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)

ของเบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ของไวท์ฮอตสกี ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานการณ์ทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง

ขั้นตอนที่ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ผู้เชี่ยวชาญส่งเสริมให้ผู้เรียน สะท้อนปัญหาและวิธีการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท

ขั้นตอนที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

บทบาทผู้สอน

1. เตรียมสถานการณ์ และอธิบายเพิ่มเติมเหตุการณ์ให้กับผู้เรียน
2. คอยดูแล กระตุ้น ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการ
3. สังเกต และนำผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนมาประเมินผลอัตลักษณ์ วิจารณ์ และติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน

1. ส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่ผู้สอนเตรียมมา และร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นที่เลือกมา

2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เลือกจากแนวคิดตนเอง และจากผู้อื่นนอกห้องเรียนและสื่อโซเชียล
3. มีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาหาข้อสรุป เพื่อตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา
4. อธิบายการวิธีการแก้ไขปัญหา และอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแต่ละวิธีที่เลือกมาในแก้ปัญหา

1.1.6 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมความพร้อม และ 8 กิจกรรม ดังนี้

- 1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม
- 2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน
- 3) แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน
- 4) แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า
- 5) แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกัน เราอยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี
- 6) แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เฮฮาพาว์นวาย
- 7) แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก (โกงข้อสอบ)
- 8) แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำแล้วจะทำไม่
- 9) แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่านยาก (จริงหรือไม่) สรุป วัยรุ่นน่านเป็นยากจริงไหม

1.1.7 สื่อการเรียนรู้

- 1) ใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน
  - ใบกิจกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้
    - 1.1 แผนการจัดกิจกรรมที่ 2
      - ใบกิจกรรม สามคำที่เป็นตัวเรา

- ไปกิจกรรม หมอดูหรือจะสู้เราเดา
- ไปกิจกรรม เรา รู้จักตัวเองดีหรือพอยัง

1.2 แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

- ไปกิจกรรม ชุดที่ฉันอยากได้
- ไปกิจกรรม แบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียน

1.3 แผนการจัดกิจกรรมที่ 4

- ไปกิจกรรม ตามหาเบาะแสของปัญหา
- ไปกิจกรรม สะท้อนสถานการณ์สู่ตนเอง
- ไปกิจกรรม มันเป็นปัญหาจริงหรือ

1.4 แผนการจัดกิจกรรมที่ 5

- ไปกิจกรรม สืบจากข่าว หาความจริง
- ไปกิจกรรม ใจเค้าใจเรา

1.5 แผนการจัดกิจกรรมที่ 6

- ไปกิจกรรม เจอแบบนี้จะทำอย่างไร

1.6 แผนการจัดกิจกรรมที่ 7

- ไปกิจกรรม เก่งหรือโง่
- ไปกิจกรรม ถ้ามใจเธอดู
- ไปกิจกรรม มันดีหรือไหมที่จะทำ

1.7 แผนการจัดกิจกรรมที่ 8

- ไปกิจกรรม จัดการมันเลย

1.8 แผนการจัดกิจกรรมที่ 9

- ไปกิจกรรม สรุปว่ามันยาก จริง หรือ ไม่

2. ไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน

3. ทำนายนิสัยประจำตัวตามวันเกิดจาก

<https://www.zazio.shop/predict-birthday-habits/>

4. สื่อวีดิทัศน์ คู่มือมนุษย์ EP.37 วิธีปฏิเสธ เมื่อเพื่อนชวนดูหนังหรือ

<https://www.youtube.com/watch?v=qMrmWsl9d30>

5. สื่อวีดิทัศน์ ความรุนแรงภายในโรงเรียน

www.youtube.com/watch?v=Y2JdH20sTpU

6. เกมส์ออนไลน์ จาก www.blooket.com

1.1.8 เครื่องมือวัดและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย รายละเอียดดัง
แสดงในภาคผนวก จ

1.1.8.1 แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
(สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก มีการให้คะแนน 1,
2, 3, 4 คะแนน จำนวน 30 ข้อ สำหรับประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นทั้ง 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ
องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม และองค์ประกอบที่ 3 รู้ การแสดงออกของตน
โดยเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

คะแนน	90 – 120	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์
คะแนน	60 – 89	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน
คะแนน	30 – 59	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์

โดยมีการแปลความหมายการประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์
วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแต่ละระดับ ดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่ผู้เรียน
ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และมีการยอมรับในการตัดสินใจในการเลือก
พฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคม จนสามารถเลือกตัวตนของตัวเองได้
อย่างแท้จริงในสังคม

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน หมายถึง ระดับที่ผู้เรียน
สามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ยังมีมีความผันผวนในการแสดงออกในสังคม โดยยังไม่มี
ความชัดเจนในการเลือกแสดงพฤติกรรมของตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และอาจถูกชักจูงจากสังคม
รอบข้างได้ง่าย

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่
ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่
เหมาะสมต่อวัยและบทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.1.8.2 ใบกิจกรรมสะท้อนสู่ตัวเรา สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน เป็น
เครื่องมือสำหรับประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน องค์ประกอบที่
2 รู้สังคม และองค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน ของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

1.1.8.3 แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้สอน บันทึกปัญหาและอุปสรรคหลังการจัดการเรียนรู้ หลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยประเด็นการบันทึกประกอบด้วย 1) ผลการจัดกิจกรรม 2) ปัญหาหรืออุปสรรค และ 3) ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงครั้งต่อไป

ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ร่างรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม ประกอบไปด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ วัตถุประสงค์ ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยได้นำไปตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในขั้นตอนต่อไป

1.2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.2.1 ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า ทุกแผนการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.67 - 5.00 รายละเอียดดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ประเด็นการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1	ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	หลักการของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
3	จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
5	ระยะเวลาการในการใช้รูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
6	เทคนิคที่ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	สื่อการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
8	เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ) แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
 วิทยาลัยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ประเด็นการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
9	แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ชั้นเตรียมความ	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
10	แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จัก ตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
11	แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของ ฉัน	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
12	แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
13	แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
14	แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เฮฮาพ่วนวาย	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
15	แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือ หลอก (โกง)	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
16	แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำ แล้วจะทำไม่	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
17	แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) สรุปรู วัยรุ่นมันเป็น ยากจริงไหม	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า

- 1.2.1.1 ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
 วิทยาลัยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า
- ด้านความเป็นมาของรูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่จะ
 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ สภาวะปัญหาเหมาะสมกับบริบทของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา

- ด้านหลักการของรูปแบบการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ
- ด้านจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับบริบท ของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา
- ด้านกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับ บริบทของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา
- ด้านระยะเวลาการในการใช้รูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมต่อ การนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้
- ด้านเทคนิคที่ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมในบริบทของ วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษา
- ด้านสื่อการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษา
- ด้านเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนมีความเหมาะสมต่อการ นำไปใช้เพื่อประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น ระดับมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2.1.2 ความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม

ประกอบด้วย 9 แผนการจัดกิจกรรม ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ชั้น เตรียมความพร้อม แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี แผนการจัด กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เฮฮาพารวุ่นวาย แผนการจัด กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก (โกงข้อสอบแผนการจัด กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำแล้วจะทำไม่ แผนการจัด กิจกรรมที่ 9 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) สรุป วัยรุ่นมันเป็นยากจริงไหม ซึ่งทั้ง 9 แผนการจัด กิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในร่างรูปแบบ การเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence: IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 รายละเอียดดังแสดงใน
ตาราง 10

ตาราง 10 แสดงผลประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1. ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
2. หลักการของรูปแบบการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
3. ระยะเวลาของรูปแบบการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4. แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5. แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมั่นใจ (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ตาราง 10 (ต่อ) แสดงผลประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
 วิทยาลัยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
6. แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7. แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8. แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เสพพาวุ่นวาย	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9. แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก (โกงข้อสอบ)	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ตาราง 10 (ต่อ) แสดงผลประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
 วิทยาลัยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
9.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7. แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10. แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำแล้วจะทำไม่	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในภาพรวมเพิ่มเติมดังนี้

- ปรับภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ในแผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน ในใบกิจกรรมเรารู้จักตนเองดีหรือพอ ยัง ควรให้ผู้เรียนเขียนลักษณะนิสัยด้วยตนเองในตอนแรกก่อน และค่อยให้คำศัพท์เกี่ยวกับนิสัยของผู้เรียนทีหลัง เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดในเกี่ยวกับตนเองก่อน และค่อยให้ตัวอย่าง

- ไบกิจกรรมที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ให้เปลี่ยนคำที่เป็นทางการ จากคำว่า นักเรียนคิด เป็น ท่านคิดว่า เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้ไปสัมภาษณ์เฉพาะนักเรียน แต่มีทั้งอาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้บริหาร

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงร่างรูปแบบการเรียนรู้ก่อนนำไปศึกษานำร่อง ดังนี้

ด้านภาษา

1. ไบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดกิจกรรม มีการปรับภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจให้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความจำเป็นต้องเขียนคำสั่งของไบกิจกรรมให้ง่ายขึ้น

2. กิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมควรปรับภาษาการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3. ไบกิจกรรมแบบสัมภาษณ์ ควรเปลี่ยนคำถามหัวข้อสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปสัมภาษณ์ผู้อื่น ตัวอย่างเช่น คำว่า นักเรียนคิด ให้เป็น ท่านคิดว่า เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้ไปสัมภาษณ์เฉพาะนักเรียน แต่มีทั้งอาจารย์ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารของโรงเรียน และควรชักชวนผู้เรียนถึงกิจกรรมการสัมภาษณ์ผู้อื่น

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ในกิจกรรม เรา รู้จักตนเองดีหรือพอยัง ควรให้ผู้เรียนวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของผู้เรียนก่อน แล้วให้ผู้เรียนเขียนลักษณะนิสัยด้วยตนเองไปกิจกรรม สามคำที่เป็นตัวเรา ก่อน และผู้สอนคอยแสดงคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับนิสัยของบุคคลทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตนเองได้เพิ่มขึ้น

2. ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยการนำร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองศึกษานำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เพื่อหาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคก่อนนำไปใช้จริง ในการทดลองศึกษานำร่องดำเนินตามแผนจัดกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เรื่อง เป็นวัยรุ่นนักร้อง (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน และแผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนักร้อง (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 บุหรี่ไฟฟ้าฉัน โดยแต่ละแผนการจัดกิจกรรมใช้ระยะเวลา 90 นาที ซึ่งใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 กิจกรรม สามารถสรุปผลการศึกษานำร่องได้ ดังนี้

1. **ด้านกิจกรรม** พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดได้เป็นอย่างดี

2. **ด้านเวลา** พบว่า เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในชั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นชั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องสะท้อนแนวคิดของตนเองกับผู้เชี่ยวชาญ จากการทดลองพบว่า ผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนแนวคิดค่อนข้างนาน ทำให้ระยะเวลาในชั้นตอนอื่นถูกลดทอดไป จึงควรมีการปรับปรุงระยะเวลาให้มีความเหมาะสมกับชั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น

3. **ด้านภาษา** พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจภาษาที่ใช้อธิบายในใบกิจกรรมการเรียนรู้ การอธิบายในกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถตอบคำถาม และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ได้

4. **สื่อและแหล่งเรียนรู้** พบว่า ใบกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน และใบสะท้อนสู่ตัวตน ผู้เรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ อีกทั้งผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมแบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียนกิจกรรมตามหาเบาะแสของปัญหา ได้เอง โดยผู้สอนยังไม่ได้สาธิตวิธีการดำเนินกิจกรรม แต่ในใบสะท้อนสู่ตัวตน ผู้เรียนบางคนเขียนค่อนข้างน้อยและเขียนผิดประเด็นตามวัตถุประสงค์ใบสะท้อนสู่ตัวตน ควรปรับปรุงให้ใบสะท้อนสู่ตัวตน มีภาษาที่เข้าใจง่าย และแบ่งเป็นบรรทัดย่อย ๆ ให้ผู้เรียนเขียนเพิ่มเติมให้มากขึ้น สื่อการเรียนรู้ที่เป็นวิดีโอ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสม และสื่อที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้

5. **ด้านการวัดและประเมินผล** พบว่า มีความเหมาะสม สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้

จากผลของการนำร่องรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาหลังจากนำไปศึกษานำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านกิจกรรม ด้านภาษา ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมต่อผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ในส่วนของด้านเวลา พบว่า เวลาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ใน ชั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น ควรเพิ่ม

ระยะเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาในการเกริ่นนำถึงเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ค่อนข้างนาน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีเวลาถามถึงปัญหาของตนเองค่อนข้างน้อย ดังนั้นในการนำร่องรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาหลังจากนำไปศึกษานำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรปรับปรุงในส่วนของคุณสมบัติการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับระยะเวลาในขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น และให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจากผลการทดลองศึกษานำร่อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนการนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภายหลังจากการนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 9 สัปดาห์ ผู้เรียนทำการประเมินในครั้งที่ 1, 4, 7 และ 9 โดยใช้แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.3 ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.1.1 อัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเปรียบเทียบกับก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยประเมินจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยอัตลักษณ์

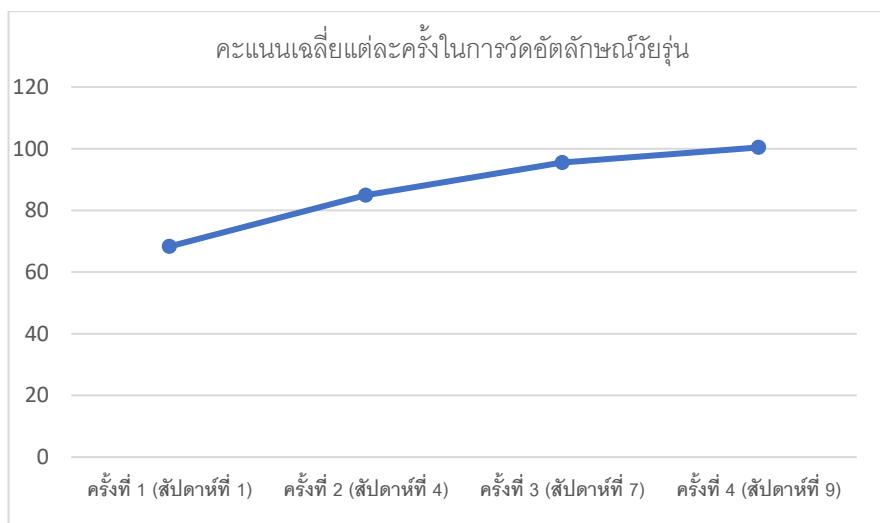
วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำแนกตามองค์ประกอบ 3) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยรวมจำนวน 4 ครั้งในสัปดาห์ที่ 1,4,7 และ 9 โดยมีคะแนนเต็ม 120 คะแนน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวม

การวัดผลในแต่ละสัปดาห์	$\bar{X}$	S.D.
สัปดาห์ที่ 1	68.3	0.960
สัปดาห์ที่ 4	84.9	0.992
สัปดาห์ที่ 7	95.5	0.849
สัปดาห์ที่ 9	100.4	0.702

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 สามารถอธิบายผลการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีคะแนนเต็มทั้งหมด 120 คะแนน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ครั้งที่ 1 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น สัปดาห์ที่ 1 ซึ่งเป็นการวัดผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.960 ครั้งที่ 2 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น สัปดาห์ที่ 4 ซึ่งผู้เรียนอยู่ในช่วงระหว่างการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 84.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.992 ครั้งที่ 3 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น สัปดาห์ที่ 7 ซึ่งผู้เรียนอยู่ในช่วงระหว่างการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.849 และครั้งที่ 4 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น สัปดาห์ที่ 9 ซึ่งอยู่ในช่วงสิ้นสุดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 100.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.702 แสดงว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา สามารถพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพิ่มขึ้นตลอดการจัดการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 11

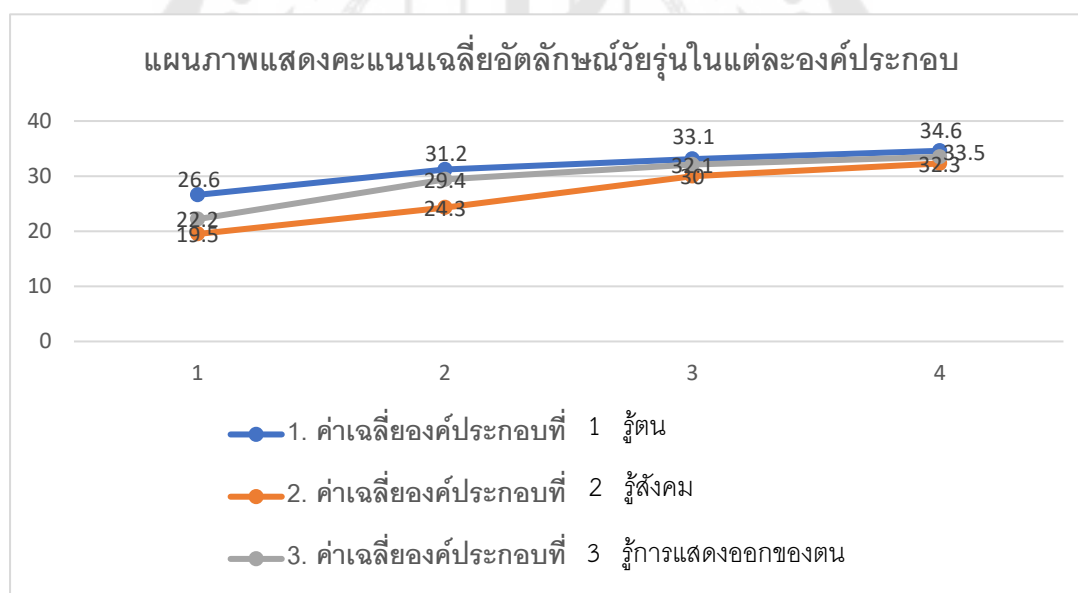

ภาพประกอบ 11 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นทั้ง 4 ครั้ง

3.1.1. ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำแนกตาม องค์ประกอบ จากผลการประเมินของผู้เรียนทั้ง 4 ครั้ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน มีค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นในครั้งที่ 1-4 เท่ากับ 26.6, 31.2, 33.1 และ 34.6 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.308, 0.338, 0.294 และ 0.225 ตามลำดับ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม มีค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นครั้งที่ 1-4 เท่ากับ 24.3, 30.0, 32.3 และ 26.5 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.318, 0.357, 0.295 และ 0.225 ตามลำดับ และองค์ประกอบที่ 3 รู้การ แสดงออกของตน มีค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นครั้งที่ 1-4 เท่ากับ 22.2, 29.4, 32.1 และ 33.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.298, 0.298, 0.260 และ 0.246 ตามลำดับ จากการประเมินของผู้เรียน ทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นมากที่สุดเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ตามรูปแบบ รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน และ องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 12 และภาพประกอบ 13

ตาราง 12 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นจำแนกตามองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	คะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบ อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4
1. ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ 1 ผู้ตน	26.6	31.2	33.1	34.6
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.308	0.338	0.294	0.225
2. ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ 2 ผู้สังคม	19.5	24.3	30.0	32.3
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.318	0.357	0.295	0.231
3. ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ 3 ผู้การแสดงออกของตน	22.2	29.4	32.1	33.5
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.298	0.298	0.260	0.246

ภาพประกอบ 12 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นรายด้าน ตามองค์ประกอบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยม

3.1.1.3 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำคะแนนอัตลักษณ์

วิทยุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 4 มาเปรียบเทียบกัน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยสถิติ t - test dependent ปราบกฎผลดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วิทยุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้ประเมิน	N	df	ก่อนการจัดการเรียนรู้		หลังการจัดการเรียนรู้		F	p-value
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ผู้เรียนประเมินตนเอง	35	68	68.3	0.96	100.43	0.702	258.31	<0.001

*p-value <0.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 13 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของอัตลักษณ์วิทยุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวมจากแบบวัดอัตลักษณ์วิทยุ ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3.1.2 พัฒนาการอัตลักษณ์วิทยุของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิทยุสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง

3.1.2.1 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำ (Repeated measurement)

การวิเคราะห์คะแนนอัตลักษณ์วิทยุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำ โดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง และขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วิทยุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละสัปดาห์	1005558.75	1	1005558.75	6564.077	<0.001*
ความคลาดเคลื่อน	73.671	15.994	4.606		

* p-value <0.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 14 พบว่าข้อมูลจากการวัดซ้ำ 4 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Mauchly's $W = 0.811$, Chi-square 6.838, $df = 5$, $p = .223$) และเมื่ออ่านค่า Epsilon ไม่พบว่ามีค่าใด = 1 แสดงว่าข้อตกลงเบื้องต้นได้รับการละเมิด ผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse - Geisser พบว่าหลังจากที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวัดซ้ำในช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 6564.077$, $df = 1$, $p\text{-value} = 0.000$)

3.1.2.2 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง จากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA Repeated Measurement) และเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD เพื่อดูความแตกต่าง ดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean	F	p-value
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละสัปดาห์	1005558.75	1	1005558.750	656.40	<0.001*
ค่าความคลาดเคลื่อน	5208.50	34	153.19		

* p-value <0.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 15 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยรวมทั้ง 4 ครั้ง ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่การเรียนรู้ ระหว่างการเรียนรู้ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่า F เท่ากับ 656.40 และ p-value เท่ากับ 0.000 หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากการวัดซ้ำในช่วงระยะเวลาแตกต่างกันมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยภาพรวม ด้วยวิธีการ LSD

ระยะเวลาประเมิน	Mean Difference	Std. Error	p-value
ครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 3	-25.943	2.162	<0.001*
ครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 4	-34.400	2.009	<0.001*
ครั้งที่ 2 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 1	14.543	1.862	<0.001*
ครั้งที่ 2 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 4	-19.857	2.513	<0.001*
ครั้งที่ 3 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 2	11.400	2.473	<0.001*
ครั้งที่ 4 เปรียบเทียบกับ ครั้งที่ 3	8.457	2.071	<0.001*

* p-value <0.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 16 พบว่าค่าของคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ครั้ง ตั้งแต่ก่อนการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนรู้ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามช่วงระยะเวลาของการทดลองพบว่าการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเมื่อจับคู่การประเมินในแต่ละครั้ง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางที่ 0.05 สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นเพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง

3.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์

ระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 3 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 90 -120 ระดับ 2 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 60 – 89 และระดับ 1 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 30 – 59 จากผลการประเมินของผู้เรียน ทั้งหมด 4 ครั้ง พบการเปลี่ยนแปลงระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัศึกษาดังแสดงในตาราง 18

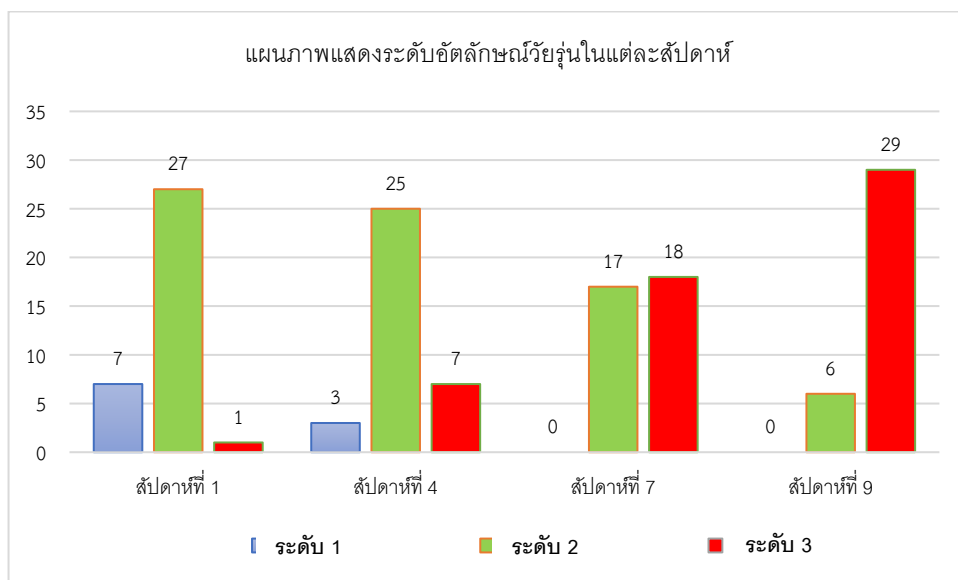

ตาราง 17 แสดงระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (N = 35)

ผลการเรียนรู้	ระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา			
	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับ	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
ครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1)	30 - 59	1	7	20.0
	60 - 89	2	27	77.1
	90 - 120	3	1	2.9
ครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 4)	30 - 59	1	3	8.6
	60 - 89	2	25	71.4
	90 - 120	3	7	20.0
ครั้งที่ 3 (สัปดาห์ที่ 7)	30 - 59	1	0	0
	60 - 89	2	17	48.6
	90 - 120	3	18	51.4
ครั้งที่ 4 (สัปดาห์ที่ 9)	30 - 59	1	0	0
	60 - 89	2	6	17.1
	90 - 120	3	29	82.9

จากตาราง 17 พบว่า ในการประเมินครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่าส่วนใหญ่ผู้เรียนอยู่ในระดับ 2 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน ร้อยละ 77.1 ครั้งที่ 2 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นในสัปดาห์ที่ 4 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนอยู่ในระดับ 2 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอนลดลงเป็นร้อยละ 71.4 และมีผู้เรียนที่อัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับ 3 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.0 ครั้งที่ 3 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นในสัปดาห์ที่ 7 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ พบว่า ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับ 3 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51.4 ส่วนระดับ 2 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอนลดลงอยู่ที่ร้อยละ 48.6 และครั้งที่ 4 เป็นการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นในสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งอยู่ในช่วงสิ้นสุดการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3 อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ถึงร้อยละ 82.9 และมีผู้เรียนร้อยละ 17.1 มีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับ 2 ระดับไม่แน่นอน จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์วัยรุ่นระดับในสมบูรณ์ได้มากกว่าร้อยละ 80 เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้

รูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 แสดงระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละช่วงเวลาของ
การประเมิน

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์
วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พิจารณาจาก 1) สัมภาษณ์ผู้เรียนและอาจารย์และ
ผู้บริหารโรงเรียน และ 2) แบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1. ผลการวิเคราะห์แบบบันทึกหลังการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2.1.1 ความรู้สึกของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่
มีความรู้สึกสนุกสนานกับการจัดกิจกรรม ชอบที่ได้ไปสัมภาษณ์เรื่องที่ไม่เคยพูดคุยกับคนใน
ครอบครัว รุ่นพี่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารของโรงเรียน ชอบการแสดงบทบาทสมมติที่เกิดขึ้น
ในชีวิตจริงของเพื่อนและแสดงวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ ชอบที่ได้ได้วาทะกับเพื่อนทำให้ตนเอง
ได้ฟังความคิดที่เป็นคนละฝั่งกับของตนเอง และชอบที่แลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้เปิด
แนวความคิดที่หลากหลายให้กับตนเอง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของผู้เรียนดังนี้

“รู้สึกสนุกครับ กับการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ก็เพราะแต่ละสัปดาห์ กิจกรรมวนไปไม่ซ้ำกัน และทุกกิจกรรมได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกับคนอื่น ๆ ในโรงเรียน” (ผู้เรียนคนที่

1)

“ชอบในกิจกรรมมากเลยคะ ได้ความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่เราพบเจอใน สถานการณ์ชีวิตประจำวัน พร้อมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนที่อยู่ต่างวัยกับตนเอง” (ผู้เรียน คนที่ 2)

“ชอบเวลาที่ได้ไปสัมภาษณ์คนอื่น ๆ ทำให้ได้รับฟังความคิดของคนอื่นที่ แตกต่างจากเรา” (ผู้เรียนคนที่ 3)

“ชอบมาก โดยเฉพาะตอนให้แสดงละคร เพราะผมได้แสดงในบทบาทที่ผมเคย เจอในชีวิตจริง และได้ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มในการหาวิธีแก้ไขสถานการณ์ได้” (ผู้เรียนคนที่ 4)

“ชอบเวลาที่ครูเชิญผู้เชี่ยวชาญมาพูดคุย ทำให้ได้แลกเปลี่ยนเรื่องราวที่ไม่ เคยเจอ พร้อมกับได้ฟังวิธีการรับมือที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้” (ผู้เรียนคนที่ 5)

“ชอบตอนโต่วาที่ เพราะสนุกที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดคนละฝั่งกับตนเอง อีกทั้งยังได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนที่เราไม่เคยรู้มาก่อน” (ผู้เรียนคนที่ 6)

3.2.1.2 ผลการสัมภาษณ์ในสิ่งที่ผู้เรียนอยากให้มีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติม จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ พบว่าผู้เรียนอยากให้มีเวลาเพิ่มขึ้นในส่วนของ ผู้เชี่ยวชาญ เพราะทำให้ได้แลกเปลี่ยนแนวทางใหม่ๆ ผู้เรียนบอกว่าบันทึกกิจกรรมมีจำนวน มาก แต่อยากให้มีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น และอยากให้มีเวลากิจกรรมช่วงเล่นละครและโต่วาที่ ดัง ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของผู้เรียนดังนี้

“เพิ่มเวลาตอนเจอผู้อำนวยการ กับรองผู้อำนวยการได้ใหม่ เพราะพูดสนุก และได้แนวคิดของมุมมองคนละ gen กันครับ” (ผู้เรียนคนที่ 7)

“อาจารย์ครับผมชอบตอนเล่นละครและโต่วาที่ ผมอยากให้อาจารย์เพิ่มเวลา อีก เพราะผมว่ามันสนุกดี” (ผู้เรียนคนที่ 8)

“หนูว่ากิจกรรมก็ดีนะ แต่ตอนเขียนใบกิจกรรม มันเยอะไป” (ผู้เรียนคนที่ 9)

“อยากให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตเยอะ ๆ เพราะจะได้ เตรียมตัวรับมือก่อน” (ผู้เรียนคนที่ 10)

3.2.2.3 ความรู้สึกของอาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ เพราะได้รู้จักแง่คิดที่ หลากหลายจากผู้เรียนก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมทั้งพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีออกไปในสังคม บาง

กิจกรรมยังทำให้ผู้เรียนได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง เป็นกิจกรรมที่ดีมากเพราะทำให้ผู้เรียนมีการปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์กับสังคมที่หลากหลายเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนดังนี้

“เป็นกิจกรรมที่ดีเพราะทำให้นักเรียนได้รู้จักแง่คิดที่หลากหลายรูปแบบ ก่อนที่จะทำอะไรลงไปต่างๆ ทั้งพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี มุมมองของเพื่อน รุ่นพี่ และอาจารย์” (ผู้บริหารโรงเรียนท่านที่ 1)

“เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำแล้วดีหรือไม่ดี แล้วดี ดียังไง และถ้าไม่ดี ไม่ดียังไง” (อาจารย์ท่านที่ 1)

“บางกิจกรรมทำให้นักเรียนที่ได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง ซึ่งมีเหตุผลประกอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในสังคม เพราะบางคนคิดเหมือนเรา และบางคนคิดต่างจากเรา สิ่งที่สำคัญก็คือ นักเรียนจะต้องรู้จักฟังและเอาสิ่งเหล่านั้นกลับมาทบทวนก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไป” (ผู้บริหารโรงเรียนท่านที่ 2)

“กิจกรรมที่ทำให้การปรับตัวของนักเรียนในทุกสถานการณ์กับสังคมที่หลากหลาย เพื่อให้ตัวเองอยู่รอด และไม่เบียดเบียนผู้อื่นตามสิทธิของตนเอง โดยถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคมปัจจุบัน” (อาจารย์ท่านที่ 2)

“เป็นกิจกรรมที่ดี ที่ทำให้เด็กได้ตระหนักรู้ตนเองก่อนที่เกิดจะเกิดเหตุการณ์จริงในสถานการณ์ในสังคม เพื่อให้เด็กๆ ได้เตรียมตัวก่อนกับเจอกับตนเองในอนาคต พร้อมกับได้รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นก่อน” (อาจารย์ท่านที่ 3)

“ครูชอบนะ บางกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเกิดการวางตัวกับเพื่อน กับครู กับคนในครอบครัว และอาจารย์” (ผู้บริหารโรงเรียนท่านที่ 3)

“รูปแบบการสอนแบบนี้สามารถไปปรับใช้กับทุกระดับชั้นตั้งแต่ ม.1 - ม.6 เพราะการที่เด็กได้เรียนรู้ตนเอง สังคม และการแสดงออกที่เหมาะสม จะเป็นส่งเสริมภาพลักษณ์ของเด็ก และส่งเสริมให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนให้ดีขึ้นไปอีก” (ผู้บริหารโรงเรียนท่านที่ 4)

3.2.2 ผลการวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน

ผลการวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน พิจารณาจากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งของผู้สอน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.3.1 ผลการจัดกิจกรรม พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดได้เป็นอย่างดี

3.2.3.2 ปัญหา / อุปสรรค พบว่า

1) ในช่วงสัปดาห์แรก ผู้เรียนจะใช้ระยะเวลาในแต่ละขั้นค่อนข้างนาน เนื่องจากผู้เรียนยังไม่คุ้นชินกับกิจกรรม อาทิเช่น การสัมภาษณ์ การแสดงบทบาทสมมติ และการโต้วาที และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ถนัดการเขียนบรรยาย และนี่ผู้เรียนบางคนไม่อ่านคำสั่งในใบกิจกรรมทำให้ไม่เข้าใจ ซึ่งส่งผลให้ไปใช้เวลาของกิจกรรมในขั้นต่อไป

2) การทำกิจกรรมในช่วงแรก ผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาเกิรนนานก่อนที่จะเข้าสู่การแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน ส่วนในกิจกรรมสัมภาษณ์ผู้เรียนในกลุ่มเดียวกันทำการสัมภาษณ์คนเดิมซ้ำกันทำให้ได้ข้อมูลที่ซ้ำซ้อน และในกิจกรรมโต้วาทีผู้เรียนทั้งสองฝ่ายใช้คำหยาบคายเพื่อให้อีกฝ่ายเสียสมาธิในการโต้วาที

3.2.3 ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข ดังนี้

1) หลังจากช่วงสัปดาห์แรกผ่านไป ผู้สอนอธิบายข้อคำถามในแต่ละใบกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในข้อคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายความคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้สอนปรับเปลี่ยนใบกิจกรรมให้มีข้อบรรทัดในการเขียนที่น้อยลง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเขียนเป็นข้อ ๆ ได้ ผลของการปรับใบกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจในใบกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการบันทึกลงในใบกิจกรรมได้เพิ่มมากขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์ต่อไป

2) การที่ผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาเกิรนนานก่อนเข้าสู่การแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน ผู้สอนได้พูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญให้เข้าประเด็นในการแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน ส่วนในการเกิรนนำผู้สอนได้อธิบายในช่วงก่อนที่ผู้เชี่ยวชาญจะเริ่มแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน ผลของการปรับระยะเวลาผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อมา ทำให้ผู้เรียนและผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาแลกเปลี่ยนข้อมูลเพิ่มมากขึ้น

3) ช่วงแรกที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ หรือเริ่มกิจกรรมการโต้วาที ผู้สอนได้ตั้งกฎกติกาในการแสดงบทบาทสมมติและการโต้วาที โดยการแสดงบทบาทสมมติ ถ้ากลุ่มใดล้อเลียนกลุ่มเพื่อนจะโดนลดเวลา และในการโต้วาทีฝ่ายใดพูดอีกฝ่ายต้องฟัง และถ้าเกิดมีการพูดจาล้อเลียน หรือใช้คำหยาบกับอีกฝ่ายจะลดเวลาการโต้วาที ผลของการตั้งกฎกติกาส่งผลให้กิจกรรมสามารถลุล่วงไปได้ด้วยดี และทำให้ขั้นตอนของกิจกรรมอื่น ๆ เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้

ผลของการนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นที่

ออกแบบมาเป็นลักษณะการกระทำแบบตอกย้ำซ้ำทวนส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ฝังอยู่ในผู้เรียน และจากการวิจัยพบว่าเมื่อผู้เรียนคุ้นชินกับกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความไวต่อสถานการณ์ รู้ว่าจะต้องทำอะไร เพื่อให้การแสดงออกทางพฤติกรรมของตนเหมาะสมสอดคล้องพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในสังคม ซึ่งส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ในสังคม

3.3 ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลจากการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำผลการประเมินร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีประเด็นรายละเอียดดังแสดงใน ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 แสดงประเด็น ข้อค้นพบ และผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประเด็น	ข้อค้นพบ	การปรับปรุงรูปแบบ ฯ
1. การจัดการเรียนรู้	1. เพิ่มเวลาให้ผู้เรียนบันทึกใบกิจกรรมเพิ่มเติม และควรลดการบันทึกใบกิจกรรมบางกิจกรรม 2. กิจกรรมการแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญควรลดระยะเวลาการเกริ่นนำของผู้เชี่ยวชาญ และเพิ่มระยะเวลาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน 3. ผู้เรียนบันทึกใบสะท้อนตัวเราได้ไม่ครบทุกหัวข้อ และบันทึกใบกิจกรรมอื่น ๆ ได้น้อย	1. กำหนดเวลาระหว่างดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสมต่อผู้เรียน และเพิ่มเวลาในการบันทึกใบกิจกรรมระหว่างเรียนสำหรับผู้เรียน 2. ก่อนเริ่มแต่ละแผนการจัดการจัดกิจกรรมได้ ดำเนินการสรุปสาระสำคัญกับผู้เชี่ยวชาญ ก่อนเริ่มการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้เรียน 3. ปรับเปลี่ยนใบกิจกรรมให้มีบรรทัดที่น้อยลง และเพิ่มหัวข้อย่อยให้ผู้เรียนได้บันทึกเป็นข้อย่อย ๆ ตามที่ตนเองรู้สึก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 18 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 9 กิจกรรม สามารถพัฒนาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาได้ รายละเอียดหลังการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังแสดงในภาคผนวก ข

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาวัยรุ่น
- ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการศึกษานิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่น

ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 2) ผลการพัฒนาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ผลการศึกษานิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน และผู้ปกครองนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าเท่ากับ 1 ภายหลังจากปรับปรุงนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

นิยามอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม ที่เกิดจากการเข้าใจตนเอง และผู้อื่นภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเองเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

โดยที่แต่ละองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรู้ตน ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

ได้

1.1 อธิบายเหตุผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์

1.2 สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้

1.3 สามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) ประกอบด้วย 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

2.1 สามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้

2.2 สามารถวิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้

2.3 สามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

2.4 ผู้เรียนสามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตัวตน (Know your expression) ประกอบด้วย 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

3.1 ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้

3.2 ผู้เรียนสามารถถ่วงรองพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้

3.3 ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมที่ตนเองได้เลือกออกไป

3.4 ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆได้

1.2 ผลการพัฒนาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัศึกษามีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบ 4 ตัวเลือก (4, 3, 2, 1) จำนวน 30 ข้อ โดยในหนึ่งสถานการณ์

ประกอบด้วยการวัดพฤติกรรมบ่งชี้ของอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้วยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Cronbach's alpha coefficient) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.832

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พัฒนาจากแนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ทั้งนี้โครงสร้างรูปแบบ การเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 9 แผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ 8 สัปดาห์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

หลักการ

1) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคมภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย

2) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม

3) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง

4) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ของมิเชล ฟูกู ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)

ของแบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ของไวท์ฮีดสกี ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่นักเรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมและร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันนำวิธีการจัดการปัญหาของตนเองไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่ผู้เรียนคิดว่าจะมีความชำนาญต่อการจัดการปัญหา และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาปรับใช้กับของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 9 แผนการจัดกิจกรรม

- 1) แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ชั้นเตรียมความพร้อม
- 2) แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น ในทุก ๆ วัน
- 3) แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดโน้ตของฉันทัน
- 4) แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า
- 5) แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกัน เราอยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี

- 6) แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่)
ตอนที่ 4 เฮฮาพ่าวุ่นวาย
- 7) แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก(โกงข้อสอบ)
- 8) แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันทจะทำแล้วจะทำไม
- 9) แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) สรุป วัยรุ่นนัมนัมนายกจริงไหม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก มีการให้คะแนน 1, 2, 3, 4 คะแนน จำนวน 30 ข้อ สำหรับประเมินอัตลักษณ์วัยรุ่นทั้ง 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตนเอง องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม และองค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน โดยเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

คะแนน 90 – 120	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์
คะแนน 60 – 89	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน
คะแนน 30 – 59	หมายถึง	ผู้เรียนมีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์

โดยมีการแปลความหมายการประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแต่ละระดับ ดังนี้

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับสมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง และมีการยอมรับในการตัดสินใจในการเลือกพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคม จนสามารถเลือกตัวตนของตัวเองได้อย่างแท้จริงในสังคม

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่แน่นอน หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ยังมีความผันผวนในการแสดงออกในสังคม โดยยังไม่มีความคิดเห็นในการเลือกแสดงพฤติกรรมของตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และอาจถูกชักจูงจากสังคมรอบข้างได้ง่าย

อัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับไม่สมบูรณ์ หมายถึง ระดับที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อวัยและบทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2.2 ผลการศึกษานำร่อง (Pilot study) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เพื่อหาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการเรียนรู้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคก่อนนำไปใช้จริง ดำเนินการทดลองจำนวน 3 แผนการจัดกิจกรรม ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน และแผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมัธยม (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 บุหรี่ไฟฟ้าฉัน โดยแต่ละแผนการจัดกิจกรรมใช้ระยะเวลา 90 นาที ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสอนทั้งหมด 2 สัปดาห์ ผลการศึกษานำร่อง พบว่า ด้านกิจกรรม ด้านเวลา ด้านภาษา สื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ ทั้งนี้มีการปรับปรุงด้านระยะเวลาให้มีความเหมาะสมกับชั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น และให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงใบสะท้อนผู้ตัวตนให้มีภาษาที่เข้าใจง่าย และแบ่งเป็นบรรทัดย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเพิ่มเติมให้มากขึ้น ซึ่งจากผลการทดลองศึกษานำร่อง ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนการนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.1 ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีต่อผู้เรียนเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยประเมินจากการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า คะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

3.2 ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ที่มีต่อผู้เรียนตามช่วงเวลาทดลอง โดยประเมินจากแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น ก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ ระหว่าง และเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ครั้ง พบว่า คะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัต

ลักษณะวัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

3.3 ผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นสมบูรณ์ ร้อยละ 82.9

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการอภิปราย ออกเป็น 3 ประเด็น ตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากผลการศึกษาคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทำให้ได้นิยาม และองค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1.1 การศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการภายใต้แนวคิดอัตลักษณ์ของมิเชล ฟูกูต์ ซึ่งเป็นแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) ที่การสร้างอัตลักษณ์เปรียบเสมือนการสร้างตัวตนที่ไม่ใช่ลักษณะทางกายภาพของบุคคล ไม่ใช่ลักษณะนิสัยของบุคคล และไม่ได้ติดตัวบุคคลตลอดไป แต่เป็นลักษณะของบุคคลที่ผสมผสานระหว่างตัวตนกับยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้แต่ละบุคคลเกิดการสะท้อนมุมมองของตนเองกับแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อตนเองในสังคม ร่วมกับการสะท้อนบริบทของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อให้บุคคลเข้าใจแนวทางปฏิบัติที่สังคมต้องการ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนการแสดงออกของตนเองให้เหมาะสมกับทุก ๆ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น การที่บุคคลจะสร้างลักษณะของตนเองขึ้นมาใหม่ในสังคม จะเกิดจากการสะท้อนคิดด้านตนเอง ด้านสังคม และด้านการแสดงออก เพื่อที่จะหล่อหลอมตนเองขึ้นมาใหม่ภายใต้บริบทของสังคม สอดคล้องกับแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ในประเทศไทยของ อภิญา เพ็ญฟูสกุลที่พบว่า อัตลักษณ์ทางสังคม (Society identity) หมายถึง อัตลักษณ์ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการสะท้อนมุมมองระหว่างตัวตนของบุคคลกับบริบทของแต่ละสังคม ซึ่งสังคมจะเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติที่สังคมกระทำร่วมกัน ส่งผลให้บุคคลเกิดการรับรู้ วิเคราะห์ และหล่อหลอมตัวตนขึ้นมาภายใต้สถานการณ์ในสังคม ก่อนจะนำมาตัดสินใจและหล่อหลอมเป็นตัวตนของตนเอง พร้อมกับแสดงภาพลักษณ์ของตนเองที่หลากหลายภายใต้บรรทัดฐานของสังคม และส่งเสริมปลูกจิตสำนึกต่าง ๆ ร่วมกันของบุคคลในสังคม ส่งเสริมให้

บุคคลเกิดคุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม(อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2543 : 5) ซึ่งจากการศึกษานี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อัตลักษณ์จะขึ้นอยู่กับภาพลักษณ์ของตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ และส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบในมุมมองของตนเอง บุคคลอื่น และแนวทางปฏิบัติของสังคมที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ รู้ตน (Know your self) รู้สังคม (Know your society) และรู้การแสดงออกของตน (Know your expression) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบเป็นส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นภายใต้บริบทสังคม และเมื่อนำมายืนยันคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วัยรุ่นอายุระหว่าง 13 - 18 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยที่กระบวนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยอธิบายคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย รวมถึงกระบวนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าและการตรวจสอบความตรงของการตีความด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นการยืนยันถึงความน่าเชื่อถือการได้มาของคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

1.2 องค์ประกอบอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการศึกษานี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบอธิบายอัตลักษณ์วัยรุ่นได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) ในการรับรู้ตนเองเป็นการทำให้วัยรุ่นวิเคราะห์ตนเองจากสถานการณ์ บทบาทหน้าที่ตามวัยของตน และเป้าหมายของสถานการณ์นั้น ๆ ในสังคม โดยการรู้ตนเป็นองค์ประกอบแรกของอัตลักษณ์วัยรุ่น โดยที่วัยรุ่นจะต้องรับรู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเองก่อนที่จะการแสดงพฤติกรรมใดๆ ออกไปในสังคม และเป็นพฤติกรรมที่จะต้องสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองภายใต้สถานการณ์ในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) ที่การสร้างอัตลักษณ์เกิดจากการรับรู้ตัวตนว่า “ตนเองเป็นใคร มีหน้าที่อะไร และต้องการอะไร” เมื่อตนเองอยู่ในสังคม รวมไปถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมผ่านมุมมองของตัวตนจากสิ่งที่เป็นอยู่ เพื่อให้ได้เป้าหมายของตนเองก่อนแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม และเมื่อบุคคลสามารถรับรู้ตนเองได้จะส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ถึง

แนวทางปฏิบัติระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งส่งผลให้บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้ และปฏิบัติไม่ได้ เกิดการยอมรับในความเป็นตัวตนในสังคม พร้อมกับการยอมรับถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม (อภิญา เพ็ญฟูสกุล. 2546) ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ปกครอง ที่กล่าวว่า “เด็กรุ่นใหม่จะต้องรู้อันนี้ดีหรือไม่ดี ต้องรู้ว่าอันไหนควรทำ อันไหนไม่ควรทำ แต่ต้องรู้ด้วยตัวเองถึงไม่มีตำราให้เห็นก็ต้องรู้ด้วยตัวเอง” (ผู้ปกครองคนที่ 1)

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your society) การรู้สังคมทำให้วัยรุ่นเข้าไปร่วมสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยวัยรุ่นเกิดรับรู้ถึงกฎเกณฑ์ของสังคมทั้งจากกฎหมายที่ถูกกำหนดขึ้นและกฎระเบียบที่สังคมยอมรับร่วมกัน พร้อมทั้งการประเมินพฤติกรรมของตนเองที่สามารถปฏิบัติได้และไม่ได้ รวมถึงการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลังจากแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม การรู้สังคมของวัยรุ่นทำให้ก่อนที่วัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไปในสังคม วัยรุ่นจะต้องวิเคราะห์ถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม ทั้งสิ่งที่สังคมต้องการจากตนเองภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม พร้อมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อให้ตนเองประเมินถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมากับตนเอง และให้ตนเองยอมรับถึงพฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติต่อสถานการณ์ในสังคมนั้น ๆ สอดคล้องกับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านกระบวนการกลมกลืนทางสังคม (Socialization process) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมผ่านมุมมองระหว่างสังคมและบุคคล ที่ส่งผลให้บุคคลเกิดการประเมินและยอมรับในกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่สังคมกระทำตามกันมาในสังคม โดยแบ่งเป็น 1) การปลูกฝังระเบียบวินัยในสังคม (Basic discipline) ซึ่งทำให้บุคคลยอมรับในกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด จากการที่ตนเองแสดงพฤติกรรมใดออกไปในสังคม ถึงแม้เป็นพฤติกรรมที่ไม่เต็มใจแสดงออกไป บุคคลนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และไม่ถูกสังคมรังเกียจ 2) การกำหนดบทบาทในสังคม (Social role) เมื่อบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม บุคคลจะเกิดการเรียนรู้บทบาทของตนผ่านบุคคลอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาท หน้าที่ และวัยของบุคคลนั้น ๆ โดยผ่านการประเมินบทบาทของตนเองตามที่สังคมเป็นผู้กำหนดให้ก่อนแสดงพฤติกรรมออกไป 3) การปลูกฝังความมุ่งหวังของสังคม (Aspiration) บุคคลจะเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นแนวปฏิบัติของสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับและแสดงพฤติกรรมที่สังคมให้คุณค่าแก่การปฏิบัติของพฤติกรรมนั้น ๆ และ 4) ทักษะบุคคล (Skill) เป็นการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมที่สังคมยอมให้ปฏิบัติตามกันมา (Broom & Selznick. 1958) เมื่อวัยรุ่นมีการรู้สังคมส่งผลให้วัยรุ่นมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีและแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับนั้นจะต้องแสดงออกมาโดยไม่มีการแสวงหาหรือเมื่อทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะไม่มี

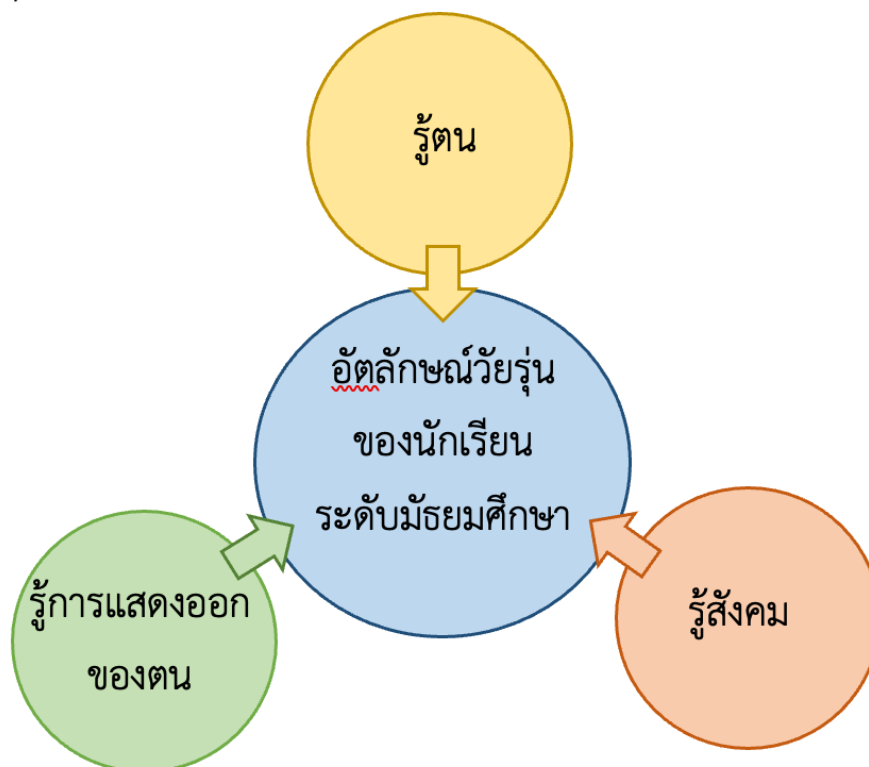
ผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติของตนเองและคนในสังคม (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530, น. 30 - 33) ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ปกครอง ที่กล่าวว่า “พวกหนูก็ได้สิทธิ์ที่จะทำ ก็ทำเลย อยากทำอะไรก็ได้ แต่ตอนนี้เขามีกฎกติกาของเขาอยู่แล้วในสังคม เราก็ต้องเคารพกฎกติกาไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดก็ตามเราก็ต้องเคารพกติกา สังคมมันจะดำเนินไปได้ดีแบบเรียบร้อย” (ผู้ปกครองคนที่ 3)

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression)

การรู้การแสดงออกของตน ช่วยให้วัยรุ่นสามารถประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับตนเอง ที่เกิดจากการวิเคราะห์และคัดเลือกพฤติกรรมที่ตนสามารถปฏิบัติได้และไม่ได้ในแต่ละสถานการณ์ในสังคม ก่อนนำมาปรับเปลี่ยนเป็นการแสดงออกของตนเองในสังคม นอกจากนั้นการรู้การแสดงออกของตนยังช่วยให้วัยรุ่นสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและสอดคล้องกับเป้าหมาย บทบาท หน้าที่ และวัยของวัยรุ่น โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมพร้อมการเข้าใจและยอมรับในผลกระทบที่จะส่งผลหลังแสดงพฤติกรรมออกไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างภาพแทนในสังคม (Representation) โดยการสร้างอัตลักษณ์เป็นการสร้างภาพแทนของตนเองที่เกิดจากการวิเคราะห์และประเมินในสิ่งที่สังคมต้องการให้บุคคลปฏิบัติตาม ทั้งบทบาท หน้าที่ และวัยของตนในลักษณะรูปแบบต่างๆ ก่อนนำมาเปลี่ยนแปลงในตัวตนของบุคคล ส่งผลในการแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคมได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ ดังนั้นอัตลักษณ์จึงเป็นลักษณะของการแสดงออกที่บุคคลสร้างออกไปตามที่สังคมเป็นผู้กำหนดทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และความสัมพันธ์ในสังคม ที่ช่วยให้วัยรุ่นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นไปตามที่สังคมได้มอบบทบาทไว้ให้ (อภิญา เพ็ญพูนกุล, 2546) สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักเรียนที่กล่าวว่า “ต้องดูความเหมาะสมของตนเอง บทบาทตนเอง และสภาพแวดล้อมของตนเอง โดยต้องดูด้วยว่า อยู่ที่ไหนก็ตามก็ต้องหาความเหมาะสมของตนเองในแต่ละสถานที่ ก่อนที่จะตัดสินใจทำลงไป” (นักเรียนคนที่ 3)

ทั้งนี้ความสัมพันธ์ของทั้ง 3 องค์ประกอบกับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แสดงได้ดังแสดงในภาพประกอบ 13 ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบแสดงถึงคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในช่วงอายุ 13 - 18 ปี เป็นช่วงวัยที่ต้องการความเป็นอิสระในการดำรงชีวิต ต้องการหลุดพ้นจากการควบคุมของครอบครัว เพื่อที่จะสร้างตัวตนของตนเองขึ้นมาใหม่ที่เป็นภาพลักษณ์ของผู้ใหญ่

ประกอบกับความต้องการในค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง จากเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม (Mims & Williams. 2020)

ภาพประกอบ 14 ความสัมพันธ์ของทั้ง 3 องค์ประกอบกับอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นมาใช้เป็นฐานสำหรับการออกแบบการเรียนรู้ โดยเลือกใช้หลักการของแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนของฟูโกต์ (Technology of self) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของแบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองทางสังคม (Social constructivism theory) มาสร้างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นในกลุ่มเป้าหมายได้ ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นได้มีการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้วยการตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้ององค์ประกอบภายในของ

รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร 1 คน ด้านพฤติกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน และด้านการวัดและประเมินผล 1 คน มีการศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ไปทดลองใช้จริง ซึ่งผลจากการศึกษานำร่องพบว่า รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2.2 รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นการฝึกให้วัยรุ่นเรียนรู้การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมในสังคมผ่านการวิเคราะห์สถานการณ์ ประเมินสถานการณ์ และการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของบุคคลในสังคม โดยมุ่งเน้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ และวัยในการจัดการปัญหาผ่านมุมมองของสังคม ซึ่งผลของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วยให้วัยรุ่นเตรียมพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นการแสดงถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังก้าวไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้นในการเตรียมความพร้อมให้วัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เข้าใจตนเองในทุกๆ บทบาทของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ศีลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้วัยรุ่น โดยการทำให้วัยรุ่นมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล มีความต้านทานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา (แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564, น. 31 - 34) เพื่อให้วัยรุ่นมีการเตรียมรับมือและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตนเองกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในสังคม

ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สามารถอธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง เป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นแก่ผู้เรียน ผ่านการรู้จักตนเองผ่านการวิเคราะห์ตนเองจากสถานการณ์ในสังคม จากการ

กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในเป้าหมาย บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนในแต่ละสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม ผ่านการสำรวจปัญหาจากมุมมองของตนเองที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และให้ผู้เรียนเกิดการประเมินปัญหาที่เกิดขึ้นของพฤติกรรมกับสถานการณ์ที่ตนเคยประสบปัญหา และทำความเข้าใจระหว่างแนวคิดของตัวเองกับวาทกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นในขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเองจะช่วยส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นให้กับผู้เรียนผ่านสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง จากสถานการณ์ในสังคมที่ผู้เรียนกำลังดำรงอยู่ สอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการสังเกตตนเอง (Self-observation) ที่เมื่อผู้เรียนสำรวจตนเองในหลากหลายมุมมองที่แตกต่าง ทั้งจากมุมมองของตนเอง และมุมมองของบุคคลอื่นในสังคม จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ตนเองอย่างแท้จริง เพื่อนำมาสู่การค้นหาเป้าหมายของตนในแต่ละสถานการณ์ ทั้งความต้องการของตนเอง สิ่งที่ต้องตนเองต้องทำ พร้อมกับความคิด ความรู้สึกของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่อไป (Bandura. 1986)

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นให้กับผู้เรียน จากการที่ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านมุมมองที่หลากหลายทั้งมุมมองของเพื่อน ของตนเอง และของบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลอื่นในสังคม เพื่อนำข้อมูลมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง และเป็นการเรียนรู้ในกฎเกณฑ์ของสังคมที่ได้วางไว้ และเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในพฤติกรรมที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ในสังคม ทั้งพฤติกรรมที่บุคคลอื่นกระทำตามกันในสังคม และพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ผ่านการสังเกต โดยในการเรียนรู้จากผลของการกระทำของบุคคลอื่นในสังคมผ่านการเรียนรู้จากการประสบการณ์ตรงของตนเอง จากการสังเกตบริบทของสถานการณ์ และการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคม เพื่อตอบสนองต่อการจัดการปัญหาของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสถานการณ์มาพิจารณาและประเมินเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนเป็นแนวทางของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยงในสังคม การเรียนรู้จากตัวแบบผ่านการสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและผ่านการเรียนรู้จากผลของการกระทำของบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมระหว่างเป้าหมายของตนเองกับเป้าหมายของสังคม (Bandura. 1989)

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง เป็นขั้นตอนช่วยส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นให้กับผู้เรียนผ่านการสร้างตัวตนจากการประเมินแนวทางการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม พร้อมกับสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการสถานการณ์นั้น ๆ ในสังคม ซึ่งในขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละสังคม ได้เข้าใจในเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละสถานการณ์ และผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้ออกมาสะท้อนคิดถึงผลของพฤติกรรมที่ตนเองและบุคคลอื่นในสังคมได้แสดงออกมา เรียนรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นไปในสังคม ทั้งผลกระทบที่ส่งผลดีและไม่ดีต่อตนเอง ต่อสังคม และนำมาสร้างทางเลือกของพฤติกรรมตนเองในการแสดงออกไปในสังคมที่จะส่งผลดีต่อตนเองให้มากที่สุด และส่งผลเสียต่อตนเองน้อยที่สุด เพื่อนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตน สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism theory) เป็นทฤษฎีที่ช่วยสนับสนุนการสร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์วัยรุ่นให้กับผู้เรียน ผ่านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนร่วมมือกับผู้สอน เพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสังคมผ่านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม หรือเกิดการปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับบุคคลในสังคม (Ageeva, 2020) และสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างตัวตนของยุคหลังสมัยใหม่ โดยผ่านกระบวนการรับรู้เป้าหมายของตนเองเกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่างๆ ของสถานการณ์ในสังคม เพื่อให้บุคคลเกิดการเปรียบเทียบในมุมมองของตนเอง บุคคลอื่น และบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกกำหนดขึ้น และหล่อหลอมตัวตนของบุคคล ก่อนจะนำมาตัดสินใจและหล่อหลอมเป็นตัวตนของตนเองขึ้นมา พร้อมกับแสดงภาพลักษณ์ของตนเองที่หลากหลายภายใต้บรรทัดฐานของสังคมเพื่อให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาภายในสังคม (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2543ค, น. 19-24)

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียนจากการแลกเปลี่ยนแนวคิด มุมมอง และวิธีการแก้ปัญหากับผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญต่อการจัดการปัญหาในด้านพฤติกรรมในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนแนวทางของพฤติกรรมต่อการจัดการปัญหาในสถานการณ์ของตนเอง พร้อมกับการที่ผู้เรียนยอมรับในพฤติกรรมของตนเองที่เคยปฏิบัติมาทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมต่อการแสดงออกในสังคม ก่อนนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมของตนในบริบทที่หลากหลายในสังคม ซึ่งในขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และวิธีการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ กับผู้เชี่ยวชาญ นำประเด็นปัญหาและการจัดการปัญหาที่ตนเองเลือกมาแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสะท้อนสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง การที่ผู้เรียน

เลือกที่จะบันทึกหรือการใช้คำพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในส่วนที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติทั้งของตนเองหรือพฤติกรรมที่เคยพบเห็นในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและสะท้อนคิดกลับมาถึงตนเองในมุมมองที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technology of self) ซึ่งฟูโกต์ได้กล่าวถึงเทคนิคสำคัญภายใต้แนวคิดนี้คือ คอนเฟสชัน (Confession) ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจในอำนาจที่เกิดขึ้นในวาทกรรมของสังคมก่อนนำมาปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมนุษย์ โดยบุคคลเป็นผู้รู้ตัวตนในการกระทำที่ผิดของตนเองและนำมาเปิดเผยหรือสะท้อนออกมา (Fejes & Nicoll, 2013, pp. 1-5) แนวคิดเกี่ยวกับคอนเฟสชันว่าเป็นกระบวนการแสดงความต้องการของมนุษย์จากความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง และสะท้อนออกมาเป็นการเขียนหรือคำพูดกับผู้ให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อให้ตรวจสอบตนเองอย่างแท้จริง และยอมรับคำชี้แนะจากผู้ให้คำปรึกษาปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตน การให้ผู้เรียนเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลอื่น ผู้เรียนจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดภายในบุคคลทั้งจากความรู้สึก ความคาดหวัง ความเชื่อ และความตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะและทิศทางพฤติกรรมของบุคคล และในขณะเดียวกันการกระทำของบุคคลจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิด และการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นผ่านการสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรมและตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 – 4 มาประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมต่อสถานการณ์นั้น ๆ ของตนเอง ซึ่งในขั้นตอนสะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท หลังจากผู้เรียนได้รับข้อมูลในการจัดการปัญหาของพฤติกรรมในสังคมจากหลากหลายมุมมองทั้ง มุมมองของตนเองและมุมมองของบุคคลอื่นในสังคม รวมไปถึงแนวทางการแสดงพฤติกรรมในสังคม ไม่ว่าจะ เป็นกฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม และผลกระทบที่เกิดขึ้นของการแสดงพฤติกรรมออกไปในสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนตนเอง และนำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในแต่ละสถานการณ์ ขั้นตอนนี้สอดคล้องกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ โดยในการสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ ไม่ได้จากการรับรู้ตนเองจากภายนอกอย่างเดียว แต่อัตลักษณ์ของมนุษย์มาจากการสะท้อนวาทกรรมของสังคม ได้แก่ สิ่งที่สังคมต่างยอมรับร่วมกันทั้งกฎระเบียบของสังคม และแนวปฏิบัติที่สังคมยอมรับ ก่อนนำมาหล่อหลอมกับตัวตน เพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนตนเอง (Foucault, 1988) นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฟรีดริช คิตต์เลอร์ (Friedrich, 1999) ในงานวิจัยเรื่อง สื่อเป็นตัวกำหนดชีวิตเรา กล่าวว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบททางสังคมและภายใต้ “วาทกรรมของอำนาจ” (Power

Discourse) คือ มนุษย์มีอำนาจในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ แต่ไม่ใช่เป็นการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นอย่างอิสระจากการเลือกของตนเอง หากแต่การสร้างอัตลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทและแนวปฏิบัติที่สังคมหยิบยื่นอำนาจให้ อัตลักษณ์จะยังไม่สามารถหล่อหลอมได้อย่างสมบูรณ์หากเจ้าของอัตลักษณ์ยังไม่ได้รับผลสะท้อนกลับและการยอมรับจากสังคม ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสมือนจริงของโลกโซเชียลมีเดียเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดและมีความรวดเร็วกว่าในโลกแห่งความเป็นจริง โซเชียลมีเดียจึงสามารถทดสอบผลตอบรับเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนเองผ่านทางสังคมโซเชียลมีเดียและนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ทบทวนและปรับแต่งอัตลักษณ์ของตนเอง ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ดังนั้นโซเชียลมีเดียจึงเปรียบเสมือน “เทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self)” ที่มนุษย์ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) ได้ใช้ในการค้นหา “ตัวตน” เพื่อปรุงแต่งอัตลักษณ์ และยังเป็นพื้นที่เสมือนจริง (Virtual space) ของมนุษย์ในยุคสังคมดิจิทัลได้ใช้ในการสำรวจ ทดสอบ ทดลอง ทบทวน และแสดงออกทางอัตลักษณ์ภายใต้วาทกรรมของอำนาจ (Power discourse) หรือแนวปฏิบัติตามบริบทที่สังคมหยิบยื่นให้

2.3 สำหรับแผนการจัดกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วย 9 แผนการจัดกิจกรรม ซึ่งได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์จากการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง ทำให้ได้ข้อกังวลของสถานการณ์ต่างๆที่ปรากฏในปัจจุบันที่มีต่อวัยรุ่นมาใช้ออกแบบสถานการณ์ในแผนการจัดกิจกรรม นอกจากนั้นแผนการจัดกิจกรรมยังเกี่ยวข้องกับการฝังกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจากสถานการณ์ที่ง่ายไปซับซ้อนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและมีกิจกรรมได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านการตรวจสอบปัญหาของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม พร้อมกับการทำความเข้าใจปัญหาในมุมมองที่หลากหลายทั้งที่ตนเองรู้และไม่รู้จากหลากหลายมุมมองในสังคม และส่งเสริมให้เกิดการสำรวจตนเองในพฤติกรรมที่มีการตอบสนองต่อการแสดงออกในสังคม (จิตติมา เจือไทย, 2551)

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การศึกษารูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้วยการวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น 4 ครั้ง ซึ่งผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ 1) คะแนนอัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนหลัง

การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงกว่า ก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 2) คะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์วัยรุ่นของผู้เรียนที่ เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มี พัฒนาการเพิ่มขึ้นตามช่วงระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 และ 3) ผู้เรียนที่เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีอัตลักษณ์วัยรุ่นอยู่ในระดับอัตลักษณ์วัยรุ่นสมบูรณ์ ร้อยละ 82.9 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล เชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้จากการนำข้อมูลที่ผู้เรียนแต่ละคน เขียนในใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์สู่ตัวตน ร่วมกับการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มี ความรู้สึกสนุกสนานกับการจัดกิจกรรม ชอบที่ได้ไปสัมภาษณ์เรื่องที่ไม่เคยพูดคุยกับคนใน ครอบครัว รุ่นพี่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารของโรงเรียน ชอบในการแสดงบทบาทสมมติที่ เกิดขึ้นในชีวิตจริง ๆ ของเพื่อนและแสดงวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ ชอบที่ได้ได้วาทีกกับเพื่อนทำ ให้ตนเองได้ฟังความคิดที่เป็นคนละฝั่งของตนเอง และชอบที่แลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ ทำ ให้เปิดแนวความคิดที่หลากหลายให้กับตนเอง

ความสำเร็จของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น ให้กับวัยรุ่นสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีพัฒนาการของบุคลิกภาพตามแนวความคิดของอีริกสัน (Erikson, 1968) ในขั้นที่ 5 ความสับสนในอัตลักษณ์ โดยเด็กช่วงอายุ 12-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ ต้องการค้นหาตนเอง โดยเชื่อว่าการพัฒนาอัตลักษณ์นี้จะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับพัฒนาการใน วัยรุ่นได้ผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้ง ต่าง ๆ มาได้ ถ้าเด็กผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้งในตอนวัยต้น ๆ มาด้วยดี จะมีส่วนช่วยให้เด็กค้นพบอัตลักษณ์ได้เร็วขึ้น ซึ่งในรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการค้นหาอัตลักษณ์ ของวัยรุ่นมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประสบการณ์ที่ใกล้ตัวของผู้เรียนทั้งสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในแต่ละสังคมและหาแนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละสถานการณ์กับเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้อง กับกระบวนการของทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคม (Social constructivism theory) ที่ผู้เรียนสร้าง ความรู้ให้ตัวเองจากการกระตุ้นผ่านประสบการณ์และสังคมโดยตรง และนำไปสู่การสร้างความรู้ ในรูปแบบของตนเองขึ้นมาใหม่ การที่ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาด้วยตนเองจากการเรียนรู้ ร่วมกันด้วยกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์และ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมในสังคมทำให้เกิดการสร้างความรู้ อย่าง มีความหมายและเป็นการปรับโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและ ประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียนในการสร้างความรู้จากประสบการณ์ในการค้นหาวิธีการต่าง ๆ

ร่วมกับผู้อื่น ผ่านกระบวนการกลุ่มที่มีเป้าหมายในการที่จะได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา การสะท้อนระหว่างความเชื่อของตนเองและความเชื่อที่ได้มาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ภายในสังคมช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมของตนเองกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในสังคมและเกิดการไตร่ตรอง (Reflection) เพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง (Ageeva. 2020)

นอกจากนี้ในหลักการของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นในสังคม โดยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับแนวทางปฏิบัติในสังคมกับบุคคลในสังคม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เรียนได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากของตนเอง อีกทั้งยังได้รับแนวทางการรับมือกับเหตุการณ์ในแต่ละสถานการณ์ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ของฟูโกต์จากการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นที่จะต้องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตน ก่อนที่จะตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะแสดงออกในสังคมจากการเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสังคม ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์จะเน้นไปที่รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและวาทกรรมในสังคม เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนแนวคิด การแสดงออก และความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำรงชีวิตของตนเองในสังคม (จิตติมา เจือไทย. 2551) ทั้งนี้วิธีการคอนเฟล็กซ์ันได้มีผู้นำมาศึกษาวิจัยตัวอย่างเช่น งานวิจัยของกัญญาวิร์ แก้วนุ้ย (2559) ที่ทำการศึกษการสร้างตัวตนคนเป็นพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวด้วยปฏิบัติการคอนเฟล็กซ์ัน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า วิธีการคอนเฟล็กซ์ันทำให้พ่อแม่ยอมเปิดเผยความต้องการในการศึกษาสำหรับลูกที่ศึกษาแบบนอกระบบกับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พ่อแม่จึงจัดวางตำแหน่งของตนเองเป็นผู้เรียนระหว่างรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ การที่พ่อแม่พยายามปรับเปลี่ยนตนเองให้ผู้เรียนในเวลาเดียว เพื่อยอมรับในคำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญในการนำไปปรับใช้สำหรับลูกของตนและยังพ่อแม่เปิดเผยความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของลูกกับผู้เชี่ยวชาญมากเท่าใด พ่อแม่ก็จะยิ่งปรับเปลี่ยนตัวเองผ่านความรู้สึกที่แสดงออกมามากขึ้นเท่านั้น (กัญญาวิร์ แก้วนุ้ย, 2559, น. 18-20) และในงานวิจัยเรื่องการสร้างอัตลักษณ์แห่งตนของคณพิการของจิตติมา เจือไทย (2551) โดยใช้เทคนิคเทคโนโลยีแห่งตัวตน โดยใช้การตรวจสอบและรู้จักตนเองเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งตัวตนที่ถูกสร้างอัตลักษณ์ยอมไม่ใช้ตัวตนที่กลับเข้าไปสู่ระบอบของความจริงตามวาทกรรมที่สังคมสร้างขึ้น หากผ่านการใช้กระบวนการคิดทบทวน ตรวจสอบ และวิเคราะห์ตนเองที่ผ่านมาของตนเอง แล้วระลึกว่าตนเองไม่ใช่มนุษย์ที่เป็นเพียงสภาพของวัตถุที่

ถูกกระทำเท่านั้น และในงานวิจัยของกรรทิตา เชาวตะ (2558) ได้ทำการศึกษาการสร้างความรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนตัวตนของเด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาด ซึ่งเป็นการนำแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่จากกระบวนการคอนเฟสชั่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนตัวตนของเด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาดเกิดขึ้นจากการเรียนรู้สังคม เรียนรู้ตนเอง และเรียนรู้ผู้อื่น ส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้ตระหนักถึงภาพลักษณ์และความหมายที่สังคมนิยามให้ว่าเป็นผู้กระทำผิด ให้กลับมาสสร้างตัวตนใหม่ในสังคม โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองในการมองโลก มองสังคม มองตนเอง และมองผู้อื่น รวมถึงการสร้างความรู้ใหม่ให้ผู้อื่นในสังคมได้ร่วมเรียนรู้และรู้เท่าทันต่อความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในอันที่จะปรับเปลี่ยนจากผู้ถูกกระทำไปสู่การเป็นผู้กระทำ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความคิดเห็นที่แตกต่างจากหลากหลายมุมมอง

กล่าวโดยสรุปการวิจัยนี้เป็นการออกแบบการเรียนรู้ให้กับวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงวัยนี้มีลักษณะหลายอย่างที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง และมีความซับซ้อน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นจึงควรทำความเข้าใจเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม การพูดคุยกับผู้เรียนด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับวัยรุ่น ช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นเข้าใจในตัวตนของตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นกันเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย และในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจ ทบทวน และวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในบทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติแต่ละสถานการณ์ในโรงเรียน ประกอบกับกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ทั้งเกม บทบาทสมมติ และการได้วาที่มาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของตนเองและสังคมรอบข้างโดยปราศจากอคติ (ไอริสา พรหมจรรย์, 2559) การที่รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามบรรทัดฐานของแต่ละสังคม เกิดจากการที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในแต่ละสถานการณ์ของสังคม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเข้าใจตัวตน เข้าใจบทบาท และสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์ได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการสะท้อนพฤติกรรมที่สังคมให้การยอมรับและไม่ยอมรับ และข้อมูลที่ได้จากที่ผู้เรียนได้สัมภาษณ์บุคคลอื่น รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองและนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตนเองต่อไปในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความเป็นตัวตนของบุคคลในสังคม ที่กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนตัวตนให้ไปสู่อัตลักษณ์ที่สมบูรณ์ มาจากการเห็นคุณค่าของตนเองในสังคม ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นในสังคม โดยสิ่งตนเอง

ได้เรียนรู้ นั่น เกิดจากการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองภายใต้บริบทของสังคม ทั้งจากการสะท้อนพฤติกรรมของคนในสังคม และปรับเปลี่ยนมาเป็นพฤติกรรมของตนเองที่แสดงออกในสังคม ตลอดจนคิดริเริ่มสร้างสรรค์พฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองที่ทำให้ตนเอง และตนเองยังเป็นแบบอย่างที่ดีและพร้อมให้บุคคลอื่นแสดงพฤติกรรมตามได้อย่างมั่นใจ ส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุข เรียบร้อย และพร้อมให้สังคมเจริญก้าวหน้าต่อไป (Danaher, Schirato & Webb, 2000: 155 - 156)

ทั้งนี้ สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากภาพประกอบที่ 15 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอธิบายได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการที่จะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของตน โดยที่กระบวนการเรียนรู้ทั้ง

5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ตรวจสอบตนเอง เรียนรู้สถานการณ์ ไตร่ตรอง สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น และสะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท โดยกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่ ออกแบบมาจะมีลักษณะการเรียนรู้แบบตอกย้ำซ้ำทวนส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ฝังอยู่ใน ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเจอสถานการณ์ใหม่ก็จะนำกระบวนการเรียนรู้มาใช้เพื่อตอบสนองต่อ สถานการณ์ ซึ่งจากการวิจัยพบว่าเมื่อผู้เรียนคุ้นชินกับกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความไวต่อ สถานการณ์ รู้ว่าจะต้องทำอะไรเพื่อให้การแสดงออกทางพฤติกรรมของตนสอดคล้องกับสิ่งที่สังคม กำหนดพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในสังคม

ข้อค้นพบจากการวิจัย

นอกเหนือจากประเด็นการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว สำหรับผล จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้อัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในครั้งนี ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นสำคัญสำหรับการนำมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. **ผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์จะสามารถรับรู้ตัวตน ของตนเองที่สูงขึ้น** ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์สมบูรณ์จะสามารถรับรู้ตนเองจากการ วิเคราะห์ตนเองได้หลากหลายมุมมอง ทั้งในบทบาทหน้าที่ วัย และตำแหน่งต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมได้สอดคล้องกับบริบทที่ตนใช้ ชีวิตบนพื้นฐานของการเข้าใจในตนเอง โดยเฉพาะการรับรู้ตนเองทางด้านสังคม การรับรู้ ความสามารถทางสังคมของตนเอง รวมไปถึงการรับรู้ถึงการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งจาก การสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เมื่อผู้เรียนมีการระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์ทำให้ผู้เรียนมีการปรับตัวให้ เข้ากับสังคมที่มีความหลากหลายได้ดีมากขึ้น จากการที่ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ตนเองผ่านมุมมองที่ หลากหลายทั้งจากตนเอง จากเพื่อน และจากบุคคลภายนอกที่มองเข้าสู่ตนเอง ทำให้ผู้เรียน ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่เหมาะสมกับวัย และเหมาะสมต่อสังคมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ สอดคล้องกับแนวคิดของอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ ตนเองจากอัตลักษณ์ทางสังคม เป็นบุคคลที่สามารถรับรู้สถานภาพทางสังคมของตนเองได้ เช่น อาชีพ ชนชั้น เพศ ชาติพันธุ์หรือศาสนาที่บุคคลนั้นสังกัด รวมถึงสามารถรับรู้บทบาทหน้าที่ของ ตนเองได้ในสังคม เช่น การที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และตำแหน่งทางสังคม อาทิ ความเป็น นักเรียนต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในโรงเรียน ความเป็นลูกควรปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่ออยู่ใน ครอบครัว (Mutsadi, 2019, pp 124 , ภาวีกา ภาศึกษา, 2022, น. 9 – 11)

2. **ผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์จะมีการพัฒนาด้ว การรับรู้ทางสังคมสูงขึ้น** ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์ระดับสมบูรณ์จะสามารถ เรียนรู้

และเข้าใจในบริบทของสังคมได้มากขึ้น จากการที่ผู้เรียนเข้าใจในกฎระเบียบที่สังคมยอมรับ ร่วมกันในแต่ละสังคม ทั้งพฤติกรรมที่ยอมรับในแนวทางปฏิบัติและพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ และ กฎหมายที่เป็นข้อห้ามในสังคม นอกจากนั้นผู้เรียนยังตระหนักในผลกระทบด้านลบต่อตนเอง ซึ่ง จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เมื่อผู้เรียนมีการระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและ ยอมรับในสังคมเพิ่มขึ้นจากการที่ผู้เรียนเริ่มวิเคราะห์กฎระเบียบของโรงเรียนว่าสิ่งใดที่ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติได้ พร้อมกับการยอมรับในบทลงโทษของการละเมิดกฎระเบียบต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งจาก การที่ผู้เรียนรับรู้ในสังคมโรงเรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตใน สังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่ (Post modern) ของฟูโกต์ เมื่อบุคคล สามารถเลือกและรับพฤติกรรมที่หลากหลายจากสังคม จากกระบวนการความคิดของตนเองกับการ เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม ทำให้มองภาพตนเองเปรียบเสมือนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคม ทำให้สามารถสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นมาภายใต้บริบทของสังคม และในการแสดงออกถึงอัต ลักษณ์ของตนมาจากการพัฒนาและกำกับตัวเอง (self-policing self) ไม่ให้ไปละเมิดหรือผิด กฎระเบียบที่สังคมวางไว้ นอกจากนั้นบุคคลต้องอาศัยวิถึปฏิบัติในสังคมในการสร้างอัตลักษณ์ คือ การที่บุคคลสังเกตพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและปฏิบัติร่วมกันในสังคม กอนนำมาปรับเปลี่ยนอัต ลักษณ์ของตนเอง เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ทำให้บุคคลเข้าใจตัวตนและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของตน ภายใต้วาทกรรมของอำนาจ (Power discourse) ในสังคม ดังนั้น บุคคลสามารถสร้างอัตลักษณ์ ขึ้นได้ แต่อัตลักษณ์นั้นต้องเข้ากันได้กับระบบสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ การสร้างอัตลักษณ์ของ มนุษย์ จึงเป็นการสร้างและหล่อหลอมอัตลักษณ์จากวาทกรรมและแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในสังคม (Foucault. 1988, pp 7)

3. ผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์วัยรุ่นในระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์ จะมีการพัฒนาด้ว น การแสดงออกในสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์ระดับสมบูรณ์จะสามารถ กลั่นกรองพฤติกรรมของตนเองที่รับรู้จากหลากหลายมุมมองประกอบกับการเข้าใจในสิ่งที่สังคม ยอมรับ โดยไม่ผิดกฎระเบียบและกฎหมาย และตระหนักในผลกระทบของพฤติกรรมตนเองใน สังคม เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนที่แสดงออกในสังคม ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เมื่อผู้เรียนมีการระดับอัตลักษณ์สมบูรณ์ทำให้ผู้เรียนรู้จักการแสดงออกในสังคม โดยผู้เรียน วิเคราะห์ความเหมาะสมของบทบาทหน้าที่ และวัยของตนเอง ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมออกไป ในสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมาในสังคมได้อย่างเหมาะสมตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดทฤษฎีอัตลักษณ์ในการสร้างภาพแทน (Representation) ที่เชื่อว่า อัตลักษณ์เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งที่สังคมมอบให้ โดยอัตลักษณ์

เป็นเพียงตัวตนที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้บริบทของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และส่งผลต่อการแสดงออกของบุคคล แต่เมื่ออยู่ภายใต้บริบทที่แตกต่างออกไป บุคคลจะหล่อหลอมพฤติกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อแสดงพฤติกรรมของบุคคลในอีกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นอัตลักษณ์ต่างๆ เป็นเพียงการเชื่อมองค์ประกอบของพฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เมื่อบริบทเปลี่ยนไปอัตลักษณ์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย (Stuart Hall. 1997)

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์วัยรุ่น และเห็นความสำคัญของการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดอบรม การเสวนา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

ผู้ที่นำรูปแบบไปใช้ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรทำความเข้าใจหลักการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้

2.2 ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรคำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน แต่อาจมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยอ้างอิงบริบททางสังคมที่ผู้เรียนกำลังอาศัยอยู่เป็นสำคัญ โดยสามารถนำเหตุการณ์ที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาในบริบทของผู้นำรูปแบบไปใช้ มาประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน นอกจากนั้นควรพิจารณาถึงเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากในกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนจำเป็นต้องให้เวลาแก่ผู้เรียนในการเขียนบรรยายสะท้อนคิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงการเขียนวิธีการปรับเปลี่ยนแนวทางแสดงพฤติกรรมของตนเอง และในส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นควรปรับเวลาแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมต่อตัวผู้เรียนและวัยของผู้เรียน ซึ่งในรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กระบวนการ

เรียนรู้จะเกิดขึ้นต้องให้สำคัญกับการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ตนเอง วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์กฎระเบียบของสังคม รวมไปถึงการสะท้อนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในบริบทของสังคม

2.3 ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรคำนึงถึงการจัดกิจกรรมในแต่ละกระบวนการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้เรียนในแต่ละวัย

2.4 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรให้ความสำคัญยืดหยุ่น เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีหลายขั้นตอน และผู้เรียนอาจต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีความยืดหยุ่นด้านเวลา เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ค้นคว้าหาข้อมูล และมีเวลาวางแผนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

2.5 การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นผู้สอนควรจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม

2.6 การเชิญผู้เชี่ยวชาญควรเชิญผู้ที่มีความชำนาญในแต่ละหัวข้อ และควรเชิญผู้เชี่ยวชาญให้มากกว่า 1 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

2.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนการประยุกต์ใช้ เพื่อจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ไปปฏิบัติ โดยช่วงแรก ๆ อาจเป็นสถานการณ์จำลองในชั้นเรียนก่อน แล้วค่อยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะเป็นเพียงพี่เลี้ยงที่ดูแลผู้เรียนอยู่ห่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกถูกจับตามอง และมีโอกาสแสดงศักยภาพของตัวเองได้อย่างเต็มที่ เมื่อจบกิจกรรมผู้สอนจะต้องตั้งคำถามแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้สะท้อนสิ่งที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง

2.8 ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไปใช้ในรายวิชาอื่นต้องมีการเปลี่ยนบริบทของแต่ละวิชาให้และในการบูรณาการกับรายวิชาอื่นควรให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนในด้านจริยธรรมบนพื้นฐานของบริบทในแต่ละรายวิชานั้น ๆ โดยผู้เรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางร่างกาย เชื้อชาติ ศาสนา และแหล่งที่อยู่อาศัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เสนอให้มีการนำรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นในผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมให้กับผู้เรียน

3.2 เสนอให้มีการศึกษาหลักสูตรในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ปกครองในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบ่มเพาะลูกหลานในการสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น

บรรณานุกรม

- Bandura, A. (1989). SOCIAL COGNITIVE THEORY. *Annals of child development*, 6(1), 1-60. <https://www.uky.edu/~eushe2/Bandura/Bandura1989ACD.pdf>
- Dahlstedt, M., & Fejes, A. (2013). *The confessing society: Foucault, confession and practices of lifelong learning*. London: Routledge.
- Derrida, J. (1972). *Dissemination*. London: Te Athlone Prs Ltd.
- Erikson, E. H. (1968a). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W.Norton.
- Erikson, E. H. (1968b). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W.Norton.
- Foucault, M. (1978). *Power / Knowledge* In. https://monoskop.org/images/5/5d/Foucault_Michel_Power_Knowledge_Selected_Interviews_and_Other_Writings_1972-1977.pdf
- Foucault, M. (1988). *Technologies of the self*. In. https://monoskop.org/images/0/03/Technologies_of_the_Self_A_Seminar_with_Michel_Foucault.pdf
- Hall, S. (1994). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.
- Hewett, M. A. (2004). *Michel Foucault : power/knowledge and epistemological prescriptions*. virginia. (Bachelor of Arts, university of richmond, US). <https://scholarship.richmond.edu/honors-theses/534>
- Jenkins, R. (2004). *Social Identity* (2nd Edition). London: Routledge.
- Joyce. B., & Weil. M. (1997). *Models of teaching* (5th ed). New Delhi: Prentice Hall of India Private Limited.
- Macia, J. E. (1980). Identity in adolescence *Handbook of adolescent psychology* (3rd ed., pp. 159-187). New York: Wiley.
- Piget, J. (1952). *The Original of intelligence in Children*. New York International Universities Press.
- Rice, F. p. (1968). *The Adolescent : Development Relationship and Culture* (8th ed). Boston: Alyn and Bacon.

- Scott, J. (1990). *A Matter of Record: Documentary Sources In Social Research*.
Cambridge: Polity press.
- Scott, J. (2006). *Documentary Research*. London: Sage.
- Statt, D. (1998). *The Concise Dictionary of Psychology* (3rd ed.). London: Routledge.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000, December). The Past, Present, and Future of an Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284-297.
- Turner, J. C., Brown, R. J., & Tajfel, H. (1979). Social comparison and group interest in Ingroup favoritism. *European Journal of Social Psychology*, 9(2), 187-204.
- UNESCO. (1991). *Education for the twenty-first century: Asia-Pacific perspective Bangkok*. . Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific.
- Vygotsky. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge Harvard University Press.
- กัญญาวิริ์ แก้วนุ้ย. (2559). การสร้างตัวตนของพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 394-408.
- กฤษมา ภูใหญ่. (2556). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์: มุมมองจิตวิเคราะห์และสังคมศาสตร์. In. http://kusumakooyai.blogspot.com/2013/04/blog-post_5.html
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2560-2564). แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ http://tps04.m-society.go.th/images/DatabaseTPSO4/News_TPSO/Advertise/2562/PlanChilden2560-2564.pdf
- จิตติมา เจือไทย. (2551). การสร้างอัตลักษณ์แห่งตัวตนของคนพิการ. (ปริญญาานิพนธ์ดุชะฎาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ฐิตินัน บ. คอมมอน. (2560, มกราคม - มีนาคม). โซเชียลมีเดีย: เทคโนโลยีแห่งตัวตนและการสร้างอัตลักษณ์ ในยุคสังคมหลังสมัยใหม่ วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 31(97).
- ณัฐพงศ์ จิตรนวิรัตน์. (2545). ชุมชนศึกษา : การศึกษาชุมชนในยุคหลังสมัยใหม่ (*Post Modernism*). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทิตนา แหมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นันทนา น้ำฝน. (2536). องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษา

- พยาบาล. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. (2541). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ., กรุงเทพฯ.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.พรินติ้ง ไทย แพลคตอรั้
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2530). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาท อิศรปรีดา. (2538). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นำอักษร
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2543). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในวาทกรรมอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งแฮ้าส์.
- พรพิมล เจียมนาคินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี.
- รัชนี้ ลาซโรจน์. (2545, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก4(7), 81-88.
file:///C:/Users/ACER/Downloads/anutpinthong,+Journal+manager,+81-88+%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วุฒินันท์ สุนทรขจิต. (2551). ร้านอาหารญี่ปุ่นสมัยใหม่ : พื้นที่การสื่อสารความหมายอัตลักษณ์และความเป็นญี่ปุ่น. (วารสารมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ, & คณะ. ((2556)). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: บริษัทเจริญดีมีนคองการพิมพ์.
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2556a). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2556b). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2557). *Guideline in Child Health Supervision*.

http://www.thaipediatrics.org/file_upload/files/Guideline_in_Child_Health_Supervision_Part_3.pdf

สลักโถม สุพงษ์ศกร. (2549). การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สาวิตรี เต็งถนุทธิศิริ. (2547). ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สินาวร วิทยาวณิชชัย. (2561). การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตนและอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษา กลุ่ม. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.

อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการเอกลักษณ์แห่งอิที่เกี่ยวกับการรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและจิตวิทยาวัยรุ่น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา อาจารย์สังกัดศูนย์พัฒนาศักยภาพมนุษย์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ศศิธร วรรณพัฒน์ หัวหน้าสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

อาจารย์ณัฐเมธี ดุลคนิต ผู้อำนวยการ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพฯ เขต 1

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ ดร.ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล หัวหน้าศูนย์วิจัย นวัตกรรมและประกันคุณภาพ คณะศึกษาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ภาคผนวก ข
ผลการศึกษาอัตลักษณ์วัยรุ่นโดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

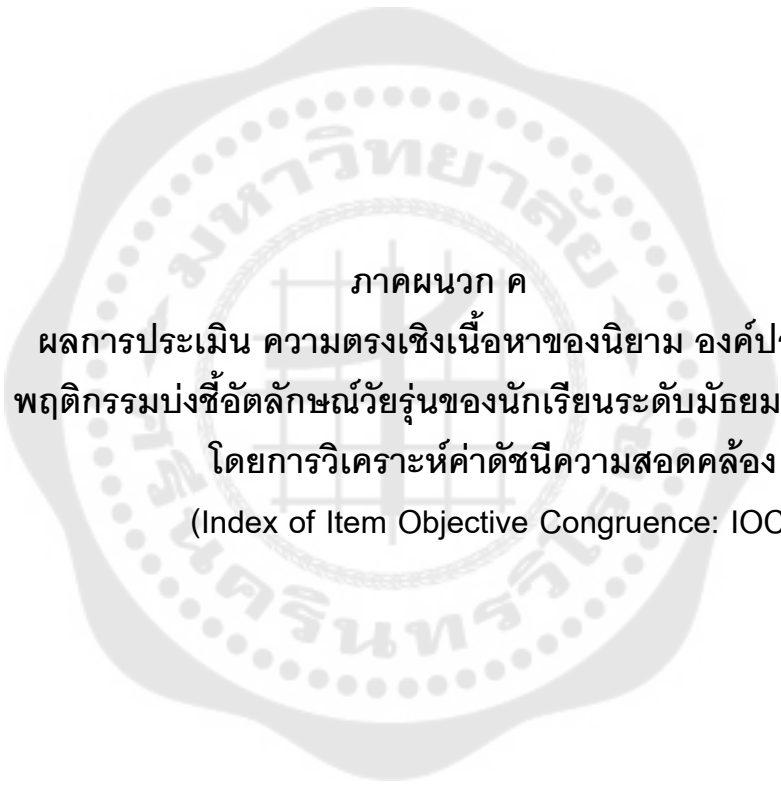

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์อัตลักษณ์วัยรุ่น

1. Dahlstedt, M., & Fejes, A. (2013). *The confessing society: Foucault, confession and practices of lifelong learning*. London: Routledge.
2. Derrida, J. (1972). *Dissemination*. London: Te Athlone Prs Ltd.
3. Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W.Norton.
4. Foucault, M. (1978). *Power / Knowledge* In.
https://monoskop.org/images/5/5d/Foucault_Michel_Power_Knowledge_Selected_Interviews_and_Other_Writings_1972-1977.pdf
5. Foucault, M. (1988). *Technologies of the self*. In.
https://monoskop.org/images/0/03/Technologies_of_the_Self_A_Seminar_with_Michel_Foucault.pdf
6. Hall, S. (1994). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.
7. Hewett, M. A. (2004). *Michel Foucault : power/knowledge and epistemological prescriptions*. virginia. (Bachelor of Arts, university of richmond, US).
<https://scholarship.richmond.edu/honors-theses/534>
8. Jenkins, R. (2004). *Social Identity* (2nd Edition). London: Routledge.
9. Reckless, W. C. (1943). The etiology of delinquent and criminal behavior; a planning report for research.
[https://books.google.co.th/books?id=IXMwFLB0D70C&pg=PA12&lpg=PA12&dq=Reckless,+Walter+C.\(1943\).+The+Etiology+of+Delinquent+and+Criminal+of+Behavior,+Bulletin+No.50.&source=bl&ots=5MU_JPYFap&sig=ACfU3U3eO6BgK3FFhQKK0ji5H-lkd_rcfw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKewjfrbPg3qD3AhX0xjgGHXZNBL0Q6AF6BAgPEAM#v=onepage&q=Reckless%2C%20Walter%20C.\(1943\).%20The%20Etiology%20of%20Delinquent%20and%20Criminal%20of%20Behavior%2C%20Bulletin%20No.50%2C&f=false](https://books.google.co.th/books?id=IXMwFLB0D70C&pg=PA12&lpg=PA12&dq=Reckless,+Walter+C.(1943).+The+Etiology+of+Delinquent+and+Criminal+of+Behavior,+Bulletin+No.50.&source=bl&ots=5MU_JPYFap&sig=ACfU3U3eO6BgK3FFhQKK0ji5H-lkd_rcfw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKewjfrbPg3qD3AhX0xjgGHXZNBL0Q6AF6BAgPEAM#v=onepage&q=Reckless%2C%20Walter%20C.(1943).%20The%20Etiology%20of%20Delinquent%20and%20Criminal%20of%20Behavior%2C%20Bulletin%20No.50%2C&f=false)
10. Rice, F. p. (1968). *The Adolescent : Development Relationship and Culture* (8th ed). Boston: Alyn and Bacon.

11. Stryker, S., & Burke, P. J. (2000, December). The Past, Present, and Future of an Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284-297.
12. Turner, J. C., Brown, R. J., & Tajfel, H. (1979). Social comparison and group interest in Ingroup favoritism. *European Journal of Social Psychology*, 9(2), 187-204.
13. UNESCO. (1991). *Education for the twenty-first century: Asia-Pacific perspective Bangkok*. . Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific.
14. ชุขณา ขำบุญเกิด. (2533). การวิเคราะห์บริบทในฐานะพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์และภาพแทนตัวบุคคล. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่
15. ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 7 มิถุนายน 2556).
16. เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. (2541). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ., กรุงเทพฯ.
17. กัญญาวีร์ แก้วนุ้ย. (2559). การสร้างตัวตนของพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 394-408.
18. ตติมา เจือไทย. (2551). การสร้างอัตลักษณ์แห่งตัวตนของคนพิการ. (ปริญญานิพนธ์ดุขฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
19. ลีตินัน บ. คอมมอน. (2560, มกราคม - มีนาคม). โซเชียลมีเดีย: เทคโนโลยีแห่งตัวตนและการสร้างอัตลักษณ์ในยุคสังคมหลังสมัยใหม่ วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 31(97).
20. ณัฐพงศ์ จิตรนรัตน. (2545). ชุมชนศึกษา : การศึกษาชุมชนในยุคหลังสมัยใหม่ (*Post Modernism*). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
21. นันทนา น้าฝน. (2536). องค์ประกอบบางประการที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล. (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

22. รัชนี้ ลาซโรจน์. (2545, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก4(7), 81-88.
file:///C:/Users/ACER/Downloads/anutpinthong,+Journal+manager,+81-88+%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2.pdf
23. วุฒินันท์ สุนทรขจิต. (2551). ร้านอาหารญี่ปุ่นสมัยใหม่ : พื้นที่การสื่อสารความหมายอัตลักษณ์และความเป็นญี่ปุ่น. (วารสารมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
24. สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2557). *Guideline in Child Health Supervision*.
http://www.thaipediatrics.org/file_upload/files/Guideline_in_Child_Health_Supervision_Part_3.pdf
25. สลักโณม สุพงศกร. (2549). การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
26. สาวิตรี เต็งถนุทธิศิริ. (2547). ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
27. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
28. สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
29. อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.
30. อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการเอกลักษณ์แห่งอิโก้เกี่ยวกับการรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นภาคใต้. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก ค
ผลการประเมิน ความตรงเชิงเนื้อหาของนิยาม องค์ประกอบ และ
พฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

แบบประเมินความสอดคล้องของนิยามองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้
 อັตลักษณ์วัยรุ่นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Item Objective Congruence: IOC)

1. ผลการประเมินความสอดคล้องของนิยามองค์ประกอบอັตลักษณ์วัยรุ่น

องค์ประกอบความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ(คน)			
	1	2	3	$\bar{X}$
องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) การแสดงออกถึงความเข้าใจของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจ ในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทตามวัยของตนต่อ สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่	1	1	1	1
องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) การแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม	1	1	1	1
องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรม ที่เหมาะสมในสังคม ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ ตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป	1	1	1	1

2. ผลการประเมินความสอดคล้องของพฤติกรรมบ่งชี้อັตลักษณ์วัยรุ่นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2.1 องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self)

พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			
	1	2	3	$\bar{X}$
1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ นั้นๆได้	1	1	0	0.67
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้ตามวัยของตนเองใน แต่ละสถานการณ์ได้	1	1	1	1
3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้	1	1	1	1
4. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของตนเองกับบุคคลอื่นในสังคมใน สถานการณ์นั้นๆได้	1	1	1	1
5. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองตามสถานการณ์นั้นๆได้	1	1	1	1

2.2 องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social)

พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			
	1	2	3	$\bar{X}$
1. ผู้เรียนเข้าใจกฎระเบียบที่ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	1	1	1	1
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	1	1	1	1
3. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	1	1	1	1
4. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้กฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	1	1	1	1
5. ผู้เรียนสามารถประเมินผลกระทบของพฤติกรรมที่เกิดจากการละเมิดกฎระเบียบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่	1	1	1	1

2.3 องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression)

พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			
	1	2	3	$\bar{X}$
1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้	1	1	1	1
2. ผู้เรียนสามารถถกแถลงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	1	1	1	1
3. ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ตนเองควรกระทำภายใต้สถานการณ์นั้นๆได้	1	1	1	1
4. ผู้เรียนสามารถคัดเลือกพฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อสถานการณ์นั้นๆได้	1	1	1	1
5. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับตนเองและสถานการณ์นั้นๆได้	1	1	1	1
6. ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมของตนเอง	1	1	1	1
7. ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆได้	1	1	1	1

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

**ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดอัตถิกษณวิสัย
ของวัยรุ่นโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)**

สำหรับคำถามข้อที่ 1 - 3

ขณะ เด็กชาย A กำลังกลับบ้าน แล้วเจอกลุ่มเพื่อนกำลังมูวี่อยู่ที่บริเวณข้างห้องน้ำสวนสาธารณะ และเพื่อนในกลุ่มได้ชวนให้กลุ่มลองสูบบุหรี่แบบใหม่ โดยเพื่อนบอกว่า “มูวี่นี่โคตรดีนะ
ไม่มีกลิ่น สูบไปก็ไม่ใครรู้ แคมสูบแล้วสบายใจ”

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตถิกษณ วิสัย	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
รู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ พฤติกรรมความร้ายของตนเอง ได้	คำถามข้อที่ 1 จากเหตุการณ์ที่นักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนคิด อย่างไรกับการที่เพื่อนชวนสูบบุหรี่ ก. ดองหนอยก็ได้ ไม่มีกลิ่น น่าจะหอม (1 คะแนน) ข. ไม่แดง เพราะ หลายคนบอกว่าสูบแล้วไม่ตี (3 คะแนน) ค. ไม่ลองดีกว่า ไม่เห็นมีความจำเป็นต้องสูบ (4 คะแนน) ง. รู้สึกว่ามันยังไม่ใช้สำหรับตัวเองในตอนนี (2 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้
รู้สังคม (Know Social)	วิเคราะห์ทางเสียของ พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและ ควรปฏิบัติที่เกิดขึ้นภายใต้ กฎระเบียบของสังคมที่ตนเอง อาศัยอยู่ได้	คำถามข้อที่ 2 จากเหตุการณ์ที่นักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนมีความ คิดเห็นอย่างไรอย่างใดเกี่ยวกับการที่เพื่อนไปแอบสูบบุหรี่ที่ห้องนำ สวนสาธารณะ ก. ก็เป็นที่สาธารณะก็สูบบุหรี่ได้ (1 คะแนน) ข. ห้องนี้สาธารณะเป็นที่ส่วนรวม ไม่ควรสูบบุหรี่ (3 คะแนน) ค. ถ้าสูบในที่ที่สูบบุหรี่ได้ก็ไม่ใช่ (2 คะแนน) ง. มันไม่ควรสูบแต่แรกอยู่แล้ว ไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม (4 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 5-6 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
ผู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง พฤติกรรมของตนเองที่ สอดคล้องกับกฎระเบียบของ สังคมได้	คำถามข้อที่ 5 จากประโยคที่เด็กชาย B พูดว่า “คนเค้ก็ชอบบุหรี่ไฟฟ้ากัน เยอะนะ” นักเรียนคิดว่าจากประโยคนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กชาย B มีแนวคิด อย่างไรกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในสังคมไทย ก. คนอื่นสูบบุหรี่ไฟฟ้าได้ ทำไม่ตนเองจึงสูบบุหรี่ไม่ได้ (4 คะแนน) ข. ในเมื่อบุหรี่ไฟฟ้าเป็นทางเลือกที่ดีกว่า ใครก็เปลี่ยนไปสูบบุหรี่ไฟฟ้ากัน ทั้งนั้น (3 คะแนน) ค. นี่สมัยใหม่แล้ว ยังมีคนไม่ยอมรับคนสูบบุหรี่ไฟฟ้าอีกหรือ (1 คะแนน) ง. สังคมยอมรับคนสูบบุหรี่ไฟฟ้า เพราะดีกว่าคนสูบบุหรี่ธรรมดา (2 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้
ผู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	อธิบายเหตุผลในการเลือก พฤติกรรมที่สอดคล้องกับ สถานการณ์ในสังคมได้	คำถามข้อที่ 6 ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย B นักเรียนจะเลือกแสดงพฤติกรรม อย่างไรกับอาจารย์ท่านนี้ ก. หาข้ออ้างว่า บุหรี่ไฟฟ้าเป็นของเพื่อน (1 คะแนน) ข. พยายามซ่อนโทษหนักเป็นมาด้วยการบอกว่า ผมไม่ได้สูบ แต่น้ำมาก ทดลองในวิชาวิทยาศาสตร์ (2 คะแนน) ค. รับฟังการตักเตือนและอธิบายเหตุผล เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับอาจารย์ (4 คะแนน) ง. ทำสัญญากับอาจารย์ว่า “จะไม่สูบบุหรี่เรียนอีก” (3 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 7-9

เด็กหญิง C เดินเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่ทางสรรพหสินค้า ขณะนั้นเด็กหญิง C เห็นชายคนพิการกำลังขยับข้อมือของเธออยู่ตรงกลางห้าง เด็กหญิง C ได้ชี้ให้เพื่อนในกลุ่มดูและทำท่าทางล้อเลียนพร้อมกับถ่ายคลิป TikTok ล้อเลียนชายคนพิการ เพื่อเรียกยอดไล่นให้กับชของของตน โดยไม่มีการขอร้องหรือขู่ขากคนนั้นแต่อย่างใด

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ(คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
			1	2	3	S.D	แปล ความหมาย
ตัวตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผล ของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้น ในได้	คำถามข้อที่ 7. จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิง C นักเรียนคิดว่าที่ C ทำไปเพื่อจุดประสงค์ใด ก. เด็กหญิง C ต้องการสร้างกระแสให้คนในสังคมไม่รังเกียจพิการ (1 คะแนน) ข. เด็กหญิง C ต้องการทำให้ตนเองมีตัวตนในสังคมเพิ่มขึ้น (3 คะแนน) ค. เด็กหญิง C สร้างคอนเทนต์ให้กับช่อง TikTok ของตนเอง (4 คะแนน) ง. เด็กหญิง C ต้องการสร้างความอับอายให้คนพิการ (2 คะแนน)	1	1	1	0.00	ใช้ได้
สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถประเมินผล กระทบของพฤติกรรมที่เกิด จากการละเมิดกฎระเบียบ ของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่	คำถามข้อที่ 8. จากเหตุการณ์ที่เด็กหญิง C ทำท่าทางล้อเลียนหัวเราะใส่ ชายคนพิการ นักเรียนคิดว่าเด็กหญิง C ได้คิดหรือไม่ว่าเพื่อนหรือคนใน สังคมจะคิดอย่างไรกับเด็กหญิง C ก. ไม่รู้ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องปกติ เดียนแบบผู้อื่นมากที่สุด (1 คะแนน) ข. ไม่รู้ แต่ทำเพราะอยากได้คอนเทนต์อยากมีตัวตนในสังคมโดยไม่สน ถูกผิด (4 คะแนน) ค. ไม่รู้ เพราะคิดว่าหลังจากจะมาจะไม่ร้ายแรง แต่ทำเพื่อความสนุกเท่านั้น (3 คะแนน) ง. ไม่รู้ เพราะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งผิด (2 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45 ใช้ได้

คำถามข้อที่ 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ(คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
รู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถกลั่นกรอง พฤติกรรมของตนเองให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ได้	คำถามข้อที่ 9. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของเด็กหญิง C นักเรียนเลือกที่จะบอก เด็กหญิง C อย่างไร เพื่อที่จะไม่ให้เด็กหญิง C แสดงพฤติกรรมกับชายพิการ ก. บอเด็กหญิง C ไปโดยไม่ตักเตือนเพราะเดี๋ยวก็ถูกสังคมใช้เรียลตักเตือน (1 คะแนน) ข. แนะนำว่า "ทำไมเธอไม่ลองเข้าไปช่วยชายพิการขึ้นบันไดละ เดี่ยวฉันช่วยคลิบ ให้" (2 คะแนน) ค. ตักเตือนว่า "เธอไม่ควรถ่ายก่อนดื่มยี้ เธอเธอจะโดนเรื่องละเมิดสิทธิของ ผู้อื่น" (4 คะแนน) ง. ตักเตือนว่า "คอนเทนท์เธอไม่สร้างสรรค์อย่างนี้ไง เธอเลยไม่ตั้ง" (3 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 10 – 12

ณ ร้านอาหาร ฟัดซูโดแห่งหนึ่ง เด็กชาย D รับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว พนักงานทำความสะอาดได้ขยับไปเด็กชาย D ที่เขียนว่า กรุณาเก็บภาชนะอาหารมาไว้บริเวณนี้ เด็กชาย D สอนพนักงานทำความสะอาดทันทีว่า "จะมานู้อะเก็บผม มีหน้าที่ที่ทำความสะอาดก็ทำไปสิ เป็นแค่นมที่ทำความสะอาด"

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
รู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้	คำถามข้อที่ 10 จากเหตุการณ์ นักเรียนคิดว่า เด็กชาย D คิดอย่างไรจึงทำ พฤติกรรมแบบนี้ ก. หน้าที่ที่ทำความสะอาดเป็นของคนทำความสะอาด (4 คะแนน) ข. มันเป็นเรื่องของพนักงานทำความสะอาดที่จะต้องเก็บภาชนะทิ้งไว้ (2 คะแนน) ค. ก็จะไม่เก็บแล้วจะมีปัญหาจริง (1 คะแนน) ง. ถ้าจะไม่ทิ้ง ก็ไม่ต้องทิ้ง วางทิ้งได้ เพราะร้านอาหารก็มีคนเก็บ (3 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 11-12 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
รู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง พฤติกรรมของตนเองที่ สอดคล้องกับกฎระเบียบของ สังคมได้	คำถามข้อที่ 11 ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย D ถ้าเห็นป้าย กรุณาเก็บภาชนะอาหารมาไว้บริเวณนี้ นักเรียนจะปฏิบัติต่อยังไง ก. ปฏิบัติตามกฎหมายโดยนำภาชนะไปเก็บ แต่วางจานชามที่ใช้แล้วไว้ที่เดิม เพราะ ถือว่าไม่ได้แจ้ง (2 คะแนน) ข. เอาภาชนะไปวางที่เก็บภาชนะอาหาร โดยไม่ทิ้งเศษอาหารในถังขยะ (3 คะแนน) ค. ปฏิบัติตามกฎหมายแต่รีวโนโซเสียสละยี่สิบห้าร้านไม่ให้ใจลูกค้า ผลักภาระให้ ผู้บริโภคน (1 คะแนน) ง. ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานที่นั้น (4 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้
รู้การแสดงออกของตนเอง (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถแสดง พฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติ โดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของ สังคมนั้นๆได้	คำถามข้อที่ 12. จากเหตุการณ์ที่นักเรียนเป็นเด็กชาย D นักเรียนเลือกที่ จะแสดงพฤติกรรมอย่างไรกับพนักงานทำความสะอาด ก. อธิบายว่าตนไม่รู้ว่าต้องนำภาชนะไปเก็บ และก็นำภาชนะไปเก็บที่จุดที่ กำหนด (4 คะแนน) ข. ไม่ได้ตอบ แต่นำภาชนะไปเก็บ (3 คะแนน) ค. ถ่ายคลิปลงโซเชียลมีเดียพร้อมตั้งคำถามว่า พนักงานทำแบบนี้ถูกต้อง หรือไม่ (1 คะแนน) ง. เลี่ยงกลับว่า ทำไม่บอกดีๆ จะเสียงดังประจานทำไม (2 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 13 - 15

ขณะคุณครูส่งงานกลุ่มในรายวิชา สังคมศึกษา นักเรียนแต่ละคนเริ่มจับกลุ่มและนั่งเป็นกลุ่ม เด็กชาย F ที่ยังไม่เริ่มจึงเดินไปหาเด็กชาย A ที่เป็นเพื่อนตั้งแต่สมัยชั้นประถมศึกษา เพื่อขอเข้ากลุ่มด้วย แต่เพื่อนในกลุ่มห้ามไว้และบอกว่า "F มันไม่เก่ง เรียนก็แย่ ทำอะไรก็ไม่ได้อะไรก็ไม่รู้" เมื่อเด็กชาย A ได้ยินจึงยื่นความคิดสักครู และหันหน้าหันและไม่เคยคุยกับเด็กชาย F

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ(คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
รู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียน เชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้	คำถามข้อที่ 13 จากเหตุการณ์บ้านนักเรียนเป็นเด็กชาย F จะเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างไร เมื่อเด็กชาย A ปฏิเสธการเข้ากลุ่ม ก. เดินไปถามเพื่อนว่า "ทำไมถึงไม่รับเราเข้ากลุ่ม" (2 คะแนน) ข. ตะโกนให้อาจารย์และเพื่อนในห้องได้ยิน ว่าเด็กชาย F ไม่ยอมให้เข้ากลุ่ม (1 คะแนน) ค. เดินไปหาเพื่อนกลุ่มใหม่ (4 คะแนน) ง. เดินเข้าไปปรึกษาอาจารย์ (3 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้
ู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมได้	คำถามข้อที่ 14 จากเหตุการณ์บ้านนักเรียนเป็นเด็กชาย A จะเลือกปฏิบัติอย่างไรในการปฏิบัติเด็กชาย F ในการเข้าร่วมกลุ่ม ก. ปฏิเสธอย่างสุภาพพร้อมเหตุผลว่า กลุ่มตนครบพอดี (3 คะแนน) ข. ให้เพื่อนคนอื่นในกลุ่มบอก ปฏิเสธแทนตน (1 คะแนน) ค. ปฏิเสธอย่างชัดเจนพร้อมขอให้เด็กชาย F ปรับปรุงตัวจึงจะเข้าร่วมกลุ่มได้ (2 คะแนน) ง. พาเด็กชาย F ไปแนะนำกับเพื่อนกลุ่มอื่นที่ขาดคน พร้อมบอกว่ากลุ่มตนครบพอดี (4 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 15 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
รู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลและผลของพฤติกรรมตนเองที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ได้	คำถามข้อที่ 15 จากเหตุการณ์ ด้านนักเรียนเป็นเด็กชาย A เพราะเหตุใดคุณได้เรียนจะไม่เลิก F เข้ากลุ่มของตัวเอง ก. เพราะถ้าเด็กชาย F เข้ากลุ่มแล้ว กลัวว่าจะไปทะเลาะกับเพื่อนในกลุ่มของตน (3 คะแนน) ข. เพราะเด็กชาย F เข้ากลุ่มอาจจะไม่สามารถช่วยเหลืองานกลุ่มได้เต็มที่ (2 คะแนน) ค. เพราะถ้ารับเด็กชาย F เข้ากลุ่มอาจจะโดนเพื่อนในกลุ่มบูลลี่และอาจจะส่งผลให้เด็กชาย F ไม่สบายใจ (4 คะแนน) ง. เพราะเด็กชาย F ไม่เก่งอะไรเลย รับเข้ามาจะเป็นตัวถ่วงงานของกลุ่ม (1 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 16 - 18

พักกลางวัน เด็กชาย A รับผิดชอบห้องเรียน ขณะเดินไปห้องเรียน เด็กชาย A ได้เห็นเพื่อนในห้องที่เป็นเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงกำลังนั่งตักและหอมแก้ม ซึ่งกันและกัน เมื่อเพื่อนทั้งสองคนเห็นว่าเด็กชาย A กำลังมองอยู่ ก็ได้ตะโกนไล่ให้เด็กชาย A รีบออกไปจากห้องเรียน

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
รู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคมได้	คำถามข้อที่ 16. จากเหตุการณ์ นักเรียนคิดเห็นอย่างไรต่อความเหมาะสมในการแสดงพฤติกรรมความรักของนักเรียนชายและหญิงในสถานศึกษา ก. การแสดงความรักเป็นเรื่องของสิทธิ์ส่วนบุคคลที่สามารถปฏิบัติได้ (2 คะแนน) ข. การแสดงความรักต้องดูว่าสถานที่ไหน (3 คะแนน) ค. การแสดงความรักเป็นเรื่องปกติ ในทุกประเทศ (1 คะแนน) ง. การแสดงความรักควรให้เกียรติคนรักและสถานที่ (4 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 17-18 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
รู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้	คำถามข้อที่ 17 จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการกระทำของเด็กชายและหญิง ก. เหมาะสม เพราะการแสดงความรักสามารถแสดงได้ทุกเพศทุกวัย ไม่ควรปิดกั้นในเรื่องของความรักรัก (1 คะแนน) ข. ไม่เหมาะสม การแสดงความรักรัก แสดงได้แต่ต้องดูด้วยว่าตนเองอยู่ในวัยที่ยังไม่พร้อมในการดูแลใครนอกจากตนเอง (3 คะแนน) ค. เหมาะสม การแสดงความรักรักเป็นสิทธิของบุคคลทุกคนไม่ว่าเพศและวัย วัยรุ่นก็สามารถแสดงความรักรักได้เหมือนผู้ใหญ่ (2 คะแนน) ง. ไม่เหมาะสม การแสดงความรักรักสามารถทำได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมของตนเอง ความเหมาะสมของสถานที่ และความเหมาะสมของตนเองในฐานะนักเรียน (4 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้
รู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถสะท้อนพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติ โดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมได้	คำถามข้อที่ 18. จากเหตุการณ์ นักเรียนคิดว่า การแสดงความรักรักในวัยเรียนเหมาะสมและควรปฏิบัติอย่างไร ก. ทำพฤติกรรมเหมือนเพื่อนคนหนึ่ง (4 คะแนน) ข. เว้นระยะห่างระหว่างชายและหญิง (3 คะแนน) ค. จูงมือกันเดินไปทั่วโรงเรียน (1 คะแนน) ง. อยู่ใกล้กันทำให้คนอื่นรู้ (2 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 19 - 21

เด็กชาย A ได้ทะเลาะกับผู้ปกครอง เรื่องที่ เด็กชาย A หนีเที่ยวสถานบันเทิงในตอนกลางคืน จนทำให้ต้นไปเรียนไม่ได้ เด็กชาย A ได้ทะเลาะกับผู้ปกครองว่า "ทำไม !!! ทำไมถึงไม่ได้ เพื่อน A ยังไปได้เลย สมัยก่อนพ่อแม่ก็ยังไปเที่ยว แต่ไปเที่ยวกลางคืนไม่ได้ออกไปรอบ จะหวงอะไรนักหนา ตัวที่ตัว A เอง พ่อแม่ไม่ต้องมายุ่ง"

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
			ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย	
รู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ บทบาทหน้าที่ของตนเองใน แต่ละสถานการณ์ได้	คำถามข้อที่ 19. จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็น A นักเรียนจะพูดกับผู้ปกครอง อย่างไรถึงจะเหมาะสมของตนเอง ก. "ผมโตพอที่จะดูแลตัวเอง รู้จะไรถูกและอะไรผิด" (2 คะแนน) ข. "ผมรู้สึกผิดที่ทำให้เป็นห่วง ถ้าผมจะไปเที่ยวอีก ผมจะรอให้ถึงวัยของเมมาก่อน" (4 คะแนน) ข. "ผมเข้าใจที่พ่อกับแม่เป็นห่วง ครั้งหน้าถ้าจะไปเที่ยวผมขอญาติ" (3 คะแนน) ง. "คนอื่นในวัยเดียวกัน เขาก็ไปเที่ยวกัน ไม่เห็นจะมีผิดอะไรเลย" (1 คะแนน)	1	1	0.00	ใช้ได้	
รู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ ทางเลือกของพฤติกรรมที่ควร ปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติที่ เกิดขึ้นภายใต้ภาวะเบี่ยงของ สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	คำถามข้อที่ 20. จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A ที่แสดงพฤติกรรมต่อ ผู้ปกครอง นักเรียนคิดว่ามีวิธีอื่นอีกหรือไม่ ในการอธิบายเหตุผลกับผู้ปกครอง ก. ผมโตพอที่จะดูแลตัวเองได้แล้ว พ่อกับแม่ไม่ต้องห่วง (1 คะแนน) ข. ผมไปเพราะเห็นเพื่อน ๆ ไปกัน ครั้งหน้าผมจะโทรมาขอพ่อกับแม่ก่อน (3 คะแนน) ค. ผมก็ยังไม่ได้ทำอะไรเสียหายนานนั้น (2 คะแนน) ง. ขอโทษพ่อกับแม่ และบอกว่าจะไม่ทำอีก (4 คะแนน)	1	1	0.00	ใช้ได้	

คำถามข้อที่ 21 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
รู้การแสดงออกของตนเอง (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถสะท้อน พฤติกรรมที่ตนเองควร ปฏิบัติโดยไม่ละเมิด กฎระเบียบของสังคมนั้นๆ ได้	คำถามข้อที่ 21. จากเหตุการณ์นี้ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการ สื่อสารกับผู้ปกครองอย่างไร เพื่อส่งเสริมการเติบโตของตนเองน้อยที่สุด ก. A ขอโทษผู้ปกครอง อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสัญญาว่าครั้งหน้าจะไม่เกิดเรื่องแบบ นี้ขึ้นอีก (4 คะแนน) ข. พูดคุยด้วยถ้อยคำที่สุภาพ หากอยากจะไปเที่ยวสถานบันเทิงก็จะขออนุญาตและอธิบาย เหตุผลที่จะไปก่อนทุกครั้ง (3 คะแนน) ค. ยังคงไปเที่ยวสถานบันเทิงอยู่ โดยไม่ให้ผู้ปกครองรู้ แต่จะไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการเรียน ของตนเอง (1 คะแนน) ง. พูดว่า "จะไม่ทำอีก รอให้บรรลุนิติภาวะ สามารถที่จะดูแลและรับผิดชอบตัวเองได้ก่อน" (2 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 22 - 24

เด็กหญิง A ได้มีใจได้แต่ใจอดทนที่เขินอายกำลังสร้างคอนเทนต์เล่นโซเชียลมีเดีย โดยขณะที่ เขินอายแต่ใจอดทนกำลังคุยกับอาจารย์ แต่ได้ทำพฤติกรรมเหมือนคนกับเพื่อน พูดจาล้อเลียนและบูลลี่อาจารย์ แม่ยังพูดอาจารย์ว่า "ถ้าอาจารย์ไม่ฟัง
ผู้ปกครอง หนูจะฟ้องกลับว่า อาจารย์มีค่าหมาก่อน" เมื่อดูเสร็จเด็กหญิง A เข้าห้องเรียนในคาบวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่อาจารย์ได้ถามคำถามให้เด็กหญิง A ตอบ เด็กหญิง A ตอบ เด็กหญิง A ตอบว่า "ก็มีหมากนี้หมากอาจารย์ ใครจะไม่ตอบได้ ถ้าอาจารย์เป็น
อาจารย์แล้วไม่รู้คำตอบ หนูว่าเราก็เปลี่ยนอาจารย์สอนดีกว่าคะ"

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
ผู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถอธิบาย เหตุผลของพฤติกรรม ตนเองที่เกิดขึ้นได้	คำถามข้อที่ 22. จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นักเรียนคิดว่าเด็กหญิง A แสดงพฤติกรรมต่ออาจารย์ผู้สอน แสดงไปเพราะเหตุใด ก. เด็กหญิง A กำลังเริ่มรับการพูดจาของแม่ใจอดทน (4 คะแนน) ข. เด็กหญิง A ไม่ได้รับการสั่งสอนจากครอบครัว ทำให้พูดจาไม่ติดกับอาจารย์ผู้สอน (3 คะแนน) ค. เด็กหญิง A เป็นคนตรง ๆ เลยพูดแสดงถึงความจริงใจ (2 คะแนน) ง. สิ่งที่ได้เห็นหญิง A พูดเป็นความจริง อาจารย์ไม่ควรจะถามคำถามที่ยากเกินไปจนตอบไม่ได้ (1 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 23-24 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วิจัย	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
รู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง พฤติกรรมของตนเองที่ สอดคล้องกับกฎระเบียบของ สังคมได้	คำถามข้อที่ 23. จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นักเรียนมีความคิดเห็นกับการที่เด็กหญิง A นำพฤติกรรมของเน็ตไอดอลมาใช้ในชีวิตประจำวัน ก. เป็นการกระทำที่ควรได้รองก่อน ว่าควรเลือกที่จะทำตาม หรือจะไม่ทำตามดี (4 คะแนน) ข. เป็นการกระทำที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง เพราะเป็นการทำให้คนอื่นสนใจมากขึ้น (1 คะแนน) ค. เป็นการกระทำที่กล้าแสดงออกและพูดออกมาด้วยความจริงใจ น่าจะเอาไปในชีวิตประจำวัน (3 คะแนน) ง. เป็นเรื่องปกติที่ใครก็พูดกัน ไม่มีผิดแปลกอะไร ทำไม่ต้องคิดมาก (2 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้
รู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถถกถกถอง พฤติกรรมของตนเองให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ใน สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้	คำถามข้อที่ 24. ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิง A จะเลือกพฤติกรรมอย่างไรในการตอบ คำตอบของอาจารย์ผู้สอน เมื่อตนเองตอบไม่ได้ ก. ตะโกนตอบอาจารย์ไปว่า "อาจารย์เรียนมาแล้วอาจารย์ไม่ทราบหรือไงคะ ทำไม่ได้มากตามหนู" (1 คะแนน) ข. เดินไปหาอาจารย์หน้าห้องและกระซิบบอกอาจารย์ว่า "ถ้าหนูไม่รู้ แล้วหนูสามารถหาคนอื่นมาช่วยตอบได้ไหม" (4 คะแนน) ค. ไม่ตอบอะไร และหยิบมือถือขึ้นมาเล่นเกม (2 คะแนน) ง. ยืนขึ้นและขอออกจากห้องไปเข้าห้องน้ำทันที (3 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 25 - 27

เมื่อเด็กหญิง A เดินไปโรงอาหารเจอเด็กหญิง B กำลังนั่งทานข้าวอยู่ เด็กหญิง A พูดขึ้นมาว่า "B ออทานน้อย ๆ หนอยนะ" อีกไม่กี่วันจะมีงานโรงเรียนแล้ว เดี่ยวได้ชุดไม่สวย และอีกอย่างโรงเรียนสูงหน่อยนะตอน วันงานโรงเรียน เธอจะได้ตัวสูงเท่าๆเรา" เมื่อเด็กหญิง B ได้ยินดังนั้น จึงเอาแก้วน้ำของตนใส่เต๋กหญิง

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
ผู้สังคม (Know Social)	วิเคราะห์ทางเลือกของ พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและ ไม่ควรปฏิบัติที่เกิดขึ้นภายใต้ กฎระเบียบของสังคมที่ตนเอง อาศัยอยู่ได้	คำถามข้อที่ 25 จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิง B นักเรียนเลือกแสดง พฤติกรรมอย่างไรกับเด็กหญิง A ก. ยืนขึ้นและตะโกนใส่หน้าเด็กหญิง A ว่า "เธอสวยมากนักหรือไง ถึงชอบว่าคนอื่น (1 คะแนน) ข. ทำหน้ามึน ๆ ไม่ตอบทำอะไร เดี่ยวเด็กหญิง A ก็เดินไปเอง (3 คะแนน) ค. ตอบกลับทันทีว่า "ขอบคุณนะที่หวังดี แต่ยังไม่ควรมายุ่งกับเรา" (2 คะแนน) ง. ยกจานข้าว และเดินหนีไปทานที่อื่น (4 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้
ผู้ตน (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ พฤติกรรมตามวัยของตนเอง ได้	คำถามข้อที่ 26 จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิง A จะแสดง พฤติกรรมอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ก. ใช้คำพูดเดิม แต่ส่งไปในไลน์ส่วนตัวแทน เพื่อลดการบอกราคาต่อหน้าเด็กหญิง B (3 คะแนน) ข. เปลี่ยนคำพูดเป็น " B ดูดูแลสุขภาพตัวเองด้วยนะ จะกินอะไรจะวิ่งเรื่องสุขภาพ ด้วยนะอีกไม่กี่วันจะมีงานโรงเรียนแล้ว และถ้าเธอโรงเรียนสูงหน่อยนะตอนวันงาน โรงเรียน เธอจะได้ตัวสูงขึ้น" (4 คะแนน) ค. ใช้ประโยคเดิมเหมือนในเหตุการณ์ (2 คะแนน) ง. เพราะเป็นเรื่องจริง ทำไม่จริงเตือนเพื่อนไม่ได้ (1 คะแนน)	1	1	1	1	0.00	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 27 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
รู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียนสามารถสะท้อนพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติโดยไม่ละเมิดกฎระเบียบของสังคมนั้นๆได้	คำถามข้อที่ 27 จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิง B นักเรียนคิดว่าจะจัดการอย่างไรต่อพฤติกรรมอย่างไรกับเด็กหญิง A เพื่อให้ไม่ให้เกิดหญิง A ชุดแบบนี้อีก ก.อัดคลิป โพสต์ลงโซเชียล เพราะทำให้เด็กหญิง A ถูกสังคมรังเกียจ และทำให้อาย (2 คะแนน) ข.บอกอาจารย์ที่อยู่ใกล้ๆ เพื่อให้เด็กหญิง A ถูกทำโทษและไม่กล้าทำอีก (3 คะแนน) ค.บอกกับเด็กหญิง A โดยตรง เพื่อให้เค้ารู้ตัวเองว่าไม่ควรทำพฤติกรรมแบบนี้ (4 คะแนน) ง.บอกให้เพื่อนๆ เลิกคบ เพื่อให้เด็กหญิง A รู้สึกตัวว่าไม่ควรทำพฤติกรรมแบบนี้ (1 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

สำหรับคำถามข้อที่ 28 - 30

นาย A เดินทางที่สยาม เจอคู่อริต่างโรงเรียนเข้ามาหาเรื่อง หลังจากนั้นนาย A และคู่อริจึงไปนัดเจอกันที่สวนสาธารณะใกล้ๆ โดยนาย A ให้เพื่อนต่างโรงเรียนมาช่วยจัดการคู่อริ เมื่อคู่อริเจอกลุ่มของนาย A จึงเกิดความกลัว พยายามยุติการมีปัญหาวงเวียนซึ่งกันและกัน แต่นาย A ก็กลุ่มเพื่อนไม่ยอมคบเรื่องง่าย ๆ จึงให้คู่อริก็กราบเท้าขอขมา และนาย A ถ่ายคลิบลงโซ่ติด

องค์ประกอบคุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
			1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
ผู้สังคม (Know Self)	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตามวัยของตนเองได้	คำถามข้อที่ 28 จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นนาย A นักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ก. เดินหนีไปไกลๆ และไม่มาสถานที่ดังกล่าวอีก (3 คะแนน) ข. เดินหนีไป และโทรหาเพื่อน ๆ ให้รีบมาช่วย (2 คะแนน) ค. เดินหนีไปไกล และพยายามติดต่อผู้ปกครอง หรือครูให้ช่วย (4 คะแนน) ง. พยายามหาของใกล้ๆ ตัว เพื่อมาจัดการคู่อริ (1 คะแนน)	1	1	0	0.67	0.45	ใช้ได้

คำถามข้อที่ 29-30 (ต่อ)

องค์ประกอบ คุณลักษณะอัตลักษณ์ วัยรุ่น	ตัวชี้วัด	ข้อสอบ	คะแนน			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
			ของผู้เชี่ยวชาญ (คน)	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย	
ผู้สังคม (Know Social)	ผู้เรียนสามารถประเมินผล กระทบของพฤติกรรมที่เกิด จากการละเมิดกฎระเบียบ ของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่	คำถามข้อที่ 29 จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็น นาย A นักเรียนคิดว่าควร แสดงพฤติกรรมใดที่จะส่งผลเสียต่อตนเองน้อยที่สุด ก. เดินเข้าไปจัดการตั้งแต่เจตที่ยาม จะไม่ได้ไม่มีเรื่องวากานปลาย (1 คะแนน) ข. นัดเจอกันในที่ลับตาคน แล้วค่อยจัดการ โดยไม่มีการอึดคิลิแต่อย่าง ใด (2 คะแนน) ค. เดินหนีไปบริเวณที่มีคนเยอะ ๆ (3 คะแนน) ง. รีบวิ่งหนีและโทรแจ้งผู้ปกครองหรือตำรวจ (4 คะแนน)	1	1	0.00	ใช้ได้	
ผู้การแสดงออกของตน (Know Representative)	ผู้เรียนทราบผลที่จะตามมา หลังจากแสดงพฤติกรรมที่ ตนเองได้เลือกออกไป	คำถามข้อที่ 30. จากเหตุการณ์ นักเรียนคิดว่าหลังจากนาย A แสดง พฤติกรรมแบบนี้ไป นาย A ได้จะโดนผลกระทบอย่างไรในสังคม ก. โดนพักการเรียน โดนจะจนหน้าเสารงของโรงเรียน (2 คะแนน) ข. โดนผู้ปกครองของคู่อริ แจ้งตำรวจจับ และอาจโดนไล่ออกจากโรงเรียน (4 คะแนน) ค. ได้รับคำชื่นชมในหมู่เพื่อนถึงความกล้าหาญในการกระทำของตนเองใน สื่อโซเชียล (1 คะแนน) ง. ทำให้ตนเองมีชื่อเสียงในสังคมโซเชียล และอาจถูกสังคมออนไลน์ทวีร ลงได้ (3 คะแนน)	1	1	0.00	ใช้ได้	

ตารางแสดงผลการหาค่าคุณภาพของร่างพิมพ์เขียวแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น

ข้อที่	Mean	Std. Deviation (S.D.)	α -Cronbach's alpha coefficient
1	3.15	0.634	
2	3.46	0.721	
3	3.31	0.743	
4	2.66	1.173	
5	3.38	1.010	
6	3.30	1.030	
7	3.07	0.949	
8	3.19	1.055	
9	3.08	1.100	
10	2.88	1.114	
11	3.36	1.014	
12	3.24	0.970	
13	2.64	0.995	
14	2.60	1.196	
15	3.39	0.964	
16	3.15	1.070	
17	3.26	0.909	
18	3.17	0.957	
19	3.31	0.869	
20	2.89	1.130	
21	2.67	0.834	
22	3.23	0.931	
23	3.15	1.212	
24	3.03	0.908	
25	2.53	1.037	
26	3.40	0.915	
27	3.41	0.854	
28	3.15	0.971	
29	3.15	1.137	
30	3.02	1.216	
รวม	3.11	0.926	8.32

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง
ของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

ผลการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง
ของร่างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษา
โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างรูปแบบการเรียนรู้

ลำดับ	ประเด็นการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1	ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2	หลักการของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
3	จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4	กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
5	ระยะเวลาการในการใช้รูปแบบการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
6	เทคนิคที่ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้	5	5	5	5	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
7	สื่อการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
8	เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
9	แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ชั้นเตรียมความ	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
10	แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จัก ตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
11	แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
12	แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
13	แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
14	แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่น มึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เสพยาว่านวาย	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
15	แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือ หลอก (โกง)	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
16	แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำแล้ว จะทำไม่	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด
17	แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็น วัยรุ่นมึนยาก (จริงหรือไม่) สรุป วัยรุ่นมึนเป็น ยากจริงไหม	5	5	4	4.67	0.45	เหมาะสมมากที่สุด

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบการเรียนรู้

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1. ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
2. หลักการของรูปแบบการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
3. ระยะเวลาของรูปแบบการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4. แผนการจัดการกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
4.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5. แผนการจัดการกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็นวัยรุ่นน่ายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
5.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
6. แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 บุหรี่ไฟฟ้า	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
6.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7. แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตาย อยู่ดี	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8. แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เฮฮาพ่วนววย	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
8.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมินความสอดคล้อง	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คน)			ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
9. แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนิยาย (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก (โกงข้อสอบ)	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
9.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
7. แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนิยาย (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเรา อยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10. แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนิยาย (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันทจะทำแล้วจะทำไม่	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
10.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11. แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนิยาย (จริงหรือไม่) สรุป วัยรุ่นนัมนิยายจริงไหม	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11.2 วิธีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11.3 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง
11.5 กระบวนการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	0.00	มีความสอดคล้อง

ภาคผนวก ช
ตัวอย่างคู่มือรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่น
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คู่มือ

รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1. สภาพปัญหาและความจำเป็น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่รวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมอย่างมาก ดังนั้นในการที่จะทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ และพร้อมเข้าสู่ วัยผู้ใหญ่จำเป็นต้องช่วยให้วัยรุ่นมีการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อจัดการกับสถานการณ์ ๆ ที่ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น รวมไปถึงการสร้างตัวตน และการค้นหาตำแหน่ง(จุดยืน)ของตน ในสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาวัยรุ่นตามแผนการพัฒนารวมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่มุ่งเน้นให้วัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาสังคม (แผนการพัฒนารวมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564, น. 11 - 14) แต่โลกในยุคปัจจุบันประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็วและ เชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของสังคมสู่สังคมเสมือน การเพิ่มขึ้นของสิ่งยั่วยุ ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อความเสี่ยงของการเกิดปัญหาในวัยรุ่น และส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรียุคที่ 2559, น. 1-4) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่เปิดกว้างต่อการรับวัฒนธรรมอื่นได้ ง่ายมากขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นมีการเปิดรับค่านิยมสากลทั้งแบบตะวันตกและตะวันออก เกิดการ เลียนแบบพฤติกรรมที่มีความอิสระเสรีในการแสดงออกถึงตัวตนและความต้องการของตนเอง โดย ไม่สนใจในคุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของสังคมที่อาศัยอยู่ ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการเลียนแบบ พฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาของตนเองและผู้อื่น ไม่สนใจ กฎระเบียบของสังคม เพียงเพื่อแสดงความเป็นตัวตนตามกลุ่มเพื่อนหรือกระแสในสังคม โดยเฉพาะการแสดงออกที่ไม่มีการคิดถึงผลกระทบที่ตามมาต่อสังคม ปัญหาดังกล่าวมาจากการที่ วัยรุ่นสับสนในตนเอง เกิดความไม่แน่นอนในตนเอง ขาดความมั่นใจในเป้าหมายของการ แสดงออกในสังคม ไม่สามารถวางแผนการใช้ชีวิตในสังคมของตนเองได้ ส่งผลกระทบต่อบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และมีโอกาสเกิดความล้มเหลวในระยะเวลาดำเนินมาของการใช้ ชีวิตขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นในรูปแบบการเรียนรู้ โดยเน้น วัยรุ่นในช่วงอายุระหว่าง 14 -16 ปี ในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีปัญหามาก

ที่สุด เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการหลายด้าน ที่สำคัญคือการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) เพื่อให้วัยรุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่วัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ในช่วงวัยนี้เป็นช่วงแห่งการพัฒนาและสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) โดยอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self) องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) และ องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) โดยรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่บนฐานคิดของฟูโกต์ แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technology of self) ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) โดยมุ่งหวังว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่จะต้องดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมในสังคม ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นการแสดงถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

2. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

- 1) การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสังคมภายนอกห้องเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย
- 2) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้ในตัวตนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้สังคมกับเป้าหมายของตนเอง ด้วยการสะท้อนกฎระเบียบของสังคมกับความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ในสังคม
- 3) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการประเมินและเลือกตัดสินใจพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยตนเอง
- 4) การเรียนรู้ต้องส่งเสริมการรับรู้เป้าหมายของผู้เรียนและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเอง ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

4. นิยามศัพท์

1. **คุณลักษณะอัตลักษณ์วัยรุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการจัดการตนเองด้านพฤติกรรม ที่เกิดจากการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ภายใต้บริบทของสังคมที่อาศัยอยู่ ผ่านการตีความ การประเมิน และการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 รู้ตน (Know your self : K₁) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง และเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนภายใต้สถานการณ์ในสังคมที่อาศัยอยู่

องค์ประกอบที่ 2 รู้สังคม (Know your social) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการยอมรับกฎระเบียบในสังคม เข้าใจผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ และประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสมในสังคม

องค์ประกอบที่ 3 รู้การแสดงออกของตน (Know your expression) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นในการเลือกแนวทางการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเข้าใจในผลของพฤติกรรมที่แสดงออกไป

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 90 นาที

5. โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมความพร้อม และ 8 กิจกรรม ดังนี้

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 2 นูหรือไฟฟ้า

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมที่ 4 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 3 รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตายอยู่ดี

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมที่ 5 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 4 เฮฮาพา วุ่นวาย

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 5 เก่งหรือหลอก(โกงข้อสอบ)

แผนการจัดการกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เป็นวัยรุ่นมันยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 6 ฉันจะทำแล้วจะทำไม่

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 8 เรื่อง เป็นวัยรุ่นนัมนายก (จริงหรือไม่) สรุปล วัยรุ่นนัมนายกจริงไหม

6. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์วัยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technologies of self) ของมิเชล ฟูกู ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory) ของแบนดูรา และทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) ของไวท์ฮีดสกี ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนตัวตนของตนเองจากบริบททางสังคมของตนเอง พร้อมกับสำรวจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยอ้างอิงจากสถานภาพทางสังคมที่นักเรียนกำลังดำรงอยู่

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมและร่วมกันสำรวจและประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันลงข้อสรุปในแนวทางแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรม และสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อการจัดการในประเด็นปัญหาทางพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันนำวิธีการจัดการปัญหาของตนเองไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่ผู้เรียนคิดว่ามีความชำนาญต่อการจัดการปัญหา และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาปรับใช้กับของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพฤติกรรม และตัดสินใจสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม พร้อมประเมินและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการพฤติกรรมของตนเอง

7. บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้

บทบาทผู้สอน

1. เตรียมสถานการณ์ และอธิบายเพิ่มเติมเหตุการณ์ให้กับผู้เรียน
2. คอยดูแล กระตุ้น ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการ
3. สังเกต และนำผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนมาประเมินผลอัตลักษณ์วัยรุ่น

และติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่ผู้สอนเตรียมมา และร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นที่เลือกมา
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เลือกจากแนวคิดตนเองและจากผู้อื่นนอกห้องเรียนและสื่อโซเชียล
3. มีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และหาข้อสรุปของข้อมูล เพื่อตัดสินทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา
4. อธิบายการวิเคราะห์การแก้ไขปัญหา และอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแต่ละวิธีที่เลือกมาในแก้ปัญหา

8. สื่อการเรียนรู้

1. ใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน
  - ใบกิจกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้
    - 1.1 แผนการจัดกิจกรรมที่ 2
      - ใบกิจกรรม สามคำที่เป็นตัวเรา
      - ใบกิจกรรม หมอคุณหรือจะสู้เราเดา
      - ใบกิจกรรม เรารู้จักตนเองดีหรือพอยัง
    - 1.2 แผนการจัดกิจกรรมที่ 3
      - ใบกิจกรรม ชุดที่ฉันอยากได้
      - ใบกิจกรรม แบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียน
    - 1.3 แผนการจัดกิจกรรมที่ 4
      - ใบกิจกรรม ตามหาเบาะแสของปัญหา
      - ใบกิจกรรม สะท้อนสถานการณ์สู่ตนเอง
      - ใบกิจกรรม มันเป็นปัญหาจริงหรือ
    - 1.4 แผนการจัดกิจกรรมที่ 5
      - ใบกิจกรรม สืบจากข่าว หาความจริง
      - ใบกิจกรรม ใจเค้าใจเรา
    - 1.5 แผนการจัดกิจกรรมที่ 6
      - ใบกิจกรรม เจอแบบนี้จะทำอย่างไร

1.6 แผนการจัดกิจกรรมที่ 7

- ใบกิจกรรม เก่งหรือโง่ง
- ใบกิจกรรม ถามใจเธอดู
- ใบกิจกรรม มั่นดีหรือใหม่ที่จะทำ

1.7 แผนการจัดกิจกรรมที่ 8

- ใบกิจกรรม จัดการมันเลย

1.8 แผนการจัดกิจกรรมที่ 9

- ใบกิจกรรม สรุปว่ามันยาก จริง หรือ ไม่

2. ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน

3. ทำนายนิสัยประจำตัวตามวันเกิดจากเว็บ <https://www.zazio.shop/predict-birthday-habits/>

4. สื่อวีดิทัศน์ คู่มือมนุษย์ EP.37 วิถีปฏิเสธ เมื่อเพื่อนชวนดูคูปูหรือ <https://www.youtube.com/watch?v=qMrmWsl9d30>

5. สื่อวีดิทัศน์ ความรุนแรงภายในโรงเรียน คลิปวีดีโอ www.youtube.com/watch?v=Y2JdH20sTpU

6. เกมออนไลน์ www.blooket.com

9. เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. แบบวัดอัตลักษณ์ของวัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น สำหรับผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน

3. แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้สอนบันทึกหลังจบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เกี่ยวกับผู้สอนประเมินหลังจบกิจกรรมการเรียนรู้

10. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1

กิจกรรมที่ 1 ชั้นเตรียมความพร้อม

สัปดาห์ที่ 1

เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 90 นาที

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

1.วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน

1. สร้างความรู้จักและความคุ้นเคยกับผู้สอนให้รู้สึกผ่อนคลายก่อนการเรียนจัดการเรียนรู้
2. ทราบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ทราบกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 -6 คน และให้หนึ่งจับกลุ่มเป็นวงกลม
2. ผู้เรียนแต่ละคนบอกชื่อเล่นให้เพื่อนในกลุ่มทราบ โดยเขียนจนกว่าจะครบทุกคนในกลุ่ม
3. ให้นักเรียน 2 กลุ่มรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเดียว และผู้เรียนแต่ละคนบอกชื่อเล่นให้เพื่อนในกลุ่มทราบ โดยเขียนจนกว่าจะครบทุกคนในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนทุกกลุ่มรวมเป็นกลุ่มเดียว และผู้เรียนแต่ละคนบอกชื่อเล่นให้เพื่อนในกลุ่มทราบ โดยเขียนจนกว่าจะครบทุกคนในกลุ่ม
5. ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์วิยรุ่นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้
  - 5.1 ใช้เวลาในการเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์
  - 5.2 ผู้เรียนสามารถลาได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ตลอดระยะเวลาทำกิจกรรมการเรียนรู้ 8 สัปดาห์
  - 5.3 ในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้งไม่มีผิดและไม่มีถูก ให้ผู้เรียนตอบและแสดงความรู้สึกรับตามความจริงของผู้เรียน โดยการให้คำตอบของผู้เรียนจะไม่มีผลใดๆต่อผลการเรียนในทุกๆรายวิชาของผู้เรียน
  - 5.4 ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเริ่มกิจกรรมและหลังจากจบกิจกรรมทั้งหมด
6. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบวัดอัตลักษณ์วิยรุ่น ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนพูดสะท้อนปัญหาการใช้ชีวิตในโรงเรียน บ้าน และกับกลุ่มเพื่อน มาอย่างละ 1 ปัญหา ใช้เวลา 5 นาที แล้วส่งให้ผู้สอน

4. เอกสารประกอบการเรียนรู้/สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

ข้อสอบก่อนเรียน

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2

กิจกรรมที่ 2 รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่นในทุก ๆ วัน

สัปดาห์ที่ 2

เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 90 นาที

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

1.วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน

1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ ได้
2. สามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับกฎระเบียบในแต่ละสถานการณ์ตามสังคมนั้น ๆ ได้
3. สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสังคมได้

2. การจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที)

ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนในชั้นเรียน และให้หาสิ่งที่เหมือนกันกับคู่ของตนเองให้ได้มากที่สุด

ขั้นสอน (80)

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง (10 นาที)

1. เริ่มกิจกรรมผู้สอนเช็คชื่อผู้เรียนแต่ละคน โดยให้ผู้เรียนเขียนชื่อเล่นป้ายชื่อติดตัวไว้
2. ให้ผู้เรียนบอก 3 คำที่เป็นตัวเรา และบันทึกลงในใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรม สามคำที่เป็นตัวเรา
3. ผู้เรียนแต่ละคนบอกความหมายของ 3 คำนั้น ว่าทำไมถึงเหมือนตัวเรา
4. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามวันเกิดของตนเองออกเป็น 7 กลุ่ม ผู้สอนนำคำทำนายของคนที่เกิดทั้ง 7 วัน ให้ผู้เรียนพิจารณาคำทำนายนิสัยตามวันเกิดของตนในใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรม หมอดูหรือจะสู้ตัวเรา

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ (30 นาที)

กิจกรรม : เรารู้จักตนเองดีพอยัง

1. ผู้เรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 3 – 4 คน ผู้สอนแจกใบคำศัพท์ลักษณะนิสัยคน และ Johari Window Handout ให้กับผู้เรียนทุกคน
2. ผู้เรียนแต่ละคนเลือกลักษณะนิสัยในใบคำศัพท์ที่เหมือนกับลักษณะนิสัยของตนเองมา 10 คำ และเขียนใส่กระดาษแผ่นเล็ก 1 คำต่อ 1 แผ่น

Johari Window Handout

คำลับที่ตนเองรู้ ชื่อที่ 1 ชื่อที่ 2 ชื่อที่ 3	คำลับที่คนอื่นไม่รู้ ชื่อที่ 4 ชื่อที่ 5 ชื่อที่ 6
คำลับที่คนอื่นรู้ ชื่อที่ 7 ชื่อที่ 8 ชื่อที่ 9	คำลับที่คนอื่นรู้ ชื่อที่ 10 ชื่อที่ 11 ชื่อที่ 12

(ตัวอย่างตารางบันทึก)

Modesty เถื่อนเงิน เถื่อนตัว Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ	Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ Modesty ขาดความมั่นใจ
---	--

(ตัวอย่างคำศัพท์ลักษณะนิสัย)

3. ผู้เรียนเลือกลักษณะนิสัยจาก 10 ใบ ให้เหลือ 5 ใบที่มีลักษณะเหมือนตนเองมากที่สุด
  4. ให้ผู้เรียนเรียงลำดับลักษณะนิสัย 5 ใบนั้นไว้ในใจโดยไม่บอกเพื่อน (เรียงจากบนลงล่าง บนสุดคือเหมือนตนเองมากที่สุด และสุดท้ายเหมือนตนเองน้อยที่สุด) และเติมในช่องที่ 3 ของ Johari Window Handout
  5. ผู้เรียนแต่ละคนวางกระดาษทั้ง 10 ใบต่อหน้าเพื่อนในกลุ่ม โดยไม่เรียงลำดับ
  6. เพื่อนในกลุ่มช่วยกันเรียงลำดับใบลักษณะนิสัยของเพื่อนแต่ละคนที่คิดว่าเหมือนเพื่อนคนนั้นมากที่สุด 5 อันดับจากมากไปน้อย ทีละคนจนครบทุกคน โดยผู้ที่โดนทายลักษณะนิสัยสังเกตการเห็นต่างของเพื่อนแต่ละคน
  7. ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำลำดับลักษณะนิสัยที่เพื่อนในกลุ่มช่วยกันเรียงลำดับมาบันทึกไว้ในช่องที่ 2 ของ Johari Window Handout
  8. ให้เพื่อนในกลุ่มอธิบายนิสัยของตนจากการเรียงลำดับลักษณะนิสัย และบันทึกสิ่งที่เพื่อนอธิบายออกมา
  9. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเฉลยลำดับลักษณะนิสัยของตนด้วยภาษาใบ้ หรือทำท่าทางประกอบ แล้วให้เพื่อนในกลุ่มเรียงลำดับลักษณะนิสัยของตนใหม่จนครบทุกคนในกลุ่ม
  10. หลังจากครบทุกคนในกลุ่ม ผู้เรียนทุกคนนำลักษณะนิสัยที่ตนเองเขียนและเพื่อนเขียนออกมา ลักษณะนิสัยที่เหมือนกันให้ผู้เรียนเขียนใส่ในช่องที่ 1 และลักษณะนิสัยที่นอกเหนือจาก 5 ใบที่เพื่อนไม่เลือกให้ผู้เรียนใส่ในช่องที่ 4
  11. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงตารางทั้ง 4 ช่อง ดังนี้
    - ช่องที่ 1 Open Area หรือ บริเวณเปิดเผย (เรารู้ เขารู้) คือการทำให้นักเรียนนำคำลักษณะนิสัยที่ตรงกับที่เพื่อนทาย มาใส่ในช่องที่ 1
    - ช่องที่ 2 Blind Area หรือ บริเวณจุดบอด (เราไม่รู้ เขารู้) คือการทำให้นักเรียนนำคำลักษณะนิสัยที่เพื่อนทาย แต่ตนเองไม่มี มาใส่ในช่องที่ 2
    - ช่องที่ 3 Hidden Area หรือ บริเวณซ่อนเร้น (เรารู้ เขาไม่รู้) คือการทำให้นักเรียนนำคำลักษณะนิสัยที่ตนเองมี แต่เพื่อนไม่รู้ มาใส่ในช่องที่ 3
    - ช่องที่ 4 Unknown Area หรือ บริเวณมืดมน (เราไม่รู้ เขาไม่รู้) คือการทำให้นักเรียนนำคำลักษณะนิสัยที่เพื่อนไม่เลือกเลย มาใส่ในช่องที่ 4
- ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง (10 นาที)**
1. ผู้เรียนแต่ละคนนำตารางทั้ง 4 ช่องมาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ 3 กิจกรรม เรารู้จักตนเองดีหรือพอยัง
  2. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหากับเพื่อนภายในกลุ่ม และนำมาสะท้อนตัวตนของตนเองที่แสดงออกในสังคมลงในใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ 3 กิจกรรม เรารู้จักตนเองดีหรือพอยัง

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น (25 นาที)

1. ผู้สอนแนะนำผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมผู้เรียน(อาจารย์อาวุโสรายวิชาแนะแนว) มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตั้งคำถาม กลุ่มละ 3 คำถาม และให้จดคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผู้สอนนำคำถามของผู้เรียนแต่ละกลุ่มมาให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยชี้แนะในการปฏิบัติของตนเองที่ละคำถาม

3. ผู้เรียนแต่ละคนนำคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญที่ถูกต้องใจผู้เรียนมากที่สุดมาบันทึกในใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น(ครั้งที่ 1) พร้อมกับการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท (5 นาที)

ผู้เรียนแต่ละคนนำข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับเปลี่ยนแนวทางการเป็นตัวของตัวเองตามสังคมนั้น ๆ โดยมีประเด็นในใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น(ครั้งที่ 1)

ขั้นสรุป

ขั้นสรุป (5 นาที)

ผู้เรียนบันทึกใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 1) และส่งให้ผู้สอน

3. เอกสารประกอบการเรียนรู้/สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบคำศัพท์ลักษณะนิสัยคน
2. Johari Window Handout
3. ใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรม สามคำที่เป็นตัวเรา
4. ใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรม หมอดูหรือจะสู้เราเดา
5. ใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นที่ 3 กิจกรรม เรารู้จักตนเองดีหรือพอยัง
6. ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 1)
7. ทำนายนิสัยประจำตัวตามวันเกิดจากเว็บ <https://www.zazio.shop/predict-birthday-habits/>

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือ	ผู้ใช้เครื่องมือ	ผู้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น(ครั้งที่ 1) ข้อที่ 1	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
2. สามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับกฎระเบียบในแต่ละสถานการณ์ตามสังคมนั้นได้	ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น(ครั้งที่ 1) ข้อที่ 2	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือ	ผู้ใช้เครื่องมือ	ผู้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
3. สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ใบกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น(ครั้งที่ 1) ข้อที่ 3	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

เกณฑ์ในการประเมิน

ข้อรายการประเมิน	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	ผู้เรียนเขียนแสดงพฤติกรรมของตนเองได้ มากกว่า 1 พฤติกรรม และแสดงเหตุผลที่เชื่อมโยงต่อสังคมได้	ผู้เรียนเขียนแสดงพฤติกรรมของตนเองได้ 1 พฤติกรรม และแสดงเหตุผลที่เชื่อมโยงต่อสังคมได้	ผู้เรียนเขียนแสดงพฤติกรรมของตนเองได้ 1 พฤติกรรม
2. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมผู้อื่นในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นได้	เขียนแสดงแนวทางการแก้ปัญหาได้ มากกว่า 1 พฤติกรรม และสอดคล้องกับลักษณะสังคมของตน	ผู้เรียนเขียนแสดงแนวทางการแก้ปัญหาได้ 1 พฤติกรรม และสอดคล้องกับลักษณะสังคมของตน	ผู้เรียนเขียนแสดงแนวทางการแก้ปัญหาได้ 1 พฤติกรรม
3. สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ผู้เรียนเขียนสรุปพฤติกรรมของตนเองออกมาได้ และสอดคล้องกับวัยและบทบาทของตนเอง	ผู้เรียนเขียนสรุปพฤติกรรมของตนเองออกมาได้ และสอดคล้องกับวัยหรือบทบาทของตนเองแค่อย่างใดอย่างหนึ่ง	ผู้เรียนเขียนสรุปพฤติกรรมของตนเองออกมาได้

5. แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผลการจัดกิจกรรม

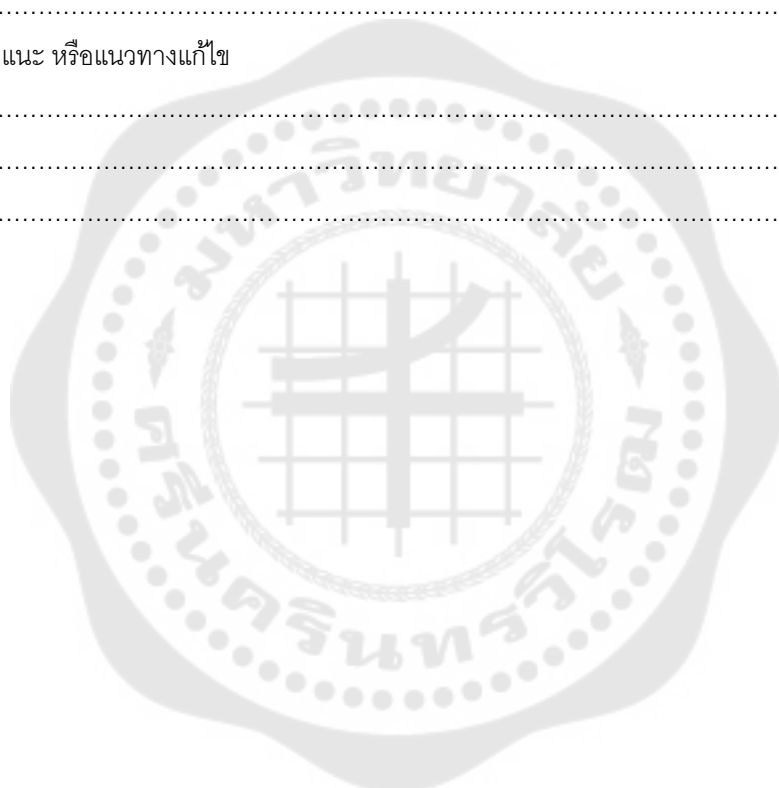
.....
.....
.....

2) ปัญหาหรืออุปสรรค

.....
.....
.....

3) ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

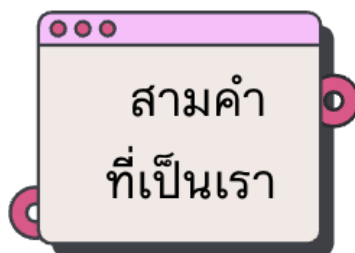

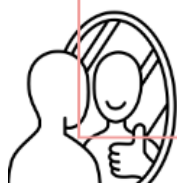
ใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นในแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

ใบกิจกรรม 1 สามคำที่ เป็นตัวเรา

คำชี้แจงกิจกรรม ที่ 1
นักเรียนนำ คำ 3 ที่เหมือนกับตรงมาใส่ในช่อง
ด้านขวา และ อธิบายช่องด้านซ้าย
ตัวอย่าง สามคำ ได้แก่ เก่ง , ใจดี , ชอบเหลือ ,
ขยัน , อดทน เป็นต้น

คำที่ 1	เหมือนฉันตรง ....
คำที่ 2	เหมือนฉันตรง ....
คำที่ 3	เหมือนฉันตรง ....

ใบกิจกรรม หมอดูหรือจะสู้ เราเดา

คำชี้แจงกิจกรรม
นักเรียนวิเคราะห์คำทายในแต่ละวันของ
ตนเอง และตอบคำถามในหน้าถัดไป

วันจันทร์	เป็นคนที่มีเสน่ห์พูดจาดีอ่อนหวาน นอบน้อมถ่อมตน เชื่อคนง่ายจะเป็นคนสุภาพอ่อนโยนมีเมตตาจิตใจอ่อนไหวง่ายตามใจเพื่อนฝูง ไม่ค่อยขัดใจใคร แต่ลึกๆในใจมีความมุ่งมั่นจริงจังชอบบริการผู้อื่น รักญาติแต่พึ่งญาติไม่ค่อยได้พึ่งได้แต่เพื่อนฝูงเป็นคนให้ความสำคัญกับความรัก ถ้าคิดว่าจะรักจะชอบใครก็จะทุ่มเทให้จนหมดใจยอมให้ครอบครัวมีความสุขทุกอย่าง
วันอังคาร	พูดตรงไปตรงมา ขวานผ่าซากเอาแต่ใจตัวเองไม่ค่อยยอมใคร ปากไวใครต่อปากต่อคำด้วยไม่ค่อยได้ใจร้อนอกจะบูญาลุๆ ถ้าได้กล้าเสีย ทำอะไรรีบๆ ร้อนรนอยากให้เสร็จเร็วด้วยความดีไม่ค่อยจะยอมใคร ต้องหาคนที่ยอมตัวเอง
วันพุธ	เป็นคนง่ายๆ สบายๆมีวาทศิลป์ ในการพูด ชอบเจรจา พูดจาเอาตัวรอดได้ เรียนพอใช้ แต่มารยาทงาม นิสัยดีมีน้ำใจกับผู้อื่นแต่ต้องมีผลประโยชน์ด้วย เป็นนักขายชั้นยอดพูดโน้มน้าวเก่งสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดีเป็นคนให้ความสำคัญกับความรักถ้าคิดว่าจะรักจะชอบใครก็จะทุ่มเท ชอบช่วยคนอื่นเวลาดีก็ดีใจหาเวลาร้ายก็ร้ายนำตุ
วันพฤหัสบดี	ซีโมโหโกรธง่ายหายเร็วเรื่องมากเรื่องเยอะ เวลาโกรธมักแสดงออกทางคำพูดแรงๆชอบช่วยคนอื่นจนบางครั้งแทบไม่มีเวลาของตัวเองช่วยคนที่มาปรับทุกข์บ้างครั้งรู้ตัวว่าไม่สามารถช่วยเหลือเขาได้แต่ก็พยายามหาทางช่วยมีปัญหาขอตัวเข้มแข็งในหลักการยึดความซื่อสัตย์สุจริตและคุณธรรมเป็นที่ตั้ง
วันศุกร์	เป็นคนขี้ใจน้อยแสนอนพูดจาดีมีเสน่ห์ ชอบห่วงกังวลกับคนรอบๆข้าง โกรธง่ายหายเร็วชอบหาเรื่องให้ตัวเองทุกข์ใจอยู่เป็นประจำ อ่อนหวานรักสวยรักงาม ชอบช่วยคนพูดจาตรงไปตรงมา มีนิสัยน่ารักชอบการค้นคว้าคือชอบหาความจริงซึ่งสงสัยไม่หยุดจนกว่าจะหายข้องใจ เรียกว่า ขี้ระแวง ก็ว่าได้ ใจน้อยโดยไร้เหตุผลไม่ค่อยยอมฟังเหตุผลต่อต้านทุรังไปตามอารมณ์ จึงต้องหาคนขริมๆ
วันเสาร์	มีความหนักแน่นมั่นคงเป็นคุณสมบัติประจำตัวอยู่แล้วมีความอดทนสูงเด็ดเดี่ยว ชอบอยู่เหนือคนอื่นมีเพื่อนเยอะแต่เพื่อนแท้ไม่ค่อยมีหูเบาเชื่อคนง่าย มักหวาดระแวง บางครั้งบ้าบิ่นโง่หงายแบบขวานผ่าซากมีเหลี่ยมมักเลง ของคนอื่นไม่เอาของตัวเองก็ไม่ให้ใคร ออกจะเป็นคนต้อрінเอาแต่ใจตัวเองสักหน่อย ใจกว้าง ไม่ค่อยแคร์ใคร หวังทะนงในตัวเองมากพกพาความมู่หะลุมามากมาย ไม่ยุ่งกับใครก่อนเที่ยงแต่คนอื่นอย่างมายุ่งเท่านั้นเอง
วันอาทิตย์	เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้ที่ต่อยกว่าตนเองชอบช่วยเหลือเกื้อกูลคนรอบข้างโดยเฉพาะเพื่อนพ้อง เป็นคนที่รักเพื่อนมากซื่อสัตย์และจริงใจถึงไหนถึงกัน ทำอะไรรวดเร็ว และใจร้อน ขี้จนขี้เหนื่อยใจ โกรธง่ายหายง่าย คิดแล้วอยากทำเลยตัดสินใจเร็ว ขาดความละเอียดอ่อน รักคนง่ายเวลารักแล้วทุ่มเทสุดจิตสุดใจ เนื้อคู่ก็จะรูปร่างสันทัดเป็นผู้ใหญ่กว่าหรือมีความเป็นผู้ใหญ่

ใบกิจกรรมที่ 3 : เรารู้จักตนเองดีหรือพอยัง

- คำชี้แจงกิจกรรม ที่ 3**
1. ผู้เรียนแต่ละคนเลือกคำศัพท์ที่เหมือนกับลักษณะตนเองมา 10 คำและเขียนใส่กระดาษแผ่นเล็ก
  2. ผู้เรียนนำลักษณะนิสัยที่เลือกจาก 10 ใบ ให้เหลือ 5 ใบที่มีลักษณะเหมือนตนเองมากที่สุด
  3. เพื่อนในกลุ่มเรียงลำดับลักษณะนิสัยของผู้เรียน 5 ใบ

<p>ช่องที่ 1 เรารู้ เขารู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. 	<p>ช่องที่ 2 เราไม่รู้ เขารู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
<p>ช่องที่ 3 เรารู้ เขาไม่รู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. 	<p>ช่องที่ 4 ไม่มีใครรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....

ช่องที่ 1 Open Area หรือ บริเวณเปิดเผย (เรารู้ เขารู้) ให้นักเรียนนำคำที่ตรงกับที่เพื่อนทาย มาใส่ในช่องที่ 1
 ช่องที่ 2 Blind Area หรือ บริเวณจุดบอด (เราไม่รู้ เขารู้) ให้นักเรียนนำคำที่เพื่อนมี แต่ตนเองไม่มี มาใส่ในช่องที่ 2
 ช่องที่ 3 Hidden Area หรือ บริเวณซ่อนเร้น (เรารู้ เขาไม่รู้) ให้นักเรียนนำคำที่ตนเองมี แต่เพื่อนไม่มี มาใส่ในช่องที่ 3
 ช่องที่ 4 Unknown Area หรือ บริเวณมืดมน (เราไม่รู้ เขาไม่รู้) ให้นักเรียนนำคำที่ไม่ถูกใส่ช่องในเลย มาใส่ในช่องที่ 4

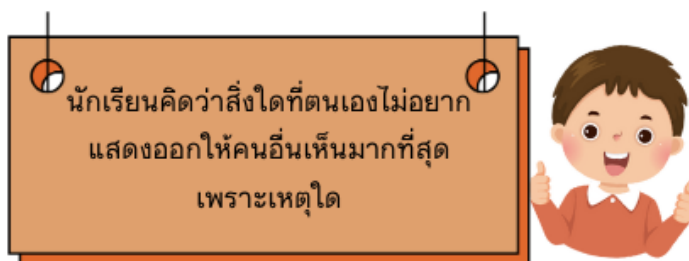

**ฉันคิดอย่างไรกับสิ่งที่ป็นตนเอง
 ในมุมมองที่แตกต่างกัน**

<p>ช่องที่ 1 เรารู้ เขารู้</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ช่องที่ 2 เราไม่รู้ เขารู้</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ช่องที่ 3 เรารู้ เขาไม่รู้</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ช่องที่ 4 ไม่มีใครรู้</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ใบกิจกรรมสะท้อนสู่ตัวเรา ครั้งที่ 2

.....

.....

.....

นักเรียนมีแนวทางการดำเนินชีวิตของตนเองหลังจาก
รู้จักตนเองมากขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในโรงเรียนหรือใน
ครอบครัว ยกตัวอย่างสถานการณ์มา 1 สถานการณ์
และวิธีการแก้ปัญหา

ตัวอย่างสถานการณ์

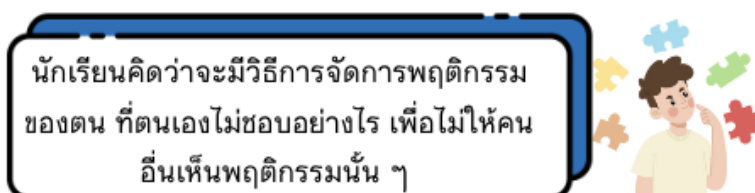
.....

.....

แก้การแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

กิจกรรมที่ 3 เป็นวัยรุ่นนัมนยาก (จริงหรือไม่) ตอนที่ 1 ชุดในฝันของฉัน

สัปดาห์ที่ 3

เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 90 นาที

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

1.วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน

1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้และไม่สามารถปฏิบัติได้ตามบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้
2. สามารถวิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้
3. สะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสังคมได้

2. การจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที)

ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละคนบอกสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ เกี่ยวกับชุดนักเรียนของตนเอง คนละ 1 ข้อ

ขั้นสอน (80 นาที)

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบตนเอง (20 นาที)

ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน และเริ่มกิจกรรม ฉันทิ์อยากเป็นฉันทิ์

กิจกรรม ชุดที่ฉันทิ์อยากได้

1. ผู้เรียนแต่ละคนเขียนอธิบายความต้องการในการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนตามแนวคิดของตนเอง ในใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ชุดที่ฉันทิ์อยากได้
2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกแบบชุดนักเรียน ทรงผม และเครื่องประดับ ตามแนวคิดของกลุ่มตนเอง
3. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนเหตุผลในการเลือกการออกแบบชุดนักเรียน ทรงผม และเครื่องประดับของกลุ่มตนเอง
4. ผู้สอนให้ผู้เรียนออกมานำเสนอเครื่องแต่งกายในชุดนักเรียนของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ (30 นาที)

1. ผู้สอนนำเสนอกฎระเบียบเครื่องแต่งกายของโรงเรียนพร้อมกับให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอธิบายข้อดีและข้อเสียของชุดนักเรียนตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสำรวจความคิดเห็นของเครื่องแต่งกายในชุดนักเรียนของโรงเรียน โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้แก่ ผู้สอนภายในโรงเรียนและผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดในใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ไตร่ตรอง (10 นาที)

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญและของกลุ่มตนเองมาข้อสรุปร่วมกันของกลุ่มตนเองสำหรับชุดนักเรียน เพื่อนำมาสู่การสรุปชุดนักเรียนที่ผู้เรียนอยากใส่ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแนวคิดกับผู้อื่น (15 นาที)

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดของตนเองเกี่ยวกับชุดนักเรียนของกลุ่มตนเองกับผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์ฝ่ายพัฒนานักเรียน และให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาชุดของกลุ่มตนเอง พร้อมกับข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนตัวตนและปรับเปลี่ยนบทบาท (5 นาที)

ผู้เรียนแต่ละคนนำข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงแก้ไขในการแต่งกายในชุดนักเรียนของตนเองและให้ผู้เรียนแต่ละคนสรุปแนวโน้มไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น ครั้งที่ 2

ขั้นสรุป (5 นาที)

ผู้เรียนบันทึกไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 2) และส่งให้ผู้สอน

3. เอกสารประกอบการเรียนรู้/สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ไปกิจกรรมชุดนักเรียนในฝัน
2. ไปกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ชุดที่ฉันอยากได้
3. ไปกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียน
4. ไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 2)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือ	ผู้ใช้เครื่องมือ	ผู้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้และไม่สามารถปฏิบัติได้ตามบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้	ไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 3) ข้อที่ 1	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
2. สามารถวิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้	ไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 3) ข้อที่ 2	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
3. สะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสังคมได้	ไปกิจกรรมสะท้อนอัตลักษณ์วัยรุ่น (ครั้งที่ 3) ข้อที่ 3	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผลการประเมินตามเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

เกณฑ์ในการประเมิน

ข้อรายการประเมิน	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
1. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้และไม่สามารถปฏิบัติได้ตามบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการแต่งกายด้วยชุดนักเรียน ได้มากกว่า 1 ความคิดเห็น และสอดคล้องกับสิ่งที่ห้ามของการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนได้ 1 ความคิดเห็น และสอดคล้องกับสิ่งที่ห้ามของการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนได้ 1 ความคิดเห็น
2. สามารถวิเคราะห์ทางเลือกของพฤติกรรมที่ตนเองควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นถึงกฎระเบียบของการใส่ชุดนักเรียน ได้ 1 ความคิดเห็น และเขียนแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎระเบียบได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นถึงกฎระเบียบของการใส่ชุดนักเรียน ได้ 1 ความคิดเห็น และเขียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบได้	ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นถึงกฎระเบียบของการใส่ชุดนักเรียน ได้ 1 ความคิดเห็น
3. สะท้อนพฤติกรรมที่สอดคล้องต่อวัยและบทบาทของตนเองในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสังคมได้	ผู้เรียนเขียนสะท้อนถึงความจำเป็นในการใส่ชุดนักเรียนได้และสอดคล้องกับบริบทของการเป็นนักเรียน	ผู้เรียนเขียนสะท้อนถึงความจำเป็นในการใส่ชุดนักเรียนได้	ผู้เรียนบรรยายถึงความจำเป็นในการใส่ชุดนักเรียนได้

5. แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2) ปัญหาหรืออุปสรรค

.....

.....

.....

3) ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมอัตลักษณ์วัยรุ่นในแผนการจัดกิจกรรมที่ 3

ใบกิจกรรม ชุดที่ฉันอยากได้

คำชี้แจงกิจกรรม

1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแต่งกายในชุดนักเรียนของโรงเรียนตนเอง
2. กลุ่มผู้เรียนร่วมกันออกแบบชุดนักเรียนตามแนวคิดของตนเอง

ฉันต้องการแต่งกายและทรงผมอย่างไร ถ้าเป็นฉันในขณะที่ไปโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

ฉันรู้สึกอย่างไรกับการแต่งกายและทรงผมของฉัน
ที่เป็นไปตามกฎระเบียบโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

นักเรียนแต่ละคนออกแบบชุดนักเรียน ทรงผม การแต่งหน้า และเครื่องประดับ
ตามแนวคิดของกลุ่มตนเอง

ใบกิจกรรม แบบสำรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์

○ นักเรียน	○ อาจารย์
○ ผู้ปกครอง	○ ผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจงกิจกรรม

1. ผู้เรียนออกไปสัมภาษณ์บุคลากร หรือผู้ปกครองที่พบเจอในโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน
2. ผู้เรียนนำข้อมูลที่สัมภาษณ์ได้มาวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม

- ทำไมชุดนักเรียนถึงต้องใส่ให้เหมือนกัน

.....

- ทำไมเวลาใส่ชุดนักเรียนถึงไม่ให้ใส่เครื่องประดับต่าง ๆ

.....

- ทำไมชุดนักเรียนถึงห้ามย้อมสีผมที่เป็นสีสดใส

.....

- ทำไมชุดนักเรียนถึงต้องให้กางเกงและกระโปรงคลุมเข่าของนักเรียน

.....

- ชุดนักเรียนในความคิดของท่านควรเป็นอย่างไร

.....

หลังจากการสัมภาษณ์ นักเรียนคิดอย่างไรกับการแต่งกายชุดนักเรียน

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมสะท้อนสู่ตัวเอง ครั้งที่ 3

นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ในข้อกำหนดต่าง ๆ ของ
การแต่งกายด้วยชุดนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เหตุใดกฎระเบียบของนักเรียนจึงมีข้อห้ามในการแต่งกายในชุดนักเรียนเมื่อ
ต้องมาโรงเรียน และในกฎเหล่านั้นนักเรียนจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อการใส่ชุดนักเรียนไม่ได้ส่งผล
ให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น แต่ก็ต้องใส่มาโรงเรียน และเพราะ
เหตุใดถึงคิดเช่นนั้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ตัวอย่างแบบวัดอัตลักษณ์วัยรุ่น

สำหรับคำถามข้อที่ 1 - 3

ขณะ เด็กชาย A กำลังกลับบ้าน แล้วเจอกลุ่มเพื่อนกำลังบุหรี่ยุ่อยู่ที่บริเวณข้างห้องน้ำสวณสาธารณะ และเพื่อนในกลุ่มได้ชวนให้นักเรียนลองสูบบุหรี่แบบใหม่ โดยเพื่อนบอกว่า “บุหรี่ยี่ห้อนี้ดีนะ ไม่มีกลิ่น สูบไปก็ไม่มีใครรู้ แถมสูบแล้วสมองโล่ง ”

1. จากเหตุการณ์ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนคิดอย่างไรกับการที่เพื่อนชวนสูบบุหรี่
  - ก. ลองหน่อยก็ได้ ไม่มีกลิ่น น่าจะหอม (1 คะแนน)
  - ข. ไม่ลอง เพราะ หลายคนบอกว่าสูบแล้วไม่ดี (3 คะแนน)
  - ค. ไม่ลองดีกว่า เด๋วมีคนมาเห็นจะถูกเอาไปฟ้องผู้ปกครองได้ (2 คะแนน)
  - ง. รู้สึกว่ามันยังไม่ใช่สำหรับตัวเองในตอนนี้ (4 คะแนน)
2. จากเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็นเด็กชาย A นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรอย่างไรกับการที่เพื่อนไปแอบสูบบุหรี่ที่ห้องน้ำสวณสาธารณะ
  - ก. ก็เป็นที่สาธารณะก็สูบบุหรี่ได้ (1 คะแนน)
  - ข. ห้องน้ำสาธารณะเป็นที่ส่วนร่วม ไม่ควรสูบบุหรี่ (3 คะแนน)
  - ค. ถ้าสูบในที่ที่สูบบุหรี่ได้ก็ไม่ใช่ไร (2 คะแนน)
  - ง. มันไม่ควรสูบแต่แรกอยู่แล้ว ไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม (4 คะแนน)
3. ถ้าเด็กชาย A ไม่ไปสูบบุหรี่กับเพื่อน และต่อมาทำให้เพื่อนกลุ่มนั้นเลิกคบกับเด็กชาย A นักเรียนคิดว่าผลกระทบดังกล่าวมีผลอย่างไรต่อตัวของเด็กชาย A
  - ก. เลิกคบก็เลิกไม่เป็นไร A ทำแบบนี้ก็ไม่มีใครอยากคบด้วย (3 คะแนน)
  - ข. ลองสูบหน่อยก็ได้ เด๋วเพื่อนจะเลิกคบ (1 คะแนน)
  - ค. เด๋วค่อยไปบอกเหตุผลให้เพื่อนฟังอีกรอบที่โรงเรียน (4 คะแนน)
  - ง. เลิกยุ่งกับเพื่อนไปเลย เด๋วไปกระจายข่าวให้คนอื่น ๆ ให้เลิกคบ A (2 คะแนน)

ประวัติผู้เขียน

